

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
Dördüncü Devre
İDARE HEYETİ ÇALIŞMA RAPORU

BU YIL ARAMIZDAN AYRILAN MESLEKTAŞLARIMIZ

Elektrik Mühendisleri Odasından
Şerif Özer
Akıl Ergüven

Gemi Mühendisleri Odasından
Harun İlmen

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odasından
Güngör Gültepe

İnşaat Mühendisleri Odasından :
İsmail Dikmen
H. Resim Akova
Vitolt Pamir
Celal Ergani
Halis Özsoy
Raki Arpat
Armenak Kalaycı
Cevdet Ulusoy
Sami Dursun
Seyfettin Moralı
Josef Sigüra

Kimya Mühendisleri Odasından :
Ali Fırat

Makina Mühendisleri Odasından :
Nedret Esmen
Celâl Bayburoğlu
Mustafa Seyhan

Mimarlar Odasından :
Asım Kömürcüoğlu
Argun Sakol
Vasil Samsonidis

Hatıralarını hürmetle anarız.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
1958 Yılı Beşinci Umumî Heyet Toplantısı

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
V. UMUMİ HEYETİ
27 Ocak 1958 Pazartesi Saat 14.30

GÜNDEM

Açılış

- 1 — Reislik Divanı seçimi
- 2 — Birlik Çalışma Raporunun okunması
- 3 — Malî Rapor ve Bütçenin takdimi
- 4 — Umumî Kâtip, İdare Heyeti Üyesi ve Murakıplar için Odalardan bildirilen namzetlerin ilânı
- 5 — Birlik İdare Heyetinin Komisyonlar teşkili hakkındaki teklifi
- 6 — Birlik Çalışma Raporunun müzakeresi ve İdare Heyeti tekliflerinin karara bağlanması
- 7 - Malî Rapor, Murakıplar Raporu ve idare Heyetinin ibrası ile bütçenin müzakeresi
- 8 — Birlik ve Odalar Talimatnamelerinden değişiklikler hakkında müzakere
- 9 — Odaların asgarî ücret tarifelerinin müzakeresi
- 10 — Odalardan gelen tekliflerin müzakeresi
- 11 — Komisyonlardan gelen raporların müzakeresi
- 12 — Seçimler
- 13 — Odalardan gelen dilek ve temenniler
- 14 — Birlik VI. Umumî Heyeti toplantı tarihi kararı ve kapanış.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

IV. DEVRE ÇALIŞMA RAPORU

31.1.1957 tarihli Birlik Dördüncü Umumî Heyetince vazifelendirilen Birlik idare Heyeti, 1.2.1957 tarihli toplantısındaki iş bölümünde Reisliğe Muammer Çavuşoğlu'nu (İnşaat Mühendisleri Odası) ve II. Reisliğe Murat Öget'i (Ziraat Mühendisleri Odası) seçerek çalışmalarına başlamıştır, iş durumu dolayısıyla Muammer Çavuşoğlu'nun ve müteakiben Muradt Öget'in idare Heyetinden istifaları üzerine 8/9/1957 tarihli toplantıda işbölümü yenilenmiş. Reisliğe Serbülent Bingöl (Makina Mühendisleri Odası) ve II. Reisliğe Muhittin Güreli (Mimarlar Odası) seçilmişlerdir.

İdare Heyetini, vazifeyi devraldığı anda her meslek branşına ait ve bir meslek topluluğunun takip ve takdirine ihtiyaç gösteren birçok mesele beklemekte idi. Kanunun, camiamızı vazife ve mesuliyetli kıldığı meselelerin yanında faaliyetimizin büyük bir kısmını Umumî Heyetimizin direktifleri, bir kısmını da devre içinde takip edilmesi temennisiyle Odalarımızın ve meslektaşların isteklerinin yerine getirilmesi teşkil etmiştir ki; İdare Heyetimiz, 9/3/957 tarihli toplantısında bunları bir program altında toplamıştır. Programa bağlanan meselelerin takibinde; bir kısmı idare Heyetince halli kabil görüldüğünden doğrudan doğruya ele alınmış, bir kısmı ilgili Odalarımıza tevdi edilerek üzerinde çalışılması istenmiş ve diğer bir kısmı için daha geniş etütlere ihtiyaç görüldüğünden Odalar arası çalışmalara gidilmiş, doküman temin edilmiş ve hukukî mütalâalar alınmıştır.

İdare Heyeti, 31.12.1957 gününe kadar 28 toplantı yapmıştır. Muhtelif zamanlarda tertip olunan Oda Başkan ve Umumî Kâtipleri toplantıları Odalar arası yakınlaşmanın sağlanmasına yardım ettiği gibi, müşterek çalışmalarımızın da istikametini tâyin etmiştir. Çalışmalarımızın ana hatlarını teknik öğretim ve meslekî formasyon, meslek ve meslektaş hukuku, teşkilâtlanma ve neşriyat işleri teşkil etmiştir.

- A — Teknik Öğretim ve Meslekî Formasyon Mevzuundaki Çalışmaları
Tekniğin hızla ilerlemesi, bu inkişafa muvazi olarak Mühendislik ve

Mimarlık öğretiminin ve hazırlayıcı yetişmenin muhtelif vesilelerle ele alınması, bu seneki çalışmalara yeni bir veçhe vermiştir. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de teknik öğretimin ve meslekî formasyonun yeni şartlara uyabilme bakımından sık sık gözden geçirilmesi zarureti doğmuştur. Bahusus Mühendislik ve Mimarlık formasyonu bakımından ortaya çıkan problemler bu seneki çalışmalarımızın esasını teşkil etmiştir.

1 – VI. Maarif Şûrası :

Meslekî ve teknik tahsil müesseselerinin kademelendirilmesi ve bunların sağladığı formasyon ve unvanların, yabancı memleketlerdeki benzerleri ile mukayese edilerek ıslahı ve daha rasyonel bir sistemin ikamesi için 18 Mart 1957 de çalışmalarına başlayan VI. Maarif Şûrasına, Maarif Vekâletinden vâki davet üzerine dört temsilci ile katılan Birliğimiz, bilhassa meslek ve meslektaşla ilgili konulara gerekli alâkayı göstermiştir. Evvelâ Maarif Vekâletince Şûra çalışmalarına esas alınmak üzere Birliğimizce bir tebliğ hazırlanması talep edilmiştir, idare Heyeti Oda mütalâalarına ve Odalararası Komisyon mesaisine istinaden hazırladığı raporu Maarif Vekâletine takdim etmiştir. Birlik Raporu hazırlanırken İ.T.Ü.'nün İ.T. Okulunun, yabancı teknik okul ve Üniversitelerinin, Y. Mühendis ve Mühendislerin durumları münakaşa edilmiş, uzun çalışmalarla bir fikir birliği sağlanmıştır. Rapor, Şûrada beklenen ilgiyi toplamış ve ortaya atılmış tezler (Lise formasyonu konusu hariç) hepsi Şûra tarafından kabul edilmiştir. Raporun müşkülleri tahlil edici ve çözücü karakteri bilhassa tebarüz ettirilmeğe değer. Raporun esasını teşkil eden ve Şûraca kabul edilen, Teknik öğretim ve eğitim işleriyle ilgili araştırma teşkilâtı kurulması mevzuunda Birliğin bilhassa aktif rol almayı arzu ettiği tebarüz ettirilmiştir. Şûranın devamı esnasında muhtelif müesseseler adına Şûraya iştirak eden meslektaşlarımız Birlik Merkezine davet edilerek Mühendislik ve Mimarlıkla ilgili konularda istişari toplantı yapılmıştır.

Maarif Şûrası kararları Odalara duyurulmuş, ayrıca kararlar üzerinde tetkiklerde bulunan İdare Heyeti kararlarda ifade farkı ve tekerrürlerin olduğunu ve birbirini ikna edici kısımların bulunduğunu müşahede etmiş ve bunların sebepleri üzerinde durmuştur. Yüksek tahsille ilgili problemlerin ekseriyetini yetkililerin teşkil edeceği ilmî bir topluluk tarafından müzakere ve münakaşa edilmesinin prensip itibariyle daha doğru olacağı ve bahusus Mühendis ve Mimarların büyük azınlık teşkil ettiği VI. Maarif Şûrasında mühendislik tahsili ile ilgili kararların bu yüzden eksik ve hatalı olduğu, hususları Maarif Vekâletine arz edilmiştir. Ayrıca Şûra kararlarından birinin Meslekî formasyon, unvan ve salâhiyetlerin yetkili ilmî heyetlerce incelenmesi şeklinde oluşundan, bu konuda alman kararlarda bizzat Şûra delegelerinin de müteredit bulunduğu anlaşılmaktadır. Birliğin bu konuda yaptığı bütün çalışmalar, "Türkiye'de Teknik Eğitim ve Öğretim" adı altında bir kitap halinde yayınlanmıştır.

2 — Yabancı memleketlerde Mühendislik ve Mimarlık Öğretimi ve Ruhsatname İşleri:

Memleketimizin mühendis ve mimara olan ihtiyacını, gerek miktar ve gerekse değişik branşlar bakımından karşılamak üzere yabancı memleketlere pek çok öğrenci gönderilmektedir. Bunlar muhtelif yabancı memleketlerde sömestri arasında büyük farklar olan bir tahsil görerek mühendis ve mimar unvanına sahip olmaktadır. Muhtelif memleketler, tahsil süresini ve

programını kendi ihtiyaç ve imkânlarına göre tespit etmişlerdir. Binaenaleyh buralarda tahsil görenlerin, memleketimizde mühendislik ve mimarlık tahsil durumu ile mukayese edilerek muadeletlerinin tespiti gerekmektedir. Memleketimize Japonya ve Sibirya'dan itibaren bütün dünya Teknik Okullarında okumuş kimselerin gelmiş olması, müfredat programlarının tetkik ve muadeletlerinin tespiti işini oldukça zorlaştırmaktadır. Bu yüzden İ.T.Ü. Ruhsatname Komisyonu, çalışmaları zorlukla karşılaşmaktadır. Bâzı branşlara ait mühendislik ruhsatnameleri muhtelif Vekâletler tarafından verilmektedir. Bu hal evvel emirde mühendislik formasyonunu tespiti bakımından zararlı olmaktadır. Zira yabancı bir memlekette muayyen sömestr okuduğu için Maarif Vekâletinden mühendislik ruhsatnamesi alamayan bir kimsenin, aynı tahsili görmüş olan diğer branştaki arkadaşının İktisat ve Ticaret Vekâletinden Mühendislik ruhsatnamesi alabilmesi gibi âdil olmayan tatbikatlara sebep olmaktadır.

Memleketimizde Mühendis ve Mimar unvan ve yeteneklerinin kanunla korunmuş olmasına mukabil bâzı yabancı memleketlerde benzeri kanun olmaması ve herkesin "Engineer" unvanı kullanabilmesi de birçok yanlış anlamlara yol açmaktadır. Bu yüzden memleketimizde tekniker tahsili görmüş bulunanlara mühendis unvanı verilmemesi gibi zahîrî bir adaletsizlik görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

Tespit edilen bütün mahzurlar Birliğin ruhsatname mevzuunda daha aktif bir hareket ve faaliyette bulunması mecburiyetini ortaya çıkarmıştır. Buna binaen konu ile yakından ilgilenerak tetkiklerimiz neticeleri Maarif Vekâletine sunulmuştur.

3 — Ziraat ve Orman Mühendisliği hakkında TBMM'ye verilen kanunla ilgili çalışmalar :

Ankara'da Tarım Alet ve Makinaları Okulu mezunlarına Ziraat Makinaları Mühendisi, Orman Ameliyat, Orta Orman, Mıntıka Orman Mekteplerinden mezun olan mühendis muavinlerine meslekî tekâmül kursu gösterilmek suretiyle Orman Mühendis unvanlarının verilmesi yolunda T.B.M.M.'ye yapılan kanun teklifiyle yakinen alâkalanmıştır. Bu konuda Nafia ve Maarif Vekâletleri nezdinde teşebbüse geçilmiş, bu teklife aylan olan Birlik görüşü aksettirilmiştir. Ayrıca Nafia Vekâletinin bu konuda Başvekâlete müracaatı temin edilmiştir.

Bu mevzudaki kanun teklifleri ayrıca Orman ve Ziraat Fakülteleri ile T.B.M. Meclisi Nafia Encümeninde de incelenmiş ve memleket realiteleri ile kabili telif görülmemiştir. Karma Komisyonca tetkik ve bâzı tâdillerle kabul edilen bu kanun teklifi Meclisin yenilenmesi üzerine kadük olmuştur. Önümüzdeki çalışına devresinde bu hususun hassasiyetle tetkiki ve takibi elzemdir.

4 — Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi Mezunlarının Durumu:

IV. Umumî Heyetimizin 7 sayılı kararına uygun olarak, Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının durumu, ilgili Odalar temsilcilerinden kurulan bir Komisyon tarafından incelenmiştir. Raporumuz eki olarak sunulan Komisyon raporu ile ekleri idare Heyeti tarafından tetkik ve tasvip edilerek aşağıdaki karara varılmıştır :

Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarının mühendislik durumları ve müfredat programları İstanbul Teknik Üniversitesiyle İstanbul Teknik Okulunda yetkili üyelerimiz tarafından teşkil edilen Komisyonlarda akademik

yönden tetkik edilmiş ve hepsinde bu okul mezunlarına mühendis unvanı verilemeyeceği kararına varılmıştır. Buna rağmen İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosunca Devlet Şûrasına bu mütalâaların aksine bir cevap verilmesinin mucip sebepleri tespit edilememiş ve ayrıca Maarif Vekâletiyle Münakalât Vekâletinin Devlet Şûrasına gönderdikleri iddianamelerin tetkikinde Maarif Vekâletinin noktai nazarı benimsenmiştir. Binaenaleyh :

a — Bu okul mezunlarının 6235 sayılı kanuna göre Birlik camiasına dâhi olmalarına sebep bulunmadığı,

b — Devlet Şûrasının (Üniversite Senatosu mütalâasına uyulmasını tavsiye eden) istişarî kararlarına uymak mecburiyeti olmadığından Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarının Oda kurmaları hususundaki Şûra kararının benimsenmemesi, mevzuun Birlik tarafından hassasiyetle takibi ve Maarif Vekâleti ile yakın bir teşriki mesaide bulunulması Umumî Heyetinizin tasvibine sunulmuştur.

B — Meslek Hukuku ile İlgili Çalışmalar :

Devre içinde meslekî çalışmaların daha verimli obuasını sağlamakla ilgili olarak aşağıdaki çalışma ve takipler yapılmıştır.

I — 3458 ve 6235 sayılı Kanunlar :

a — Birliğimiz IV. Umumî Heyeti 3458 sayılı Kanunla ilgili olarak iki karar almıştı. Bunlardan 15 sayılı karar, Ziraat Mühendisliği vazife ve salâhiyetleri kanun projesi ile ilgili olup “Bütün Mühendislik ve Mimarlık kollarında vazife ve salâhiyetlerin 3458 sayılı kanun içinde mütalâa edilmesi” şeklinde idi. Bu kararlara göre diğer Odaların da vazife ve salâhiyetlerle ilgili olarak çalışmalar yapmaları ve 3458 sayılı Kanunun tâdili için gerekli hazırlıklarda bulunulması zaruridir.

16 sayılı karar ise 3458 sayılı Kanunun Maarif Vekâletinin teşebbüs ve rehberliği ile Nafia Vekâleti, ilgili Vekâletler, Mühendis ve Mimar yetiştiren tedris müesseseleri ve T.M.M.O. Birliğinin iştirak edeceği bir ilmî heyette Hükümet meselesi olarak ele alınması ve VI. Maarif Şûrasında görüşülüp, karara bağlanması» şeklindeydi. Birliğimiz tarafından teklif edilen bu husus VI. Maarif Şûrasında karar olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Maarif Vekili ziyaret edilerek kararın tatbikine biran evvel geçilmesi ricasında bulunulmuştur. 3458 sayılı kanunun tâdili ile ilgili çalışmalarda muhtelif milletlere ait tercüme edilen yabancı mevzuattan doküman olarak geniş ölçüde faydalanmak imkân dâhiline girmiş olup, önümüzdeki çalışma devresinde bu hususun, doğrudan doğruya Birlikçe ele alınarak halli cihetine gidilmesi gerekir.

b — Birliğimiz IV. Umumî Heyetince alınan 17 sayılı karar şöyledir:

6235 sayılı Kanunun henüz iki buçuk senelik bir tatbikat görmüş olması ve bu müddetin geniş bir teşkilâtın yazılı hukuk nizamını değiştirmek için kifayetsiz bir zaman ölçüsü teşkil etmesi sebebiyle kanunda ana yapıya müessir, şümüllü veya ufak her türlü tâdillerin ancak zamanı geldiği takdirde ve çalışma müddetlerini kendilerinin tâyin edeceği geniş ilmi heyetler marifetiyle yapılması karara bağlanmıştır. Bu karara uygun olarak ancak hazırlık çalışmaları yapılmış, daha evvel yapılan çalışmalarla yabancı mevzuat derlenmiştir. Ayrıca IV. Umumî Heyet Başkanlık Dîvanında vazife almış olan meslektaşlarımızın 17.10.1957 tarihli müracaatı ve Birlik idare Heyetinin kararı ile binde beşlerin kaldırılması ve onun yerine kademeli bir aidat sisteminin vazı hususunda çalışmalarda bulunulmuştur. Bunun için teşkil

edilen komisyonca hazırlanıp idare Heyetince kabul edilen kanun teklifi ve mucip sebepleri ile talimatnamede yapılacak değişikliğe ait hususlar ekli olarak tetkiklerinize sunulmuştur. Bu konuda ayrıca Nafia Vekâletine müracaatta bulunulmuş ve yapılacak değişiklikler Vekâletçe müspet karşılanmıştır. Ancak meslekten olmayan bir mebusun % 05'ler hakkında eksik olan bir teklifi B.M.M.'ye götürmesi karşısında, tetkiklerinize sunulan hazırlıklar ayrıca mebus meslektaşlarımıza da gönderilmiştir.

6235 sayılı kanunun IV. Umumî Heyetinize teşkil edilen mevzuat komisyonu ve muhtelif diğer komisyonlar tarafından tespit edilen ve raporumuzda muhtelif vesilelerle belirtilen eksikliklerin tamamlanması ve müeyyidelerin vazı zamanı kanaatimizce gelmiş olup, çalışmalara geçilmelidir. Bir hazırlık olmak üzere durum Odalara bildirilmiş ve kendilerinden 3458 ile 6235 sayılı kanunları kül halinde tetkik ve tanzim etmek için teşkil edilecek komisyonda çalışmak üzere birer temsilci istenmiştir.

2 — Mühendislik ve Mimarlık ücret tarifeleri:

Odalarca hazırlanan Asgarî Ücret Talimatnamelerinin yürürlüğe girmesi için, Nafia Vekâleti nezdinde müteaddit teşebbüslerde bulunulmuştur. Vekâletçe yapılan tetkikler devam etmekle beraber Makina, Maden ve Gemi Odalarımızın çalışmalarına ilâveten Mimarlık, inşaat ve Elektrik Mühendisleri ile ilgili asgarî ücret tarifelerinin de hazırlanmasını ve bunun kül halinde ele alınarak aralarında gerekli ahengin bulunmasının sağlanması tavsiye edilmiştir. Hazırlanmış bulunan mühendislik tarifeleri meslektaşlarımız ve bâzı müesseseler tarafından istenmiş ve bir fikir vermek üzere kendilerine gönderilmiştir. Bu suretle mecburî olmamakla beraber ücret talimatnameleri fiilen kullanılmaya başlanmıştır.

3 — Yabancı Memleketlerde Yaptırılan Projelerle İlgili Kararların Tatbiki :

Oda ve Hukuk Müşavirliği mütalâalarından da faydalanılarak bu konuda Birlik kanaati tespit edilmiştir. Ancak bunda 6235 sayılı kanuna madde ilâvesi teklif edilmektedir, istenilen maddenin 6235 sayılı kanuna ilâvesi Birlik Umumî Heyetimizin 9 sayılı kararı gereğince önümüzdeki devre için yapılması gereken işler arasındadır. Bununla beraber memleketin ve camianın menfaatlerine zıt olarak projelerin yabancı memleketlerde yapılmasına sebebiyet verenlerin kendi meslektaşlarımız olduğunu düşünürsek, kanun himayesine lüzum görmeden Oda otoritesinin bunu önlemesi gerekeceğini de kabul etmek zorundayız.

Yabancı memleketlerde proje yaptırmak isteyen müesseselerdeki yetkili üyelerimizin, böyle bir işe teşebbüs etmeden evvel ilgili ihtisas Odalarımızın mütalâalarını istemelerinin meslek ahlâkı yönünden bir vecibe olduğuna işaret etmek isteriz. Meslektaşlarımızı ikaz etmek üzere, bu konuda hazırlanan Odalararası Komisyon Raporu Birlik gazetesinde aynen yayınlanmıştır.

4 - Müsabaka Jürilerinin Teşekkül Tarzını Tespit Etmek Üzere Kurulan Komisyon Çalışmaları ve Birlik Müsabaka Talimatnamesi:

Birlik III. Umumî Heyetince ittihaz edilen 17 No'lu kararla kurulan ve İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odalarından 3'er ve Makina ile Elektrik Mühendisleri Odalarından her delegeden teşekkül etmesi sarahaten kararda tespit edilen bu Komisyonun vazifesi esas iki kısımda mütalâa edilebilir.

1 — İnşaat Mühendisliği ile Mimarlık ve Şehircilik mevzularında açılacak olan müsabakaların talimatnamelerini tespit etmek,
2 - Açılacak müsabakaların hangi Odanın ihtisasına daha yakın olduğunu tayin etmek.

1956 yılında teşkil edilen bu Komisyon ikinci mevzuda kendisinden istenen vazifeyi yapmış, fakat talimatname hazırlanmasını derpiş eden birinci mevzuda dikkate değer bir çalışma yapamamıştı.

Birlik IV. Umumî Heyetinde bu Komisyonun yine aynı şartlar dahilinde çalışması karara bağlanmış ise de talimatname mevzuunda yapılan çalışmalarda herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir. Muhtelif Odalar ve meslek branşları arasındaki teşriki mesaiyi temin edecek olan bu mevzuun Umumî Heyetimize arzını ve istikamet tâyin edecek kararların alınmasını uygun görmekteyiz. Bu mevzuda İdare Heyetinin görüşü şu yoldadır:

Bahis mevzuu Komisyona birbirinden farklı 2 vazife verilmiştir. Bu vazifelerin ayrı Komisyonlar marifetiyle ifa edilmesi yerinde olacaktır. Bu sebeple;

- a) Birlik III. Umumî Heyetinin 17 sayılı kararıyla muayyen nispet ve şartlarla teşekkül eden Komisyonun şimdiye kadar olduğu gibi sadece müsabakaya çıkarılan mevzuun birinci derecede hangi Odayı alâkadar ettiğinin tespitiyle vazifelendirilmesi,
- b) Bu esas dahilinde yapılacak tespit üzerine teşkil edilecek jürinin 2/3'ünün birinci derecede alâkalı Oda mensuplarından 1/3 ünün, mal sahibi yanında alâkalı diğer Oda mensuplarından teşkil edilmesi,
- c) 17 sayılı kararda ifade edilen talimatname ile IV. Umumî Heyet tarafından hazırlanması istenilen Birlik müsabaka talimatnamesinin bir tek mevzu olarak ele alınmasına, diğer hususların yanında bilhassa jürinin tarzı teşkilini tâyin edecek tarif ve nispetleri kurmak üzere Odalararası bir komisyon teşkili,
- d) Bahis mevzuu Komisyonların ekseriyetle karar verebilecekleri hususunun karar altına alınması uygun olacaktır. (c) maddesinde zikredilen Komisyonu lüzumlu dokümanlarla teçhiz etmek üzere şimdiye kadar temin edilenlere ilâveten bu mevzuda yabancı memleketlerde mevcut talimatname ve şartnamelerin temini gerekmektedir.

Birlik Müsabaka Talimatnamesini hazırlamak için Odalardan mütalâa ve doküman işlenmişse de maalesef müspet bir netice elde edilememiştir. Kanaatimizce Odalarımız için müşterek önemi haiz olan hususların gerçekleşmesinde, Odalarımızın aynı ânda faaliyetlerde bulunması lâzımdır. Bu mevzudaki hal tekliflerimizi yukarıda arz etmiş bulunuyoruz.

5 - İmar Kanunu, Nizamname ve Talimatnamesi :

İmar Nizamnamesi: Nafia Vekâletindeki çalışmalara Birliğimiz iki temsilci ile katılmıştır. Hazırlanan nizamname Devlet Şûrası tarafından tetkik edilerek kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bu nizamnamenin 15. maddesi ile Belediye Encümenlerine, fen adamlarının sicillerinin tutulması ve para cezası ile meslekten men cezası verme yetkisi de tanınmıştır; ancak aynı madde Mühendis ve Mimarlar verilecek cezanın ihtisas Odasına bildirilmesi mecburiyetini de koymuştur. Burada önemle üzerinde durulacak husus, meslektaşlarımızın meslek standart ve ahlâkına karşı gösterecekleri ihmalin Odalarımız tarafından müsamaha ile karşılanması hâlinde, cemiyetin başka yollarla ve meslekten olmayanlar kanalı ile meslektaşlarımızı vazifeye davet

etmeleri keyfiyettir. Halen İstanbul'da 25 meslektaşımızın durumu Belediyece tahkik mevzuu olmuş, Ankara'daki 3 meslektaşımız muvakkaten sanattan men edilmişlerdir. Binaenaleyh Odalarımızın bu hususta çok titiz davranmaları lâzımdır.

İmar Talimatnamesi: İmar kanununun 14. maddesine göre hazırlanan talimatname çalışmalarına bir üyemiz katılmış ve tespit edilen Birlik mütalâasını savunmuş olmakla beraber, Birlik mütalâasının da mühendis ve mimar olmayanlara bâzı yetkiler tanıma yönünden kanuna aykırı olduğu tespit edilmiştir. Nafia Vekâletinin yürürlüğe koyduğu eski talimatnamenin kaldırılması için Umumî Hey'et toplantısından itibaren Vekâlet nezdinde devamlı teşebbüste bulunulmuştur. Bunun sonunda ortaya çıkan talimatname de maalesef kanuna aykırı ve meslek standartlarına uygun değildir. Talimatnamenin iptali için serbest çalışan iki üyemiz Danıştay'da dava açmışlardır. Ayrıca Birlik idare Heyetinin bu konudaki görüşmelerine katılmak üzere İnşaat ve Mimarlar Odalarından iki temsilci istenmiş olup, durum tekrar görüşülmüştür. Danıştay'da dâva açan üyelerimizle müşterek çalışmalar yapılmış ve konu hassasiyetle takip edilmiştir.

6 — Bilirkişilerin Odalardan Seçilmesi ile İlgili Çalışmalar :

Birlikçe Adliye Vekâletine müracaatta bulunularak Bilirkişilerin meslektaşlarımızdan seçilmelerinin mahkemelere tamimi istenmiş ve bu husus Vekâletçe aşağıdaki sebeplerden reddolunmuştur.

a — Bilirkişiler prensip itibariyle davacı ve dâvâlı tarafından seçildiğine göre hâkimin rolü ikinci derecededir. Ve ancak anlaşmazlık hâlinde hâkim tarafından seçilmektedir.

b - Hâkimin bilirkişi seçme hakkı mutlak olup. Vekâlet tavsiyesi müdahale mahiyetini taşıyabilir.

Yapılan görüşmelerden Vekâletin bu görüşü muhafaza ettiği anlaşılmıştır. Ancak son seneler, mahkemeler duydukları ihtiyaçla kendiliklerinden bu yola gitmişler ve Odalarımızdan hayli bilirkişi istemişlerdir. Ancak Odalarımızın üyelerinin ihtisas ve adreslerini gösteren matbu listeleri olmamaları bu hizmetin ifasını ağırlaştırdığı gibi, gelişmesini de önlemektedir. Her Odanın; üyelerin ihtisas ve çalıştıkları yerlere göre de adreslerini ihtiva eden rehberlerine şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yapıldığı takdirde Bilirkişi konusunun halli kolaylaşmış olacaktır.

Hakem konusunda ve üyelerin işverenlerle vaki anlaşmazlıkların hallinde Birliğin kanunî organ olabilmesi için 6235 sayılı Kanuna madde ilâvesi gerekmektedir. Bununla beraber üyelerimizin gerek işverenlerle ve gerekse kendi aralarında akt edecekleri mukavelelerde Birliği göstermeleri problemin halli için kâfi olup, bu husus meslektaşlarımızın takdirine kalmıştır.

C — Meslektaş Hukuku ile İlgili Çalışmalar :

Meslektaşlarımızın çalıştıkları işyerlerindeki hukukî durumları ve sosyal bakımdan alınması gerekli tedbirlerle ilgili olarak aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır :

I — Memur, Mühendis ve Mimarların mesai dışı çalışmaları:

Birliğimiz III. Devre çalışmalarında; memur meslektaşlarımızın mesai dışında, bâzı şartlarla serbest çalışmalarının mucip sebepleri tespit edilmiş ve 6235 sayılı Kanunda aşağıdaki maddenin yer alması uygun bulunmuştur:

Umumî, mülhak veya hususî bütçeli idarelerle, belediyeler ve bunlara bağlı idare, müessese ve teşekküllerde ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerde maaş, ücret veya yevmiye ile çalışan Yüksek Mühendis, Yüksek Mimar, Mühendis ve Mimarlar; istihdam edildikleri vazifeler dışında olmak ve yukarıda yazılı bulunan idare, teşekkül ve müesseselere karşı taahhüde girmemek şartıyla mesai saatleri haricinde meslekî faaliyette bulunabilirler. Bu faaliyetin şekil ve şumulü Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından tanzim ve Vekiller Heyetince tasdik olunacak bir talimatname ile tâyin olunur. Yaptığımız tetkiklerden bu maddenin, 3458 sayılı Kanununun 9. maddesinin kaldırılarak, bu kanunda yer alması gerektiği anlaşılmıştır. 3458 sayılı Kanun hakkındaki izahatımız veçhile, hazırlanacak tasanda bu husus ayrıca göz önüne alınmalıdır.

2 — Gündelikle çalışan mühendis ve mimarların uyacakları hukukî esaslar :

Geçen devre, Oda mütalâalarına istinaden gündelikle çalışan meslektaşlarımız için sözleşme tipi hazırlanmış bulunuyordu. Bunun tatbik mevkiine konulabilmesi için Nafia Vekâleti nezdinde teşebbüse bulunulmuştur. Sözleşme tipi Nafia Vekâleti tarafından benimsenmiş olmakla beraber, müesseseleri bunu tatbik zorlamaya hukuken imkân olmadığı, ancak Odaların üyeleri üzerindeki otoritesinden faydalanma yoluna gitmek gerektiği tespit edilmiştir. Sözleşme tipinin tatbik imkânı meslektaşlarımızın kendi menfaatlerini korumak üzere hazırlanmış bulunan böyle bir standarda aykırı vazife kabul etmemeleridir. Bu suretle, gündelikle çalışan mühendis ve mimarların aleyhlerine olmak üzere sırasına göre memur veya işçi telâki edilmelerinin doğurduğu mahzurlar da önlenmiş olacaktır. Bu husus Birlik gazetesi ile meslektaşlarımıza duyurulmuştur. Meslektaşlarımızın sözleşme tipine aykırı olarak vazife kabul etmeleri hâlinde. Birliğin herhangi bir müzaheretini istemeleri gerektiği de aşikârdır.

3 — Türk Mühendis ve Mimarların Türkiye'deki Yabancı Firmalar Nezdinde Çalıştırılmaları :

Türkiye'deki yabancı firmaların çalıştıracakları Türk Mühendis ve Mimar adedinin ve meslektaşlarımızı ne şekilde çalıştıracaklarının tespiti; memleket, meslek ve meslektaş menfaatleri bakımından bir rejimin faydalarını belirten mucip sebeplere ve tatbikata konulacak talimatnameleri tespit için teşkil olunan Odalararası Komisyonun yaptığı tetkikat sonunda;

6235 sayılı kanununun 34, 35, 36, ve 38. ve Birlik talimatnamesinin 119 — 122. maddelerinin kati olarak yürürlüğünün teminine çalışılması temennisinde bulunmuştu. Bunun sağlanması için resmî ve özel müesseseler nezdinde teşebbüse geçilmiştir.

Yabancı Firmalar ve müesseseler yanında Türk Mühendis ve Mimarlarının çalışmaları :

1 — Tecrübelerinin artırılması, yetişme imkânlarının sağlanması, yapıcı ve yaratıcı kabiliyetlerin inkişafı, organizatör, kontrol ve murakabe unsurlarının yetiştirilmesi;

2 — Tesislerin kurulması için icap eden ilk etüt ve projelerinin hazırlanmasında ve inşasında, yurdumuzun her bakımdan imkân ve şartlarını (iklim özellikleri, tesislerin inşa yeri, mahallî malzeme ve işçilik rayiçleri ve sosyal durum vesaire gibi) daha iyi bilmeleri ve bu münasebetle bunlara ait

doneleri hakikate en uygun ve kabili tatbik bir şekilde temin edebilecekleri bakımlarından lüzumlu ve şart görülmüştür. Bu suretle malzeme, inşaat masrafları ve döviz bakımlarından büyük ölçüde tasarruflar sağlanabilmesi mümkündür. Ruhsatsız ve üye olmayan mühendis ve mimarların takibinde hassas bulunulmuş Mühendislik - Mimarlık Gazetesi ile meslektaşlarımız ayrıca ikaz edilmiş; bu durumda bulunanlar C. Savcılığına ihbar olunmuştur.

4 — Türkiye'de meslek icra eden yabancı Mühendis ve Mimarlar :

Birlik Kanununun 15. maddesine göre, Odalarda aslî âza olabilmek için T.C. tabiyetinde olmak şarttır. Binaenaleyh yabancı tebaalılar asli âza olamazlar. Ayrıca 35. maddede yabancı mühendisler getirildikleri iş mevzuu dâhilinde kalarak bunların haricinde meslekî faaliyette bulunamazlar demektir ki bu iki hüküm yabancı tebaalıları Türkiye'de serbest sanat icrasından men etmektedir. Nafia ve Adliye Vekâletleri 6235 sayılı Kanunun neşrinden evvel memleketimizde meslek icra eden yabancı tebaalılar için bir müktesep hak tanımıştır ki, bunun kanunun ruhuna aykırı olduğu kanaatindeyiz. Zira bu şekilde bir müktesep hak tanımının kanuna uygun olduğu kabul edildiği takdirde, 6235 sayılı kanundan evvel meslek icra eden Türk tebaası meslektaşlarımız için de bir müktesep hak tanınarak sanat icra edebilmek için Odaya aslî âza olmak, mecburiyetinin kabul edilmemesi lâzımdır. Ancak kanunu yürüten makamların bu kararı karşısında yapılacak işlem görüşülmüş ve en kısa hal çaresinin mebus meslektaşlarımız vasıtasıyla B.M. Meclisinden tefsir talebinde bulunulması olduğu anlaşılmıştır. Birlik tarafından mebus meslektaşlar nezdinde bu husustaki teşebbüslerin devamı zarurîdir.

5 — Sigorta konusu :

Meslektaşlarımızın ölüm, maluliyet ve ihtiyarlık hallerinde kendilerine ve vârislerine verilecek tazminatı temin etmek için Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Sigorta Fonu adı altında bir fon kurma ile ilgili sözleşme tasarısı hazırlanmıştır. Sözleşme tasarısı Odalara da gönderilmiş olup, mütalâaları sorulmuş ve büyük bir kısmından mütalâa temin edilmiştir. Odalarımız, Birlik bünyesi içinde kurulacak bir Sigorta Sandığı'nın teşkilât bakımından külfetli olacağını ve ayrıca üyelerimizin gösterecekleri ilginin az olması halinde Sandığın zarar edebileceğini ifade etmeleri üzerine, hazırlanan tasarı sigorta şirketlerine gönderilmiş ve daha elverişli teklif istenmiştir. Doğan, Ünyon, Ankara, Anadolu, İnan, İstanbul ve Türkiye Genel Sigorta Şirketlerinin, teklifleri içinden Anadolu Sigorta Şirketi meslektaşlarımız için daha elverişli şartlarla teklifte bulunduğu için, teklifi üzerinde görüşmeler yapılmış ve varılan mutabakat üzerine mukavele imzalanmıştır. Mukavelenin imzalandığı Birlik gazetesi ile üyelerimize duyurulmuş ve sigorta olmak isteyenlerin basılıncaya kadar sözleşmeyi Birlik merkezinde görebilecekleri ayrıca ilân edilmiştir.

D — Kanunlarla İlgili Diğer Çalışmalar :

Birliğimizin eski yıllara ait pek çok komisyon çalışmaları olmuş ve bunların bir kısmı zamanında karara bağlanmıştır. Bu konuların ilgili merciler nezdinde takibi ve tatbikat sahasına geçebilmesi için aşağıda yazılı teşebbüs ve çalışmalarda bulunulmuştur. Bunlardan kanunlaşmasına çalışılan konularda, B.M.M.'nin çalışma konulan ve problemlerinin mahiyeti, yaz tatili ve seçimlerin yenilenmesi gibi hususlardan dolayı meslektaşlarımız için sevindirici bir sonuç alınamamıştır. Bu devre kanunlaşmasına çalışılan

konular ve durumları şöyledir:

1 — Mecburî hizmet kanun teklifi 1954 yılında B.M.M.'ye verilmiş durumda bulunuyordu. 1955 yılında Hükümet tarafından ayrıca bir tasarı hazırlanmış ve Meclis'e sunulmuştur. Hükümet tasarısı hakkında Birlik görüşü tespit edilerek, ilgili mercilere ve bu arada Milletvekillerine iletilmişti. Bütün çalışmalar B.M.M. Nafia Encümeninde gözden geçirilmiş, gündelikli meslektaşlarımızın da çalışmalarının mecburî hizmete sayılması hususu Birlikçe önemle ele alınmıştır. Bu fikir Encümen tarafından kabul edilmiştir.

Tasarı, Bütçe Encümenine intikal etmiş ve Bütçe Encümeninde de takip edilmiş, ancak Meclis seçimleri yenilediğinden kanunlaşmamıştır. Bununla beraber gündelikli meslektaşlarımızın çalışmalarının mecburî hizmetlerine sayılmaları hususu bâzı müesseselerce tatbik mevkiine konulmuştur.

2 — Personel Kanunu : Oda ve Komisyon mütalâalarında göz önüne alınarak tespit edilen Birlik görüşü bütün milletvekillerine gönderilmiş ve ayrıca B.M.M.'de takip edilmiştir. Meclisin yenilenmesi üzerine bu kanun tasarısı da şimdilik aynı vaziyette kalmıştır.

3 — Emekli keseneğine tâbi olan memurların, yevmiyeli hizmetler geçtiklerinde kendilerinden kesilen emekli keseneklerinin İşçi Sigortalarında nazarı itibare alınması yolunda kanun teklifinin metni, Çalışma Komisyonundan müspet mütalâa ile geçmiş olmakla beraber B.M.M.'nin yenilenmesi dolayısıyla düşmüştür. Yeniden ele alınması gerekmektedir.

4 — İnşaat ve Tesisat Müteahhitleri Odaları Birliği Kanun teklifi:

Meslektaşlarımızdan Himmet Ölçmen ve Esat Tuncel tarafından B.M.M.'ye teklif edilen İnşaat ve Tesisat Müteahhitleri Odaları Birliği hakkındaki kanun, Birliğimiz ve ilgili Odalarımız tarafından tetkik edilmiştir. Kanun teklifi, kurulması düşünülen Müteahhit Odaları Birliğine, meslek mensuplarının hak ve menfaatlerinin korunması yanında, âmmenin ve memleketin menfaati, mesleğin inkişafı ve meslekle ilgili bilcümle mevzuatı, normları, fennî şartnameleri hazırlamak ve incelemek gibi 6235 sayılı Kanunla Birliğimize verilen vazifeleri aynen vermek hedefini gütmektedir. Bu yüzden bir çok tedahüllere imkân verecek olan bu kanun teklifi; ayrıca meslektaşlarımız arasında müteahhit olanlar için bir tefrik yapmış olması, müteahhit meslektaşlarımıza Birliğimizden ayrı olarak ve Ticaret Odalarına ilâveten üçüncü bir malî külfet yükleyeceği, ayrıca üyeleri 100.000'e varacak olan ve meslektaşlarımızın pek çok ekalliyette kalacakları teşekkülün meslek norm ve standartlarını geliştirme yönünde yapılacak çalışmaları aksatacağı göz önüne alınarak Birliğimizce benimsenmemiştir. Nafia Encümeni müzakerelerinde Birliğimiz görüşü savunulmuştur. Hâlen bu teklif de Meclisin değişmesi üzerine, düşmüş bulunmaktadır.

5 — Nafia Vekâleti Teşkilât Kanunu :

Nafia Vekâleti tarafından yeni bir teşkilât kanunu hazırlanmıştır. Bu tasarı temin edilerek Odalarımıza gönderilmiş ve mütalâaları istenmiştir. Bâzı Odalarımızdan mütalâalar gelmiş olup diğerlerinin de gelmesi ile Birlik bünyesi içindeki çalışmalara başlanılabilecektir.

6 — İmar Vekâleti Teşkilât Kanunu :

Yeni kurulan imar vekâleti için hazırlanan Teşkilât Kanunu mütalâa isteği ile Birliğimize gönderilmiştir. Çalışmaları mesleğimizi yakından ilgilendirecek olan Vekâletin kuruluş kanunu üzerinde önemle durulmakta ve bahis konusu tasarı Odalararası bir komisyon tarafından tetkik edilmektedir..

E — Muhtelif Mevzular

I — Enerji Kurumu çalışmaları :

İşletmeler Vekâleti, memleket enerji işlerinin bir elden tesis ve idaresini temin edecek bir teşekkülün kurulmasına lüzum ve zaruret görmüş ve bu kuruluş hakkında bir kanun tasarısı hazırlanmasını Birliğimize vazife olarak vermiştir.

Bunun için teşkil edilen ihtisas Komisyonunun devamlı çalışmaları sonucu olarak hazırlanan kanun tasarısı, idare Heyetimizin de tetkikinden geçtikten sonra, işletmeler Vekâletine sunulmuştur.

2 — Sanayi Kongresi ve Sergisi :

Memleketimiz sanayinin gelişmesi, ihtiyaçları ve verilmesi gereken istikametle ilgili fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamak üzere bir Sanayi Kongresi tertibine Birlik idare Heyetince lüzum görülmüş olup, bu hususta bir program hazırlanmıştır. Kongrenin gayesini, hazırlık ve tatbikat teşkilâtını, gündemini ve iştirak edecekleri tespit eden muhtıra Sanayi Vekâletine sunulmuştur. Ayrıca 1958 yılında İstanbul'da Sanayi Vekâletinin teşebbüsü ile bir sanayi sergisi açılması kararlaştırılmış ve bunun için teşkil edilen Komiteye Birliğimizden bir temsilcisi istenmiştir. Makina Odasının Sanayi sergisi kurmak üzere içinde vâki çalışmadan göz önüne alınarak, Birlik adına katılacak temsilcinin Makina Odasınınca tefriki hususu Odaya bildirilmiştir.

3 — Türk Standartları Enstitüsü ile temaslarımız:

İktisat ve Ticaret Vekâletinin tensibi ile Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından iki sene evvel kurulmuş olan Türk Standartları Enstitüsü 12 Ocak 1957 tarihli Umumî Heyetinde statüsünde değişiklik yaparak Birliğimizin üç üye ile Enstitü Umumî Heyetine mümessil âza olarak iştirakini kabul etmiş bulunmaktadır. Birliğimiz; Enstitü Umumî Heyeti çalışmalarına üç üye ile katılmıştır. Ayrıca, Birlik ve ihtisas Odalarımızın kuruluş gayelerinden biri olan mühendislik ve mimarlık mesleği ile alâkalı standartların hazırlanmasını da iştigal konuları içine alan Enstitünün bu çok mühim ve uzun vadeli çalışmada iki müessesenin birbirine destek olması hususunda temaslarda bulunmuş; Birliğimiz kendi konusu ile ilgili faaliyetinde ve hazırlık komitelerinde Enstitüye elemanlarıyla yardımcı olabileceğini bildirmiştir.

Ancak malî imkânlarının müsaadesizliği dolayısı ile Enstitünün çalışmaları tatminkâr olamamaktadır.

4 — Banka kurulması

Umumî Heyetimizin temennileri göz önüne alınarak, meslektaşlarımız, iştirakleri ile bir banka kurulması için teşvik edilmişlerdir. Bu husus Birlik gazeteleriyle meslektaşlarımıza duyurulmuş ve çalışmak isteyenlerin Birliğe müracaatları rica edilmiştir. Banka müteşebbis heyetini teşkil edecek sekiz meslektaşımız tespit edilmiştir. Bir banka kurulabilmesinin yegâne imkânı

üyelerimizin gösterecekleri ilgiden ibarettir.

5 — TEKNİK TERİM ÇALIŞMALARI

Birlikçe, gerek yayınlarında ve gerekse meslektaşlarımız ve müesseseler ile Üniversiteler tarafından neşredilen ilmî teknik eserler bir dil birliğinin

mevcut olmadığını, bu hususun tamamen yazarların şahsî görüşlerine kaldığını müşahede edegelmiştir. Mevcut istikrarsızlığı azaltmak, Mühendislik ve Mimarlıkla ilgili teknik terimlerin kullanılmasını bir esasa bağlamak maksadiyle Türk Dil Kurumu ile müştereken çalışma zemini aranmıştır. Şahıs ve müesseseler tarafından dağınık olarak yapılan çalışmalar yerine, toplu bir çalışma isteği ve Odalarımızın davaya sahip çıkmaları, konuyu yıllık faaliyet programlarına dahil etmeleri, Türk Dil Kurumu ve diğer müesseselerce memnuniyetle karşılanmıştır.

Tetkiklerimiz Teknik Terimler konusundaki çalışmalarda Vekâletler ve müesseselerden hizmet ve malî yardım sağlanmasının mümkün olduğunu göstermiştir.

Yurt ölçüsünde ağır ve güç teşebbüsümüzün gerçekleşmesi için konu üzerinde Odalarımız hassasiyetle çalışmakta ve ihtisasları ile ilgili dokümanları toplamaktadır.

Bu mevzudaki çalışmaların başlangıçta her Oda tarafından kendi ihtisasları çerçevesinde ele alınması ve bilâhare müşterek terimlerin Birlik bünyesi içinde tevhide şeklinde olması uygun görülmüştür. Ancak Odalar tarafından yapılan çalışmalar terim konusunun bugünkü malî imkânlar karşısında Odalar çapında hallinin çok zor olduğunu ve bunun Maarif Vekâletinin teşebbüsü ile ilgili vekâletler, Üniversite ve yüksek okullar, Türk Dil Kurumu ve Birliğimizin iştiraki ile kurulacak bir Teknik Terimler Enstitüsü tarafından halledilebileceğini göstermiştir. Bu yolda Makina Mühendisleri Odasınınca yapılan teklifle ilgili rapor tetkiklerinize sunulur.

6 — Yabancı Meslek Teşekkülleriyle Münasebetler :

1 — VDİ giriş çalışmaları Birlikçe muntazaman takip edilmekte ve bunlar gazetemizde yayınlanarak meslektaşlarımıza duyurulmaktadır. Bu suretle Alman Mühendisler Birliğinin çalışmalarını tetkik ve bundan kendi çalışmalarımız için bilgi sahibi olmak imkânını bulmaktayız. VDİ'nin uluslararası

mahiyet taşıyan muhtelif çalışmalarına Birliğimiz davet edilmişse de malî mülâhazalarla bu çalışmalara katılmak mümkün olmamıştır.

2 — Federation Europeen d'Associations Nationales d'Ingenieur'e Birliğimizin âza olması için vâki davet üzerine Dahiliye ve Nafia Vekâletleri nezdinde teşebbüse geçilmiş ve bunun için icra Vekilleri Heyeti tarafından gerekli kararlar alınmıştır. Birliğimiz 10.000 üye karşılığı olarak adı geçen teşekkül de 4 delege ile temsil edilecektir. Ödenmesi gerekli 1500 liralık aidat için döviz müsaadesi istihsalı bakımından Maliye Vekâletine müracaatta bulunulmuştur.

3 — Pakistan Mühendisleri Cemiyeti, yıllık kongreleri münasebetiyle tertip ettikleri merasime Birliğimizi iki delege ile davet etmiştir. Ancak malî imkânsızlık dolayısıyla kongreye iştirak edilememiştir.

4 - Halep Mühendislik Fakültesi mezunlarının Federasyonun işbirliği ve fikir teatisi teklifi inşaat. Mimarlar, Elektrik ve Makina Mühendisleri Odalarımıza duyurulmuş. Odalarımızın ve Birliğin yayınları kendilerine gönderilmiştir.

5 — Amerika, Finlandiya, Yugoslavya, İspanya Mühendislik ve Mimarlık teşekkülleriyle neşriyat mübadelesinde bulunmaktadır.

6 — Odaları taralıdan tefrik edilen meslektaşlarımızın yabancı memleketlerde teknik yenilikleri yerinde takip etmelerini, meslekî kongre ve müsabakalara katılmalarını sağlamak üzere Odalarımızın tavassut isteği üzerine ilgili merciler nezdinde teşebbüslerde bulunulmuş ve müspet sonuç alınmıştır.

F — Teşkilâtlanma :

Birlik çalışmalarının istenildiği gibi verimli olabilmesi için gayeye uygun şekilde teşkilâtlanması zarurîdir. Bu bakımdan Birlik fonksiyonlarına kısaca temas etmek faydalıdır :

1 — Odalararası müşterek çalışma sistemlerini tespit, bunları etüt etmek ve tatbikini sağlamak.

2 — Müşterek veya benzer konular üzerinde çalışan Odalar arasında irtibat kurmak, düşünüş ve anlayışta beraberlik sağlamak,

3 — Odaların istek ve müşküllerini karşılamak,

4 — Odaların kanun, talimatname ve kongre kararları muvacehesinde çalışmalarını kontrol etmek.

Birliğimizin Odaların müşterek çalışmalarını ifa ve onlara yardım edecek şekilde çalışmalarını ayarlıyabilmesi, her şeyden önce malî imkânlarla bağlıdır, iş hacmine uygun şekilde kadroların ayarlanması. Büro memurlarına garantiler sağlanması, komisyonların verimli çalışmalarına imkân vermek üzere isteyecekleri etütleri yapacak daimî ve geçici raportörlerin bulunması, muhtelif konularda her ân bilgisine başvurulacak müşavirlerin istihdamı, malî hususlarda müşterek çalışma sistemi ihdası, teşkilâtlanmada göz önüne alınacak hususlardandır.

İleriki çalışmalarımızın daha verimli olmasını sağlamak üzere aşağıdaki mevzularda yapılan çalışmalar neticelendirilmiştir :

I — Birlik Yardımcı Organlar içtüzüğü :

Birlik Umumî Heyetimizin 14 sayılı kararına uygun olarak komisyonların ve daimî komitelerin kuruluş ve çalışmalarını tanzim eden bir içtüzük hazırlanmıştır. Umumî Heyetinize sunulan içtüzük tasarısı, tasdikini müteakip yürürlüğe girecektir.

2 — Birlik camiasına bağlı memurlar için tâyin, terfi, cezalandırma, izinler ve emeklilik gibi hususlarda teminat zarureti Birliğin kuruluşundan beri duyulmakta idi. Bu maksatla muhtelif Odalar çalışmalarda bulunmuşlar, ayrıca Birlik tarafından bir talimatname tasarısı hazırlanmıştı. Bu defa mevcut dokümanlar tekrar gözden geçirilerek yeniden bir talimatname hazırlanmış ve Odalarımızın da tetkikinden geçtikten sonra son şeklini alarak raporun

ekinde tetkik ve tasvibinize sunulmuştur.

3 — Birliğin âmme hizmetleri ile ilgili çalışmalarını tanzim eden talimat name Birliğimizden kanunun istihdaf ettiği şekilde faydalanılmasını temin için Başvekâletçe ilgili Vekâletlere gönderilen 4.1.1957 tarihli tamimde, yapılacak hizmetleri ve çalışma tarzını gösteren bir talimatname hazırlanması istenmiş idi. Adı geçen talimatname tasarısı hazırlanmış ve ekte sunulmuştur. Talimatnamenin Umumî Heyetinize tasvibini müteakip tasdik edilmek üzere Nafia Vekâletine gönserilmesi gerekecektir.

4 — Birlik Talimatnamesi :

Birlik Talimatnamesinin kanuna aykırı ve ayrıca tatbikatta rastlanan mahzurlarını gidermek üzere bâzı hükümlerinin değiştirilmesi zarureti hasıl olmuştur. Bu hususta hazırlanan teklif, tetkik ve kararlarımızla sunulmuştur.

5 — Kütüphane :

Fennî şartnamelerin, norm ve standartların temini, tasnifi, memleket çapında Mühendislik ve Mimarlıkla ilgili projelerin arşivlenmesi, teknik neşriyatın kül halinde biraraya getirilmesi, Birliğimizce ele alınacak önemli bir konu olduğundan, bunun temini için müesseselere müracaatta bulunulmuştur. İsteğimiz, müesseselerce uygun karşılanmış, 300'den fazla kitap gönderilmiştir. Ayrıca birçok müesseseden fennî şartnameler temin edilmiş bulunmaktadır. Odalarımız da aynı şekilde çalışmak suretiyle oldukça doküman toplamış durumdadır. Temin edilen dokümanlar şimdilik raf ve kitaplıklarda olmakla beraber, yersizlikten dolayı yeteri derecede faydalanmaya müsait bir durumda değildir. Bunların müsait bir binada toplanması ve üyelerin her zaman faydalanabilecekleri bir Teknik Kütüphane hâline getirilmesi zaruridir.

6 — Matbaa Tesisi :

Memleketimizde teknik yayınlar son yıllar içinde büyük bir gelişme göstermiş durumdadır. Odaların kurulmasından evvel sayıları 2-3 mertebesinde olan teknik dergiler 20'yi bulmuştur. Bunda Birliğimizin kurulması büyük bir rol oynamıştır. Bugün mimarlık ve hemen hemen her mühendislik branşını ilgilendiren bir teknik dergi mevcuttur. Ayrıca Birliğimizin çalışma raporları, matbu evrak, sirküler gibi baskıları ile beraber Oda ve Şubelerince matbaalara ödenen dizgi ve baskı ücreti senede takriben 80.000 lira tutmaktadır. Üyelerimizin teknik kitapları da göz önüne alındığında teknik yayınların bir matbaayı doyuracak mertebede olduğu, dolayısıyla çalışmalarını teknik yayınlara göre organize edecek bir matbaanın kurulmasının uygun olduğu görülür. Bugün pek çok matbaada teknik harf ve işaretlerin bulunmaması, personelinin formül ve cetveli yazılan benimsememesi, teknik yayınların pahalı ve yanlışlarla dolu olmasına sebebi yet vermektedir. İşaret edilen hususlar, bizi Birlikçe bir matbaa kurulmasının faydalı olacağı düşüncesine götürmüştür. Aynı zamanda Birliğe gelir sağlayacak böyle bir matbaanın kurulabilmesi için gerekli malî imkânların, Odaların ve sermaye sahibi meslektaşlarımızın da katılarak kuracakları bir ortaklık suretiyle sağlanması mümkündür. Bu hususta yapılan tetkikler Odalarımıza duyurulmuştur, gerçekleşmesini temenni etmekteyiz.

7 — Bina Meselesi :

Birlik, Oda ve Şubelerce senede ödenen kira bedeli 84.000 TL civarındadır. Bunun 65.000 lirası Ankara'da, cüz'î bir kısmı İzmir'de olmak üzere mütebakisi İstanbul'da ödenmektedir. Bir evvelki devre idare Heyetinin de bu husus nazarı dikkatini çekmiş ve Birlik'e, Hazineden arsa temini için Maliye Vekâletine müracaat olunmuştur. Bunun üzerine yeni B.M. Meclisi inşaatının üstünde ve Ayrancı mevkiinde 2156 m2'lik bir arsanın, bedeli mukabilinde Birliğimize verilmesi Vekiller Heyetince karara bağlanmıştır

Belediye Fiyat Tespit Komisyonu arsanın metrekaresi için 50 TL. fiyat takdir etmiş; Birlikçe buna itiraz edilmişse de Çankaya İlçe idare Heyeti fiyat üzerinde ısrar ederek yapılan itirazı reddetmiştir. Bu vaziyette, arsanın alınabilmesi için masraflarla beraber 120.000 T.L. civarında bir paraya ihtiyaç vardır. Birliğin ve iştirak edecek Odaların ise bunu şimdilik ödeme imkânları yoktur. İnşaat Odasının teklifi üzerine bir komite kurulmuş ve Birlik'e gayrimenkul temini hususunda çalışılmıştır. Komitece bu hususta aşağıdaki fikirler üze rinde durulmuştur.

- a) Arsa şehirden uzaktır. Bilhassa Komisyon çalışmalara geceleri yapıldığından, meslektaşların gelmeleri güçleşecektir.
  - b) Şehrin daha merkezî yerinde Hazineye ait arsalar olduğa gibi, aynı para ile hususî şahıslara ait arsaların da satın alınması mümkündür.
  - c) Birlik ve Odaların ihtiyacını karşılayacak bir bina takriben 2 milyon liraya mal olacaktır. Binaenaleyh böyle bir binanın rast gele bir arsada yapılması doğru değildir. Tahsis edilen arsadaki hakkımız mahfuz olmakla beraber
- Komite bu mevzudaki çalışmalarına devam etmektedir.

G — Birlik - Oda Münasebetleri :

Bu münasebetlerde İdare Heyeti, Birliğin vazifesini kısaca Oda çalışmalarına müzaheretle bulunmak, Odalar arasında bir koordinasyon unsuru olmak, harice karşı müşterek temsil fonksiyonunu ifa etmek şeklinde görmektedir. Aynı tariften, ihtisas çalışmalarının müstakilen Odaların mevzuu olduğu neticesine varılabilir. Bu husus, idare Heyetince de böyle telâkki edilmektedir. Ancak kanun vâzı bu müessesede muhtelif meslek gayret ve mesaisini bir gayeye tevcih etmek için, muhtelif meslek gruplarının fikrî mesailerinin tek bir görüş olarak ortaya çıkması maksadını aramaktadır. İdare Heyeti de bu görüşe aynen iştirak etmektedir. Bu suretle, bâzı istisnâ haller hariç, Odaların hüviyetinde toplanan ihtisas mevzularının tevhit maksadı ile Birlik bünyesi içinde de ele alınması gayri kabili içtinap olmaktadır. Çok dikkatle ele alınması gereken bu mevzularda Odaların da aynı düşünceye olacağı bedihidir.

Umumiyetle Birlik - Oda münasebetlerini aydınlatmak maksadiyle Birlik İdare Heyeti ile Oda Başkan ve Umumî Kâtipleri ve ayrıca Umumî Kâtipler toplantılarından faydalanılmıştır. Birincisinde Oda ve Birlik çalışmaları hakkında fikir teatisinde bulunulmuş, ikincisinden ise muamelât işlerinin yürütülmesinde faydalanılmıştır. Bu çalışmalarda aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulmuştur :

I — Odalararası müşterek çalışma sistemlerini tespit, bunları etüt etmek ve tatbikini sağlamak;

- a) Yazışma, muhasebe ve dosyalama sistemleri tetkik edilmiş, bunların birleştirilmesine zaruret görülmüştür. Odaların tatbik ettikleri sistemler ve

matbu evrak teati edilerek müşterek sistemlerin tespitinde hazırlık çalışmaları yapılmıştır.

b) Odalarda Umumî Kâtipler, büyük farklar gösteren ve her Oda İdare Heyeti ile beraber değişen yetkilere sahip oldukları göz önünde bulundurularak bunların ana hatları ile müşterek bir statüye bağlanmasının faydalı olacağı tespit edilmiştir. Büro ve muamelât işlerinin daha muntazam ve zamanlı yürümesi bakımından şeflere de bâzı sorumluluk ve yetkilerin verilmesi zarurî görülmüştür. Sene içinde sekiz Odada on defa Umumî Kâtip değişikliği olduğu göz önüne alınır, istikrarlı bir çalışma için dirayetli ve yetkili şeflere olan ihtiyaç daha iyi belirtilmiş olur.

c) Üye işleri ile ilgili olarak Odalararası çalışmalarda aşağıdaki hususlar göz önüne alınmıştır :

- Üyelerin adres takibi ve sicil fişleri,
- Yabancı meslektaşların geçici üyeliğe kabul usûlleri,
- Odalardan üyelerin ayrılma usûlleri,
- Üye olmadan meslekî faaliyette bulunanların, diplomasız olarak mühendislik ve mimarlık yapanların takibi.

Bu meyanda mühendis ve mimar çalıştıran müesseselerden beyanname istenmek suretiyle, üyelerin adres değişikliklerinin ve yıllık kazançlarının, üye olmayanların tespitine çalışılmıştır. Kendilerine müracaat edilen bütün müesseseler, kanunun tatbikinde Birliğe gerekli kolaylığı göstermişler ve istenilen listeleri göndermişlerdir. Listelerin Odalar tarafından tetkik edilebileceği kendilerine bildirilmiş ve ilgilenmeleri rica edilmiştir. Bâzı Odalar bu listelerden geniş ölçüde faydalanmışlardır. Teknik Fakülte ve Okullardan mezun olanların ve ayrıca ruhsatname alanların listeleri geldikçe, bunlar ilgili Odalara gönderilmiştir.

2 — Müşterek veya benzer konular üzerinde çalışan Odalar arasında irtibat tesisi:

a) Birlik Çalışma Programı tespit edilerek Odalara gönderilmiş ve Oda çalışmalarında göz önüne alınması rica edilmiştir. Ayrıca Odalarımızın çalışma programları istenmiş ve bunlar tetkik edilerek müşterek çalışmalar diğer Odalara duyurulmuştur.

b) Odalarımız arasında daha iyi bir koordinasyonun kurulabilmesi için Yönetmelik gereğince ve eskiden beri âdet halini alan Birlik ve Odaların idare Heyetleri kararlarının teatisi ile Birliğe gönderilen Oda murakıp raporlarından faydalanılmıştır. Ancak bâzı Odaların Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak bu hususta ihmalkâr davranmaları murakabe ve çalışmaların verimini düşürmüştür.

Bu vesile ile bâzı Odaların Oda Murakıpları tarafından Yönetmeliğe uygun şekilde murakabe edilmediklerine de işaret etmek yerinde olur.

3 — Odaların kanun ve talimatname çerçevesinde çalışmalarını murakabe etmek :

Odaların ihtisas çalışmalarında muhtar olması hususu prensip olarak kabul edilmiş, kontrol işleri ancak malî hususlara inhisar ettirilmiştir. Bâzı Odaların bütçelerinde göz önüne alınan ve umumiyetle düşük tutulan gelirlerini tahsil edememiş durumda olmaları ve ihtiyaçlarını karşılamak için % 20 Birlik hissesini harcamaları Birliğin malî durumunun düzelmesine imkân verememiştir. Birlik çalışmaları, eksik personel kadrosu ile iktifa etmek ve eski yıllardan beri birikmiş olan borçların ödenmesi mecburiyetinden, dolayı

istenildiği gibi gelişmemiştir. Bu hal, Birliğin 6235 sayılı Kanununun 6. maddesi gereğince kontrol işinde titiz davranmasını zarurî kılmaktadır. Ayrıca 26. madde, kanunun tatbikinde ihmal gösterenler için yapılacak işlemleri açıkladığı gibi Birlik Talimatnamesi gereğince icra yolu ile de Birlik gelirlerinin tahsili mümkündür. Odalarda faal vazife alan meslektaşlarımızın yukarıda işaret edilen hususlarda titiz davranmak suretiyle ileriki seneler için Birlik ve Oda münasebetlerinin zedelenmesine sebebiyet vermemelerini temenni etmekteyiz.

4 — Birlik ve Oda çalışmalarını verimli kılacak diğer hususlar :

a) Odalarımızın meslekî çalışmalarını engellemek şartıyla ve fakat umumî problemlerde Birliğin gerekli koordinasyonu yapılabilmesi için dış temasların ve muhaberatın bir nizama bağlanarak halen rastlanılan mahzurların giderilmesi lâzımdır. Bu suretle aynı konu için aynı Vekâlet nezdinde muhtelif Odalar tarafından yapılacak ayrı ayrı müracaatın verilmesi muhtemel mütenakız mütalâaların doğuracağı reaksiyon önlenmiş ve müracaatların semereli bir şekilde

sonuçlanması imkân dâhiline girmiş olacaktır,

b) Birlik çalışmaları için esas teşkil eden. Oda mütalâalarının temini işleri gerektiği kadar tatminkâr olmamaktadır. Odalarımızdan, merkezi İstanbul'da olanlarla temasımız maalesef merkezi Ankara'da olanlara nazaran daha zayıf olmuştur. Bilhassa âcil ve önemli konularda yapılan çalışmalara ve hattâ Birlik İdare Heyeti toplantılarına merkezi İstanbul'da olanlar katılmakta müşkülât çekmektedirler.

c) Şubeleri olan Odalarda, Oda ve Şube münasebetleri arzu edildiği şekilde gelişmemiş, bilhassa yetki bakımından görüş farkları olmuştur. Odalarımızın şubeleri ile olan münasebetlerinin düzenlenmesi, gerek Oda ve gerekse Birlik çalışmalarının verimli olması bakımından zaruridir.

Odalarda mevzuatın tefsir ve tatbikinde beraberlik sağlanması, Birlik ve Odalarımızın çalışmalarını verimli kılacak ve alınması zarurî tedbirlerdendir. Geçen yıllara nazaran Odalar arasındaki görüş farklarının azalmış olmasının ve Birlik'in Odalarla olan münasebetlerindeki gelişmenin yukarıda işaret edilen eksiklerimizin hızla telâfisini mümkün kılacağını umuyoruz.

H — Neşriyat İşleri

Neşriyat işlerimizin tatminkâr olmadığı belirtilerek geliştirilmesi ve Odaların da bu konuda faaliyette bulunmaları, Birlik IV. Umumî Heyeti kararlarındandır. Aynı konuda alınan diğer kararlar ve izhar edilen temenniler karşısında :

I — Mühendislik — Mimarlık Gazetesi :

a) Birlik tarafından haftalık bir gazete çıkarmak suretiyle Birlik çalışmalarının zamanında meslektaşlarımıza duyurulmasına, ayrıca meslek problemlerinin umumî efkâra arzına büyük önem verilmiştir. Bunu sağlamak için 3.6.1957 tarihinden itibaren muntazaman Mühendislik - Mimarlık Gazetesi yayınlanmaya başlamıştır. Ayrıca, gazete içinde :

1 — 6235 sayılı Kanun ve Tefsiri

2 — Fennî nizamnameler, talimatnameler ve şartnameler

3 — Ölçüler Kanunu ve Nizamnamesi

4 — Yabancı memleketlerin mühendislik ve mimarlık mevzuatı,
Özel Yayınlar olarak yer almıştır.

Gazete, meslektaşlarımıza tanıtılmasını ve abone olmalarını sağlamak üzere önce Bülten abone olanlara ve müteakiben sırayla bütün üyelere gönderilmiştir. Abone sayımız 789'dur. Ayrıca resmî teşekküllere ve ilgili müesseselere gazete göndermek suretiyle memlekette mühendislik ve mimarlık mesleğinin tanıtılmasına çalışılmıştır. Abone olmak, yazı ve ilân vermek sureti ile meslektaşlarımızın gösterdikleri yakın ilgi gazetenin yaşamasına ve gelişmesine imkân vermiştir.

b) Birlik Umumî Heyetimizin IV. toplantısında alınan I numaralı karar gereğince, Odaların her üyeden Birlik Bülteni için 55 er lira tahsil edilmesi gerekmekte idi. Ancak Odalar mevzuata uymayan bu kararı tatbik edememişler, bâzı Odalarımız üyelerine duyurmuşsa da bir sonuç alamamışlardır. Bununla beraber Birlik Gazetesine fazla sayıda abone olmak suretiyle yardımda bulunan Odalarımıza teşekkür ederiz.

2 — Gazete içinde ve ileride ciltlenecek şekilde basılan özel yayınlardan ayrı olarak Teknik Eğitim ve Öğretimle ilgili raporlar basılmıştır. Bunların bir araya toplanması, memleketimizin teknik öğretimi hakkında ortaya atılan fikirlerin tetkik ve münakaşasına imkân vermesi bakımından faydalı olmuştur. Birlik çalışmalarına paralel olarak Odalarımız da neşriyat işlerine gerekli önemi vermişlerdir. Halen Gemi, Elektrik, İnşaat ve Makina Odalarımız daha çok etüt ve araştırmaları ihtiva eden meslekî dergiler çıkarmaktadırlar.

3 — Yabancı Mühendislik ve Mimarlık Mevzuatı Tercümesi :

3458 ve 6235 sayılı kanunlarla ilgili olarak yapılacak çalışmalarımızda faydalanılmak üzere, yabancı memleketlerin muadil mevzuatına şiddetle ihtiyaç duyulmakta idi. Bunu sağlamak üzere Maarif Vekâleti kanalıyla temin edilen Almanya, Fransa ve İngiltere'ye ait mevzuat tercüme ettirilmiştir. Hâlen Türkçe olarak elimizde, aşağıdaki dokümanlar mevcuttur:

ALMANYA

Rheindlond — Pfalz Mimarlar Odası kuruluşuna ait kanun, tüzük ve ilgili talimatname ve tebliğler.

Baden Württemberg Mimarlar Odası Kanunu,

Mimarlar listesine kayıt ve listeden kaydın silinmesi hakkında içişleri Bakanlığı Talimatnamesi,

İçişleri Bakanlığının Mimarlar listesine kayıt usûlü hakkındaki tebliği,

Alman Mühendisleri Birliği Nizamnamesi (VDÎ),

Teknik ilmî teşekküller Alman Birliği statüsü.

FRANSA

Mühendis diplomaları ve mühendis unvanları tesciline dair kanun

Mimarlar Birliğinin kuruluşu ve Mimarlık mesleğini ve unvanını tanzim eden kanun,

Mimarlar mesleğine ait vazifeleri kanunlaştıran kararname

İNGİLTERE

Mimarlar (Tescil) Kanunu

İTALYA

İtalya Mühendisleri Millî Sendikası Nizamnamesi

MACARİSTAN

Macaristan Mühendisleri Odası Kanunu

YUNANİSTAN

Güzel Sanatlar Odası hakkındaki kanunlar tedvini ve Mühendislerin sanatlarının icrası ve ücretlerine dair kanunlar.

Yabancı mühendislik ve mimarlık mevzuatı tercümesi işlerinin tamamlanması için asgarî ücret tarifeleri, müsabaka talimatnameleri ve Müşavir Mühendislik - Mimarlık Firmalarının çalışmalarını düzenleyen mevzuatın temin ve tercümesi de gerekmektedir.

1 - Makina Mühendisleri Odasının Teknik Terimler Hakkındaki Teklifi

Teknik terimlerin derlenmesi, tespiti ve yayınlanması, millî inkişafımın için önemli bir konu olarak birçok millî müesseselerimizi resmî ve yarı resmî teşekküllerimizi alâkadar etmektedir. Garp memleketlerinde bu dâva ele alınarak uzun yıllar önce başlanmıştır. Memleketimizde bu konunun henüz ciddî şekilde ele alınmamış olması, istikbalde bizi zor durumlara sokabilecek mahiyettedir. İlmî ve tekniğin bütün sahalarını kaplayan teknik terimlerin, bir kül halinde ve rasyonel bir şekilde derlenmesi için sarf edilmesi gereken maddî ve mânevî emeğin değerlendirilmesi bakımından aşağıda ana hatlarını arz ettiğimiz yönlerden genişliğine ve derinliğine bir etüt yapılması zaruridir. Bu fikrin kuvveden fiile inkılâp etmesi için temelleri sağlam kaidelere oturmuş esaslı bir organizasyonun sağlanmasını lüzumlu görmekteyiz.

Teknik terimlerin toplanması, işlenmesi ve neşredilmesi için takip edilmesi gereken yolun ana hatlarını şöylece hulâsa edebiliriz:

- a) Teknik Terimlerin bir kül halinde ele alınması ve bunun için lüzumlu ham ve yarı işlenmiş fikir malzemesinin elde edilmesi hususunda kaynakların araştırılması,
- b) Resmî devir, hususî sektör, bilûmum hakikî ve hükmî şahıslar ile kültürel ve endüstriyel müesseselerimizde mevcut Türkçe ve yabancı lisanlarda neşredilen bilûmum ilmî ve teknik dokümanların toplatılması ve bir teknik kütüphanenin tesisi,
- c) Ana ihtisas ve talî komitelerde vazife alacak daimî ve geçici mütehassis elemanların, ilmî, fennî ve pratik sahada göstermiş olduğu liyakatleri nazarı dikkate alınarak intihabı,
- d) Derlenmiş ve taranmış terimlerin gerek Türkçe'nin ve gerekse beynelmilel lisanların lengüistik ve gramerlerindeki fonetik, morfoloji ve sentaks esaslarına uygun olarak işleme usûllerinin prensiplere bağlanması ve bu hususta çalışacak mütehassislara işlerin selâmeti bakımından sarîh yön verecek bir TEKNİK TERİMLER KILAVUZU'nun kaleme alınması ve broşür halinde yayınlanması,
- e) Bu suretle, yapılacak esaslı çalışmalarla beynelmilel lisanlardaki

karşılıklarıyla birlikte, millî ihtiyacımız nazarı dikkate alınarak, sırasıyla bir “Küçük Teknik Sözlük”, “Bir Büyük Teknik Sözlük” ve bir “Resimli Teknik Ansiklopedi”nin hazırlanması ve yayınlanması.

Teknik Terimleri derlerken, terimlerin tam öz Türkçe’sini mi veyahut dilimizde uzun zamandan beri yerleşmiş ve artık Türkçe’de tutunmuş asılları yabancı olan terimleri mi kullanacağız, uzun münakaşa konusu olan ve fakat halli gereken en önemli dâvadır. Bugün Türkçe’de tam mânasıyla bir imlâ birliğinin mevcudiyetinden de bahsedilemez. Türk Dil Kurumu, Üniversiteler ve diğer kardeş kültür müesseselerinin yetkililerinden müteşekkil bir ilim heyetinin daveti ile imlâ birliğinin kurulması hususunda istişarî müzakerelerde bulunulmasında da fayda mülâhaza etmekteyiz.

Bütün bu izahattan anlaşılacağı veçhile, teknik terimlerin ciddî bir surette halli, memleket şümül bir teşkilâtın ömür boyu mesaisini istilzam edecek mahiyet arz etmektedir. Bu sebeple konunun en esaslı hal şeklini. Maarif Vekâleti tarafından memleketimizde bu mevzuda konpetan sayılan kimselerin ilmî istişare kurulu mahiyetinde bir toplantıya davet edilerek orada mevzuun esaslı surette tezekkür edilerek bir prensip kararına varılması en uygun hal şekli olacaktır. Makina Odasının bu mevzuda yaptığı çalışmaların verdiği netice, memleketimizde bu işin en iyi hal şeklinin T.M.M.O.B., Türk Dil Kurumu, Üniversiteler ve Türk Standartlar Enstitüsü’nün iştirak edeceği bir Enstitü kurmak olacağıdır. Yapılacak müzakerelerde Enstitü fikri kabul edilmediği veya realize edilemediği takdirde, meselenin Birlik çapında ve Odalararası iş bölümü ile yapılacak bir çalışma şeklinde ele alınması icap edecektir.

2 — 6235 sayılı kanunun 32. maddesinin Tâdili Hakkında Esbabı Mucibe

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği hakkında 6235 sayılı Kanunun 32. maddesindeki aidat sisteminin dört seneye yakın bir zamandan beri tatbiki sonunda görülen bâzı mahzur ve aksaklıklar muvacehesinde bugünkü şartlara ve tatbikata daha uygun bir şekilde tâdil edilmesi zarurî görülmektedir. Türkiye’de meslekî faaliyette bulunan Mühendis ve Mimarları camiası altında toplayan ve âmmeye yarar bir teşekkül olarak Birlik ve onun tarafından teşekkül ettirilen ihtisas Odalarının, gayelerini tahakkuk ve faaliyetlerini idame ettirebilmeleri için 6235 sayılı kanunun 12. ve 32. maddelerine, malî hükümler vaz edilmişti. Odaların gelirlerine müteallik 32. maddenin (c) bendinde bu maksatla, üyelerin senelik kazançlarının %05’i Oda geliri olarak kabul edilmiştir. Odalara kayıtlı üyelerin senelik kazançlarının gerek hesap edilmesi hususundaki müşkülât ve bu sebeple beyannamelerin vakti zamanında gönderilmemesi ve gerekse ne gibi faaliyetlerin meslekî olduğu ve ne gibi faaliyetlerin de mühendislikle ilgisi bulunmadığı hususlarının tefrikindeki zorluklar, lüzumu halinde beyannamelerin sıhhatinin tahkikindeki müşkülât, kazançların mahrem tutulması hususundaki psikolojik sebepler, vaktinde %05 beyannamelerini göndermeyen ve bu sebeple Haysiyet Divanına şevkine zaruret hasıl olan büyük mikyasta üyelerin Odalarına karşı gösterdikleri ruhî infial ile Birliğin istikbalinin tehlikeye mâruz bırakılması ve üye beyannamesini vermedikçe tahakkuk yapılamayacağından varidat noksanlığına ve bütçe açığına ve malî güçlüklerle sebebiyet vermesi gibi muhtelif nazarî ve pratik sebeplerden dolayı bu bende göre Odalara gelir olarak tanınan %05 hissesinin tahakkuk ve tahsilinde büyük müşkülât doğurduğu müşahede edilmiştir.

Bunun yerine maktu bir sistem vazedilerek daha kolay tahakkuk ve

tahsil imkânı veren bir gelir sisteminin konulması yukarıda yazılı mahzurların telâfisi için zarurî görülmüştür. Ancak, varidatta verimlilik ve üyelerin malî imkânlarına uygun ve âdil bir sistemin vaz edilmesi bugünkü hukuk prensiplerine ve adalet esaslarına uygun görüldüğünden mükerrer vergi mahiyetini taşıyan nispî bir gelir yerine muhtelif kademeli maktu bir aidat sisteminin kabul ve 32. maddeye (b) bendinin tâdili şeklinde vaz' edilmesi tatbikat mahzurlarını bertaraf eder mahiyettedir. Bu sebeplerle gayelerinin tahakkuku için daha pratik ve âdil gelir kaynaklarına lüzum gösteren T.M.M.O. Birliği hakkındaki kanunun 32. maddesinin aşağıda arz edilen şekilde tâdili cihetinde pratik faydalar müşahede edilmiştir.

TASARI

6235 sayılı kanunun 32. Maddesinin Tâdili Hakkında Kanun

Madde 1 — Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği hakkındaki 6235 sayılı Kanunun 32. maddesinin (c) bendi kaldırılmış ve (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

b) Azanın gelirin göre tahsil edilecek kademeli yıllık aidat.

Gelirin tarifi, kademelerin tespiti, aidatın ödenme tarihleri ve aidatın zamanında ödeyemeyen azadan %50'den fazla olmamak kaydı ile alınacak cezanın miktarı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Talimatnamesinde gösterilir.

Geçici Madde — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte, 32. maddenin lâğvedilen (c) bendi gereğince 1957 yılı ve onu takip eden müddet zarfında %05 olarak tahakkuk etmiş ve edecek Oda gelirleri, (b) bendinin tâdilden önceki ve tâdilden sonraki, yıllık aidat miktarları arasındaki farka eşit olarak tahsil ve tasfiye edilir. Ancak, 1957 senesi kazancına ait %05 ini eski şekle göre ödemek isteyen üyelerin bu husustaki hakları mahfuzdur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

31.12.1957'YE KADAR ODALARIN TEMSİL DURUMU

Elektrik Mühendisleri Odası : 21 toplantıda temsil edildi.
Gemi Mühendisleri Odası : 18
Harita ve K. Mühendisleri Odası:23
İnşaat Mühendisleri Odası : 17
Kimya Mühendisleri Odası : 19
Maden Mühendisleri Odası : 24
Makina Mühendisleri Odası : 28
Mimarlar Odası : 22
Orman Mühendisleri Odası : 25
Ziraat Mühendisleri Odası : 27

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
Dördüncü Devre
İDARE HEYETİ ÇALIŞMA RAPORU EKİ

YÜKSEK DENİZCİLİK OKULU MAKİNA BÖLÜMÜ MEZUNLARININ GEMİ MAKİNALARI İŞLETME MÜHENDİSİ UNVANI HAKKINDA KOMİSYON RAPORU

Yüksek Denizcilik Okulu Mezunları, Münakalât Vekâletince kendilerine verilen Gemi Makinaları İşletme Mühendisi unvanı ile 6235 sayılı kanun gereğince mesleklerini icra edebilmek üzere meslekleriyle alâkalı bir Odaya kayıtları yapılmak için vaki müracaatlarıyla T.M.M.O.B.'ye intikal eden mevzu, halen muallâkta olup Komisyonumuzca yapılan tetkikler aşağıda arz olunmuştur :

Bu mevzuda T.M.M.O.B.'ce izhar edilen tereddüde Münakalât Vekâleti tarafından 25.1.1955 tarihli yazı ile hulasaten aşağıdaki cevap verilmiştir.

Yüksek Denizcilik Okulu'nun Makina Şubesi tedris süresi dört sene olup

Amerikan Denizcilik Akademileri programlarına uygun bir program tatbik ettiği, gemilerde aldıkları vazifeleri göz önünde bulundurularak merî mevzuat gereğince kendilerine Gemi Makineleri İşletme Mühendisi unvanı verilebileceği neticesine varıldığı ve bu sebeple Okul yönetmeliğinin muaddel I. maddesiyle kendilerine bu unvanın tanındığı ve ecnebi denizcilik okullarından mezun olanların diplomalarının muadeletinin Münakalât Vekâletince yapıla gelmekte olduğu cihetle Vekâletlerine bağlı Y. D. O. Makina Şubesi mezunlarının durumlarının da buna göre Münakalât Vekâleti tarafından yapılmakta olduğu bildirilmektedir (Ek: 1). Münakalât Vekâletinden alınan 28.5.1955 tarihli yazıda yukarıdaki hususlara ilâveten:

789 sayılı Maarif Vekâleti Teşkilât Kanununun 3 ncü maddesi (... yüksek tedrisat mekteplerinin programları Maarif Vekâletinin mütalâası alınmak

suretiyle ait olduğu Vekâlet tarafından tanzim ve Maarif Vekâletince tescil olunur.) hükmüne istinaden Y. D. O. programlarının usulüne uygun olarak hazırlandığı ve Maarif Vekâletince tescil edildiği ve bunun dışında Maarif Vekâletine düşen herhangi bir mükellefiyet bulunmadığı bildirilmektedir. (Ek: 2) Bu arada şunu da tebarüz ettirmek isteriz ki; aynı yazıda bu mektep mezunlarına her biri ayrı bir mühendislik bölümü teşkil eden tesisleri işletecek bilginin verildiği belirtilmektedir. Münakalât Vekâletinin Başvekâlet kanalıyla istişari karar istihsal etmek üzere Şûrayı Devlet'e 25.7.1957 tarihli yazıyla intikal ettirdiği bu mevzu 3. Daire tarafından tetkik edilmiştir. Bu tetkik ve bu arada İ.T.Ü. Rektörlüğünden yapılan istilâm neticesi Şûrayı Devlet 3. Dairesi aşağıdaki neticeye varmıştır.

Yüksek Denizcilik Okulu Makine Şubesi mezunlarına, Okulun müfredat programlarına göre mühendislik unvanı verilip verilmeyeceği hakkında İstanbul Teknik Üniversitesince yapılan tetkikat neticesinde:

- 1 — Okula, lise mezunları arasından müsabaka imtihanı ile öğrenci seçilmesi,
- 2 — Okul müfredat programlarının mühendis unvanı alacakların haiz olduğu bir seviyede bulunması,
- 3 — Bu okuldan yetişenlerin mühendis tarifine uygun bir formasyonda olmaları, nazarı dikkate alınarak makine bölümü mezunlarına mühendis unvanının verilmesi, ancak diplomalarında mühendis kelimesinin yerine parantez içinde (Gemi Makinaları İşletme Mühendisi) ibaresinin yazılmasının oy birliğiyle kararlaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki 3458 sayılı Kanunun Birinci maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti hudutları dahilinde Mühendislik ve Mimarlık

unvan ve salahiyeti ile sanat icra etmek isteyenlerin aşağıda yazılı vesikalardan birini haiz olmaları şarttır, diye muharrer olup maddenin (a) fıkrasında da; mühendislik ve mimarlık tahsilini gösteren Türk Yüksek Mekteplerinden verilen diplomaların da bu vesikalardan biri olduğu açıklanmıştır. Lise mezunlarını kabul eden Yüksek Denizcilik Okulu'nun yüksek mekteplerden biri olduğu esasen 4915 sayılı Kanunda sarahaten ifade edilmiş ve istanbul Teknik Üniversitesince okulun müfredat programları üzerinde yapılan inceleme ile de; bu programların, mühendis unvanı alacakların haiz olduğu bir seviyede bulunduğu ve bu okuldaki yetişenlerin mühendis tarifine uygun bir formasyonda oldukları tespit olunmuştur. (Ek: 3) Bu durum karşısında Yüksek Denizcilik Okulunun Teknik Üniversite tarafından tetkik edilen müfredat programının aynen uygulanmış bulunduğu mezunlarına mühendis unvanı verilmesinde kanuna aykırılık görülmediği cihetle bu programlara göre yetiştirilmiş bulunan Makina Şubesi mezunlarının 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununa istinaden Oda kurmalarının da tabiî bulunduğuna 28/11/1956 tarihinde ittifakla karar verildi.

Bu karar 29.11.1956 tarihinde Şûrayı Devlet Umumî Heyetince de tetkik edilmiş ve bu karara ittifakla iştirak edilmiştir. Odalar Birliğinin 18.9.1055 tarih ve 2297 sayılı yazısıyla bu mevzu diğer taraftan Maarif Vekâletine intikal ettirilmiş ve İstanbul Y.D.O. mezunlarının ibraz ettikleri Gemi Makinaları İşletme Müh. diplomasıyla bir ihtisas Odasına kayıtları yapılmak üzere Birlik 3. Umumî Heyetinde bir karar ittihaz edileceği cihetle mezkûr okul programlarının mühendislik unvanı verecek bir tahsil seviyesini temin edip etmediğinin ve diplomaların usul ve salahiyet bakımından uygun olup olmadığının sorulması üzerine Maarif Vekâletinden alınan 3.11.1955 gün ve 3306 sayılı yazı ile bu okul programlarının daha önce Maarif Vekâletince tetkik edildiği, bunların mühendislik unvanını temin edecek bir seviyede olmadığı ve dolayısıyla bu diplomaların usulüne uygun olmadığı bildirilmiştir. Yine Odalar Birliğinin 24.12.1956 gün ve 2047 sayılı bir yazısıyla Devlet Şûrasının alâkalı kararı Maarif Vekâletine intikal ettirilmiş ve bu karar muvacehesinde mezkûr Vekâleti mütalâası istenmiştir. Buna cevaben Maarif Vekâleti 15 Şubat 1957 gün ve 547 sayılı yazısıyla 11 Mayıs 1939 tarih ve 2/10541 sayılı kararname ile yürürlüğe girmiş olan mühendislik ve mimarlık hakkındaki nizamnamenin memleket içindeki okulların muadeletlerinin tesbiti hususunda bir hüküm ihtiva etmediğinden ve bu hususta yeni bir nizamname de tanzim edilmemiş bulunduğundan Devlet Şûrası istişari kararına Vekâletlerince itiraz edildiği bildirilmiştir. Maarif Vekâletinden alınan 30.4.1957 gün ve 1204 sayılı yazı ile Devlet Şûrasından bu mevzuda yeniden bir istişari karar istihsal edilmek üzere Başvekâlete gönderilen yazının bir sureti gönderilmiştir. (Ek : 7) Bu yazı aşağıdaki hususları ihtiva etmektedir.

1 — Daha evvel Münakalât Vekâleti ile Maarif Vekâleti arasında geçen muhaberatta Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarına (Gemi makinaları işletme mühendisleri) unvanı verilemeyeceği Maarif Vekâleti tarafından belirtilmiş ise de Münakalât Vekâletinin Şûrayı Devlete müracaatında bu görüş tebarüz ettirilmemiştir,

2 — Yukarıda belirtilen görüş ayrılığı 1950 senesinden beri devam etmektedir,

3 — Maarif Vekâletinin mütalâasına mesnet olmak üzere 31.1.1951 gün ve 312 sayılı yazı ile İstanbul Teknik Okulunun mütalâası istenmiş

19.3.1951'de toplanan bir kurul vaziyeti tetkikle keyfiyeti bir raporla Vekâlete aksettirmiştir. Bu raporda, her iki oku/un müfredat programlarının karşılaştırılmasında Yüksek Denizcilik Okulu aleyhine birçok noksanların bulunduğu tespit edildiğini ve noksan derslerin İstanbul Teknik Okulunda ikmal suretiyle bunlara Gemi Makinaları İşletme Mühendisi unvanının verilebileceğini bildirmiş ve bunun üzerine Maarif Vekâleti 22.1.1957 gün ve 1527 sayılı yazı ile keyfiyeti Münakalât Vekâletine bildirmiştir. Bu yazıda Makina Şubesi mezunlarına, durumlarına uygun düşen bir unvan verilmesinin çok yerinde olduğunun Maarif Vekâletince de takdir edilmekte olduğu, bununla beraber bu şube mezunlarına mutlaka mühendis unvanı verilmesi arzu edildiği takdirde bunların birer makina mühendisi gibi yetiştirilmek üzere noksan kalan derslerini

Teknik Okulda görmelerinin lüzumlu bulunduğu veyahut Yüksek Denizcilik Okulunda tam bir mühendislik formasyonu verecek programın uygulanması icap edeceği, böyle bir programı esasen tatbik etmekte olun İstanbul Teknik Okulu mevcut iken ayrıca birçok külfet ve masrafa katlanılmayarak İstanbul Teknik Okulundan istifade etmenin daha faydalı olacağı bildirilmiştir.

4 — Münakalât Vekâleti yukarıda tafsil edilen Maarif Vekâleti görüşü üzerinde herhangi bir mütalâa serd etmeden, Amerika'da mevcut dört Yüksek Deniz Okulundan getirilen ve mezunlarına Bachelor of Science derecesi veren müfredat programlarına mütenazır olarak hazırlanan programları uygun görüldüğü takdirde 4.975 sayılı Kanununun 4. maddesi gereğince tespit ve tasvip edilmesini istemiştir.

5 - Bu programlar 14.5.1952 gün ve 1219 sayılı yazıya ek 26.9.1952 gün ve 1388 sayılı yazılarla Maarif Vekâletince İstanbul Teknik Üniversitesine gönderilmiş ve şu hususlar sorulmuştur:

a) Bu programların Yüksek Denizcilik Okulu gayesine uygun olup olmadığı,
b) Mühendislik unvanı vermeye müsait bir seviyede bulunup bulunmadığı,
c) Yüksek Denizcilik Okulunun bugünkü haliyle bu programı gereği gibi tatbik edip edemeyeceği, edemeyecekse ne gibi tedbirler gerektiği, İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi Dekanlığınca teşkil edilen Profesörler Kurulu mevzuu tetkik etmiş ve neticede (Ek: 5)

Yüksek Denizcilik Okulunun bugünkü programı ile mühendis unvanı veremeyeceği, iyi program seçip buna göre tedris yapılacağı iddiasının da kafi olamayacağı, bunun bir tahsil müessesesinin iktidarı mevzuu olduğu Amerika'daki programla yetişenlere verilen Bachelor of Science unvanının bir mühendislik unvanı olmayıp kolej derecesinde bir tahsil ifade ettiği ve bu unvanın güverte zabıtlarına da verildiği, eğer makina zabıtlarına mühendis unvanı verilmesi gerekiyorsa İstanbul Teknik Okulunda bir gemi makinaları şubesi açılması ve makina zabıtlarının orada yetiştirilmesinin uygun olacağı kararına ittifakla varılmıştır.

6 — Bu netice 22.10.1952 gün ve 2755 sayılı yazı ile Münakalat Vekâletine bildirilmiş ve alınan 27.11.1952 gün ve 4866 sayılı yazıda İstanbul Teknik Üniversitesi mütalâasının tetkik edilmekte olduğu ancak okul ders müfredatının, 1952-1953 ders yılı başlamış olduğu cihetle 4915 sayılı Kanunun 4. maddesi gereğince gerekli işleme tâbi tutulması istenmiştir. Maarif Vekâleti ise Yüksek Denizcilik Okulu Programı Makina Şubesinden

mezun olacılara mühendis unvanı verilmesi bahis konusu olmamak kaydıyla tescil etmiştir. Münakalât Vekâleti 1951 tarihli Yüksek Denizcilik Okulu Yönetmeliğine diğer birçok kayıtlarla beraber Makine sınıfına verilecek mühendislik unvanı hakkındaki hükümleri tatbik olunmayacaktır ibaresini derç etmiş ve bu yönetmeliğin mühendislik unvanı ile alâkalı kısmının bir hüküm ifade etmeyeceği kabul edilmiştir.

7 — Maarif Vekâleti, Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesinden mezun olacılara mühendis unvanı verilecekse nakâfi programların, kifayet seviyesine ulaştırılmasını ve okulun mühendislik formasyonu verecek bir duruma getirilmesini talep etmekte ve bunlara mühendislik unvanının Münakalât Vekâleti tarafından değil Maarif Vekâleti tarafından verilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

8 — 789 sayılı Kanunun 3. maddesi gereğince diğer Vekaletlerce açılacak yüksek okullar müfredat programlarının tetkiki Maarif Vekâletine verilmiştir. Bu tetkik ve tescil esnasında programın öğrencilere okulun kuruluş gayesine uygun bir formasyon verip veremediği aranmaktadır. Programın bu yönden tetkikinde Yüksek Denizcilik Okulunun 3458 sayılı Kanunun 1. maddesinin C bendine göre mühendislik formasyonu veremeyeceği ve bu programla ancak bilgili denizci yetiştirilebileceği kanaatine varılmıştır. Programın tesciline esas olan maksatlar dışında bir öğretim yapmak ve unvan vermek 789 sayılı kanunun 3. maddesi ile Maarif Vekâletine tanınmış, olan salahiyetin ihlâli olacaktır.

9 — Münakalât Vekâletince Devlet Şûrasından istifan karar istenmesine mütedair yazıda programın tescili ile Maarif Vekâleti vazifesinin tamam olduğu ve bu unvan hususunda Maarif Vekâletinin söz hakkı olmadığı belirtilmektedir. Halbuki 4915 sayılı Kanunun 4. maddesi ise (Yüksek Denizcilik Okulu, denizcilik meslek okulları veya kurslarının yürütülüşü, öğrenci kayıt ve kabul işleri ve sınavları hakkındaki hükümler, okullar için 789 sayılı Kanunun 3. maddesi gereğince hareket edilmek üzere Tüzükle belirtilir) demekte olmasına rağmen böyle bir tüzük hazırlanmamıştır. Ortada bir tüzük mevcut değilken Münakalât Vekâletinin re'sen hareke etmesi ve Maarif Vekâletine unvan hususunda söz hakkı tanımaması 4915 sayılı kanuna aykırıdır. Bir okulun tedris programı ile o okuldan neşet edeceklerin unvanları çok yakın alâkalıdır. Maarif Vekâletinin 789 sayılı Kanunun tetkik sırasında bunu göz önünde tutmamasına imkân yoktur.

10 - Amerika'dakî okulların durumuna gelince İstanbul Teknik Üniversitesi raporunda belirtildiği gibi (Engineer) unvanı mühendislik unvanı sayılamaz. Anglo - Sakson memleketlerinde lokomotif makinistlerine de "Engineer" denmektedir. Bu sebeple Amerika'daki bir okul mezunlarına Engineer denmesi bir mucip sebep olamaz.

11 — 3458 sayılı kanun ve buna ait 11.5.1939 tarih ve 2/10941 sayılı kararname ile meriyete girmiş olan Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Nizamname ile Nafia Vekâletine verilmiş salâhiyet 4121 sayılı kanunun 1. maddesi ile Maarif Vekâletine devredilmiştir. Bu suretle mektep programlarının muadeletinin tatbik ve tespiti de Maarif Vekâletine ait olmuştur.

Bu muadeletin yabancı mektepler için düşünölmüş olduğu varit olamaz. Zira yabancı okulların Türk okullarına muadeletinin tespit işi Maarif Vekâletine verilmişken memleket içindeki okulların muadeletlerinin tespiti işinin aynı Vekâlet uhdesinde bulunmamasını icap ettirecek ne kanunî, ne de mantıkî bir sebep mevcut olmasına imkân mutasavver değildir. Vaziyet böyle iken Münakalât Vekâleti 4915 sayılı Kanunun 4. maddesini nazarı dikkate almayarak Yüksek Denizcilik Okulu ile mühendis mektepleri arasında bir muadelet mevcut olduğunu, kendisine bir gûna hak ve salahiyet tanınmamakla beraber, kabul etmiş bulunmaktadır. 4121 sayılı Kanun Maarif Vekâleti yanında Ziraat, îktisat v.s. vekâletlere ruhsatname verme hakkını tanımakla beraber bu hakkı Münakalât Vekâletine tanımamıştır Hulâsa:

Yukarıdan beri arz olunan sebeplere ; Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarına mezkur okulun hali hazır durumuna ve Maarif Vekâletince tespit edilmiş müfredat programına göre Mühendislik unvanının verilmesinin yerinde olmayacağı ve esasen bu unvanın verilmesi gerekip gerekmediği hususunun tetkik ve takdirinin ise Münakalât Vekâletine ait bir keyfi yet olmayıp yukarda tahlil olunan kanun ve nizamname hükümleri gereğince ancak Maarif Vekâleti salahiyetlidir.

Şimdiye kadar verilen izahat Y.D.O. Makina kısmı mezunlarına "Gemi Makinaları İşletme Mühendisi unvanını veren ve verilmesi tezini müdafaa eden Münakalât Vekâleti ile aksi tezi müdafaa eden Maarif Vekâletinin mütalâasını ihtiva etmektedir. Aşağıda her iki Vekâletin mütalâaları tez ve aksi tez olarak ele alınmıştır.

I — Münakalât Vekâleti, "Y.D.O. Makina Şubesi öğrencilerinin mezuniyetlerini müteakip fiiliyatta kara tesislerine nazaran daha çok komplike olan gemi santrallerinin kara ile ihtilât etmeksizin haftalarca devam eden yolculuklarda her türlü arızalarının giderilmesi, iktisadî bir şekilde işletilmesi ve hüsnü muhafazası için resen vazife deruhte ettiklerini ve buradan yetişen bir talebenin 10.000 beygir kuvvetini aşan esas ve yardımcı makinalarla, pistonlu makina, dizel motoru, türbin, soğutma, ısıtma ve havalandırma tesisleri ve elektronik cihazları ile bunlarda zuhur edecek arızalan; karada her biri ayrı bir mühendislik bölümü teşkil eden tesisleri ağır tabiat, şartlan içinde şahsen ve bizzat karşılamak mevkiinde olduklarını ve mesuliyetlerinin hu tahsille mütenasip olduğu" bildirilmektedir.

Maarif Vekâleti ise tahsil seviyesinin tâyinine esas olacak bu bilgilerin mertebesini 1951 senesinde İstanbul Teknik Okulundan sormuş ve okulda teşekkül eden bir heyet bu mevzuu tetkik ederek verdiği raporda her iki okulun müfredat programlarının karşılaştırılmasında Y.D.O. aleyhine birçok noksanların tespit edildiğini bildirmiş ve bu mütalâyayı Münakalât Vekâletine intikal ettiren Maarif Vekâleti, bu okulun makine şubesi mezunlarına mutlaka mühendis unvanı verilmesi arzu edildiği takdirde Y.D.O.'ya da tam bir mühendislik formasyonu verecek programın uygulanması icap edeceğini bildirmektedir. Y.D.O. müfredat programlarının tasdiki vesilesi ile bu mevzuun yeniden ele alınmasında İstanbul Teknik Üniversitesinde yaptırılan tetkikte Y.D.O. nün bugünkü programı ile makîna şubesinden mezun olacıklara mühendis unvanı verilemeyeceği tebeyün etmiştir. Bu tetkik neticesi varılan karar, teşkil edilen komisyonun ittifakı ile alınmıştır. Aynı mevzuun Şûrayı Devlet kanalıyla İstanbul Teknik Üniversitesine intikalinde teşkil edilen bir komisyonda da bu okul mezunlarına mühendis unvanının verilemeyeceği

kanaatine varılmıştır, İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosu kararı ile toplanan bu komisyon kararına rağmen Senato tamamen aksi bir karar almış ve daha evvel bahsedildiği gibi bu okulun makina bölümü mezunlarına mühendis unvanı verilmesi neticesine varmıştır.

II — Münakalât Vekâleti 789 sayılı Maarif Vekâleti Teşkilât Kanununun 3. mad. gereğince (... Yüksek tedarisat mekteplerinin programları Maarif Vekâletinin mütalâası alınmak şartıyla ait olduğu Vekâlet tarafından tanzim ve Maarif Vekâletince tescil olunur.) hükmüne istinaden Y.D.O. programlarının usulüne uygun hazırlandığı ve Maarif Vekâletince tescil edildiği ve bunun dışında Maarif Vekâletine düşen herhangi bir mükellefiyet bulunmadığı öne sürülmekte ve Okul yönetmeliğinin I. maddesinin mühendislik unvanının bu mektep mezunlarına tanıdığını belirterek esasen ecnebi denizcilik okulundan mezun olanların diplomalarının muadeletinin Münakalât Vekâletince yapıla gelmekte olduğu cihetle bu Vekâlete bağılı Y.D.O. makina şubesi mezunlarının durumlarının tespitinin de bu Vekâletin uhdesinde bulunduğu öne sürülmektedir. Bu mevzuda ise Maarif Vekâletinin mütalâası şöyledir :

Bir okulun, tedarisat programlarını o okuldan neşet edeceklerin iktisap edecekleri unvan ile çok sıkı bir alâkası vardır. Bu münasebet mevcut değilse veya tedarisat programı bu unvanın verilmesine gayri kâfi ise 789 sayılı kanuna müsteniden işbu programı tescille mükellef bulunan Maarif Vekâletinin bu noktayı dikkat nazarından uzak tutmasına da imkân yoktur. Bu itibarla Münakalât Vekâletinin bu hususa müteallik görüşü kanun hükümlerine aykırı bulunmakta ve programın tesciline esas olan maksatlar dışında bir öğrenim yapmak ve unvan vermek 789 sayılı kanunun 3. maddesi ile Maarif Vekâletine tanınmış olan salahiyetin ihlâli mahiyetinde tecelli edecektir. 3458 sayılı kanunun ve buna ait 11.5.1939 tarih ve 2710941 sayılı kararname ile meriyete girmiş olan Mühendislik ve Mimarlık ruhsatnameleri hakkındaki nizamname ile Nafia Vekâletine verilmiş olan salahiyetler 4121 sayılı kanunun I. maddesiyle Maarif Vekâletine verilmiş bulunmaktadır.

Diğer mühendislik şubelerinin ruhsatnamelerinin iktisat, Ziraat vesaire Vekâletler tarafından verileceği hükmünü taşımasına rağmen bu nizamnamede Münakalât Vekâletine verilmiş hiçbir hak ve vazife bulunmamaktadır. Nitekim 1952 -1953 yılı ders programlarının Maarif Vekâletince tetkiki sırasında bu programla mühendislik unvanı verilemeyeceği hakkındaki Maarif Vekâletinin mütalâasına istinaden mevcut talimatnamede derç edilmiş bulunan mühendislik unvanı hakkındaki maddenin tatbik edilmeyeceği ve bu yönetmeliğin mühendislik unvanına ait kısmının bir hüküm ifade etmeyeceği Münakalât Vekâletince de kabul edilmiş bulunmaktadır.

III — Münakalât Vekâleti Amerika'da emsali mekteplerden yetişenlere engineer- mühendis unvanının verildiğini ve burada yapılan tahsillerde aynı unvanın verilebileceği kanaatini ihzar etmektedir. Buna mukabil Maarif Vekâleti bu unvanın Anglo - Sakson memleketlerinde lokomotif makinistlerine ve istihkâm erlerine de verildiğini ve bu sebeple bu unvanın memleketimizdeki mühendislik unvanına tekabül edemeyeceğini öne sürmektedir. Maarif Vekâletinin bu mütalâasına iştirak eden İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'nün, Şûrayı Devletin 12.12.1955 gün ve 6198 sayılı yazışma cevabında da temas edilmekte ve bu hususun Anglo - Sakson memleketlerinde gemi makina subaylarına engineer demekten galat olduğu

ifade edilmektedir (Ek : 6)

IV — Bu mevzuda gerek Münakalât Vekâleti gerekse Maarif Vekâleti tarafından İstanbul Teknik Okulu ve İstanbul Teknik Üniversitesinden muhtelif tarihlerde istihsal edilen mütalâalar aşağıdaki şekildedir.

a — Maarif Vekâletinin 30.1.1951 gün ve 312 sayılı yazısına cevaben İstanbul Teknik Okulu Y.D.O. makina şubesi müfredat programının bu şube mezunlarına mühendis unvanını vermeğe kâfi gelmediğini bildirmiştir.

b — Devlet Şûrası'nın 12.12.1955 gün ve 6198 sayılı yazısına cevaben İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Makina Fakültesince teşkil edilen bir komisyon raporuna istinaden Y.D.O. makina şubesi mezunlarına mühendis unvanı verilmek isteniyorsa, bunların Teknik Okul veya Üniversiteye devamlı tahsillerini ikmal etmeleri gerektiği bildirilmektedir.

c — Devlet Şûrası'nın 12.12.1955 gün ve 6198 sayılı yazısına cevaben İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğünce :

Meselenin Senatoca tezekkür edildiği ve durumun bir komisyona incelettirilmesini müteakip cereyan eden nihai müzakere neticesinde Y.D.O. Makina bölümü mezunlarına mühendis unvanının verilmesi ancak diplomalarında mühendis kelimesinin parantez içerisinde Gemi Makinaları İşletme Mühendisi ibaresinin kaydı oy birliği ile kararlaştırıldı denilmektedir. Senato kararı böyle olmakla beraber Senato bu mevzuu daha evvel bir komisyona incelettirilmiştir. Nitekim Senatonun yazısında da bu husus zikredilmektedir. (Ek : 7)

Bu raporu :

1 — Bildiğimize göre Mühendislik kolları arasında "Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği" unvanını veren bir kol yoktur.

2 — Böyle bir mühendislik kolu mevcut olmadığına göre buna tekabül edecek müfredat programı tatbiki de şimdilik mevzubahis olamaz ve bu okulun bu unvanı kullanmaması gerekir; şekindedir. Bu rapor Senatonun verdiği kararla tenakuz halindedir.

V — Senatoca teşkil edilen komisyonun bahis mevzuu raporundan Deniz Ticaret

Filosundaki makina personelinin muhtelif kaynaklardan yetişmiş olduğunu öğrenmekteyiz. Bunlardan bir kısmı tamamen pratikten meselâ yağcılıktan yetişme elemanlar, diğer bir kısmı bahriyeden ayrılmış makina subaylarıdır. Son kısmı ise Hamit Naci mektebinden ve Y.D.O.'den mezun olanlar ticaret filosuna diğerleri gibi 3. çarkçı olarak girmekte ve 2., I. ve Baş çarkçı olmaktadır. Ve yerine göre de pratikten yetişen Başçarkçılar yanında yetişmekte ve terfi etmektedirler. Bu da göstermektedir ki bahis mevzuu makinaları işletmek için muhakkak mühendis olmağa ve dolayısıyla bu mektepten yetişenlere mühendis unvanı vermeğe zaruret yoktur. Başka memleketlerde de meselâ, İtalyan Deniz Akademisi, Alman Denizcilik Okulu ve U.S. Deniz Ticaret Akademisi programları Y.D.O. programından bir hayli farklı olmakla beraber buradan mezun olanlara bizim anladığımız mânada mühendis unvanı verilmemektedir. Bu unvanın kazanılması bu memleketlerde denizcilik tahsilinden sonra munzam olarak yapılacak 2 veya 3 senelik

mühendislik tahsiline vabestedir.

VI — Bir mühendislik branşı içinde mahdud bir sahayı ve vasatı tefrik eden bir mühendislik tahsili yapmanın mümkün olmadığını aşağıdaki misal gayet iyi göstermektedir. Y.D.O Makina Bölümü 1950 mezunlarından biri gemi makinaları işletme mühendisi diplomasını haiz olduğunu belirterek bir dilekçeyle ihtisasına uygun bir Odaya kaydının yapılmasını istemiştir. Aynı zat adres olarak da bir Elektrik Santralini göstermiştir. Bu da diploma ile gösterilecek faaliyet sahası ile bir hudut çizilemediğini ve aynı makinanın hem karada hem denizde çalıştığı göz önünde bulundurulursa katı sınırın makina mühendisliği tarifi ile de çizilemeyeceğini göstermektedir. Aksi halde diplomada gösterilecek gemi makinaları ibaresi bu mektep mezunlarını sırf denizde çalışmağa mahkûm edecek bir vesika olacaktır.

NETİCE OLARAK :

1 - Münakalât Vekâletinin Y.D.O. Makina bölümü mezunları için, kararda her biri ayrı bir mühendislik bölümü teşkil eden tesisleri işletmeye muktedir olduklarını ifade etmesine mukabil, Maarif Vekâletince mezkûr mektep makina bölümü müfredat programının "mühendislik unvanı bahis mevzuu olmamak kayıt ve şartıyla" tasdik ve bu husus Münakalât Vekâletince kabul edilmiş olmakla,

2 — Münakalât Vekâleti, 789 sayılı kanun gereğince Maarif Vekâletinin sadece müfredat programlarını tasdik yetkisini haiz olduğunu ileri sürmesine mukabil Maarif Vekâleti, müfredat programı ile unvan birbirinden ayrılamayacağı cihetle unvanın da Maarif Vekâletince tescili gerektiğini öne sürmekle,

3 — Münakalât Vekâletince bu meslek mensuplarına Anglo - Sakson memleketlerinde (Engineer-Mühendis) dendiğinin öne sürülmesine mukabil, Maarif Vekâletince mütalâasına müracaat edilen İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü bunların gemi makina subaylarına ve hattâ seyir subaylarına (Engineer) demekten galat olduğunu, lokomotif makinistlerine de (engineer) dendiğini ve meselâ İtalya ve Amerika'da mezkûr tahsili müteakip 2-3 senelik mühendislik tahsilinden sonra bu gibi kimselere memleketimizde bilinen mânada mühendis unvanı verildiğini ifade etmiş olmakla,

4 — Münakalât Vekâletince Y.D.O. makina kısmı müfredat programının mühendis unvanı vermeğe yetecek bir tahsil seviyesi temin ettiği ve bu hususta Devlet Şûrasının sorusuna cevaben İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosunun bu tahsilin mühendis unvanı vermeğe kâfi geldiğini beyan etmesine mukabil bu beyana takaddüm eden ve Senatoca teşkil edilen bir komisyon çalışmasında bunun aksine bir neticeye varmış olması ve daha evvel Maarif Vekâletince 1951 senesinde İstanbul Teknik Okulu, 952 senesinde İstanbul Teknik Üniversitesinden istihsal edilen kararlarda bu okul mezunlarına mühendis unvanı verilmesinin doğru olmayacağı tebeyyün etmiş olmasına, diğer taraftan Şûrayı Devletin bir müracaatına cevaben 1956 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi

Rektörlüğünce bu okuldaki tahsilin mühendisliğe yöneltmemesi gerektiği ve "gemi makinaları işletme mühendisliği" adı ile bir meslek mevcut olmadığının bildirilmiş olmasına,

5 — Bu meslek mensuplarının deniz ticaret filosunda ifa ettikleri vazifenin pratikten yetişen elemanlar tarafından dünyanın her yerinde yapıla gelmekte olduğu, diğer taraftan deniz kuvvetlerimize subay yetiştiren Deniz Harp Okulu mezunu makina subaylarının aynı takatte makinaları işletmekte oldukları fakat Y. Mühendislik tahsili için İstanbul Teknik Üniversitesinde üç yıl ilâve tahsil yapmaları gerektiği Senatoca teşkil edilen raporda tespit edilmiş olmakla,

6 — Bu meslek mensuplarının icrayı sanat etmekte oldukları sahaya herhangi bir tecavüzün bahis mevzuu olmamasına mukabil bu meslek mensuplarının gemiler

den başka sahada da ve bilhassa karada icrayı faaliyet etmekte oldukları ve diplomada yazılacak "gemi makinaları işletme mühendisi" ibaresiyle verilecek mühendislik unvanıyla bunların gemide çalışmaya icbar edilmelerinin kabil ve doğru olmadığına, müşabih makinaların karada da bu elemanlar tarafından işletilmesinin mümkün olması karşısında bunların mahdut bir unvan ve tahsille makina, elektrik v.s. mühendisliği gibi faaliyet icra etmelerinin kabil olduğu ve dolayısıyla tahsille değil istidlal yolu ile diğer Odalarımız mensuplarının faaliyet sahasına taşmalarının çok kolay ve fakat haksızlık olacağına tespit edilmesiyle, bu mevzuda Maarif Vekâletinin görüşüne iltihak edilmesi gerektiğine komisyonumuzca kanaat getirilmiştir.

Komisyonumuz, mezkûr okulun müfredat programı, bu programların İstanbul Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Okulunda vazife almış meslektaşlarımızın teşkil ettikleri muhtelif komisyonlarca akademik yönden tetkik edilmiş olması dolayısı ile ayrıca tetkike lüzum görmemiştir, İstanbul Teknik Okulunun İ.T.Ü. Makina Fakültesini, Makina Fakültesi Gemi Kürsüsünün, İ.T.U. Senatosunca teşkil edilen Komisyonun tetkikleri çalışmalarımıza esas alınmıştır. İ.T.Ü. Senatosunca, yukarıda adı geçen teşekküllerin raporlarına aykırı bir görüşe varılmış olmasının mucip sebepleri Komisyonumuzca temin ve tespit edilememiştir.

Komisyonumuz bu safhadan sonra, sadece bir meslek değil, memleket meselesi olarak bu mevzuda aşağıdaki suallerin cevabını aramak ihtiyacım duymuştur.

1 — Gemi makinaları işletme mühendisliği diye bir formasyon olup olmayacağı,

2 — Gemi işletmelerinde çalışanların böyle bir formasyona ihtiyaçları olup olmadığı,

3 — Bu formasyonu almış olanların diplomalarındaki "gemi makinaları işletme mühendisi" kaydına istinaden sadece denizde çalışmaya icbar etmek kabil ve doğru olup olmayacağı,

4 — Bu olmadığı takdirde bunların karada buna müşabih bir meslek faaliyeti göstermeleri kabil mi ve bu faaliyeti diplomalarındaki dar kayıtlara uyarak tahdit etmek mümkün olabilir mi?

5 — Bu tahdit yapılamadığı takdirde doğacak ihtilâl ve mahzurlar nelerdir? Diğer mühendislik branşlarına ve diğer Odalar mensubu mühendislerin faaliyet sahalarına tecavüzler olacak mıdır?

6 — Bu durumdan Deniz Ticaret Filomuz mutezarrır olacak mıdır? Bu mektep mezunları mühendis olarak çalıştıkları ve denizle alakalarını keserek karaya çıktıkları takdirde bugüne kadar bilinen mânada makina subayı yetiştirmek üzere yeni tedbirler almak ve meselâ yeniden mektep açmak lâzım değil mi?

Taaddüdü mümkün olan ve aşağıda kısaca cevaplandırılmaya çalışılan bu suallerin alâkalı diğer müesseselerce de ele alınması, bugüne kadar bu meslek mensuplarına unvan temininden ibaret gibi gözüken bu mevzua hakikî hüviyet ve değerini verecektir. Birinci ve ikinci sualin cevabı İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğünce Devlet Şûrasının 12.12.1955 tarihli yazısına verdiği cevapta şöyle görülmektedir: (Ek : 6)

Mühendis tâbirinden maksat bir makinayı imâl etme bilgisine sahip bir konstrüktör vasfıdır. Bu sebeple gemileri yürütmek, yani yapılmış bir makinayı kullanmak üzere mahdut teorik bilgi, takat fazla pratik kabiliyette olması gereken gemi subaylarının mühendislik vasfına yöneltmelerine ihtiyaç görülmektedir. İşletme Mühendisliği tâbiri ise, esasta mühendis olup bir fabrikada muayyen tezgâh ve işçi kapasitesiyle inşaat ve tamir işlerini en iyi şekilde yürüten kimseye verilir. Bu şekilde oradaki mühendis vasfı da fabrikayı işleten yapıcı vasfı ifade etmektedir. Ayrıca gemi makinalarını işletmek için işletme mühendisliği adı ile bir meslek mevcut değildir. Bu husus evvelce raporda da belirtildiği gibi makina subaylarına "Engineer" demekten galattır.

Gemi Makinaları Yüksek Mühendisinin gemilerde makina subaylığı yapabilmesi inşa edeceği makinaların dizaynı bakımından faydalı olacağı mütalâa edilerek İtalya, İngiltere gibi bâzı memleket bahriyelerinde gemi baş makinistliklerinin üniversite mezunu yüksek makina mühendislerine verildiği bir vakıadır. Fakat bunun aksine olarak gemi makina mühendisliğinin muhakkak üniversite tahsil derecesindeki bilgiye ihtiyaç gösteremeyeceği bir hakikattir.

Bu suretle Yüksek Denizcilik Okulunun gemileri yürütecek makina subayı yetiştirme gayesinden inhiraf ettirilmemesi yerinde olur. Bunlara rağmen gemi makinalarının tamir, bakım ve yenilerinin imalinde çalıştırılacak bilgili ve tecrübeli personele ihtiyaç gösteren müesseselerin, temayüz etmiş öğrencileri seçerek Denizcilik Okulundan Teknik Üniversiteye ve Teknik Okullara daha yüksek tahsil yapmak için gönderdikleri vâki olmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğünün bu mütalâasına herhangi bir şey ilâvesi Komisyonumuzca zait görülmüştür.

3 — "Gemi Makinaları İşletme Mühendisi" diploması almış olanları diplomadaki

kayda rağmen denizde çalışmaya icbar etmek mümkün değildir. Zira Gemi Makinalarına müşabih makinalar karada da mevcuttur ve bunları aynı ehliyetle de işletebilirler. Herhangi bir sebeple denizde çalışmayan kimselerin aynı faaliyeti karada icra etmelerine mâni olmak doğru olamaz.

4 — Umumî mühendislik formasyonu içinde yapılacak bir işletmecilik mühendisin konstrüktif kabiliyetinden ve araştırmacılık vasfından fariğ olamaz.

Esasen işletme mühendisliği hizmeti, mühendisin araştırma gücü, ve kabiliyetiyle telif edildiği zaman hakikî değerini bulan bir faaliyettir. Tekniğin inkişafı röşerşci, konstrüktör ve işletmecinin tecrübe ve çalışmalarının bir muhassasıdır. Ve bu faaliyet içinde işletme mühendisi işletmeciliğinden evvel araştırmacı ve konstrüktör yani yapıcı olmak mecburiyetindedir. Bir işletme mühendisi kendisine tevdi edilen tesisi, tesis şartları ile muhafaza değil, daha iktisadî, daha rasyonel işletebildiği ve bunun için lüzumlu tadil ve tedbirleri alabildiği takdirde hakikî bir işletme mühendisidir. Bu husus her yerde ve her zaman temin edilmiş ve edilegelmektedir. Mevzu bahis Yüksek Denizcilik Okulu Makina bölümü mezunları için böyle bir faaliyet düşünmek hem fuzuli hem de, yalnız işletmeci olarak geliştirildikleri için imkânsızdır. Şu şartlar tahtında bu mektep mezunlarının karada çalışmaları halinde, yukarda tafsil edilen işletme mühendisliği şekli ile karşılaşmaları gayet tabiidir. Kendilerini hakikî bir işletme mühendisliği hizmetinden, yine almış oldukları noksan formasyon alıkoyacaktır. Diplomalarında belirtildiği gibi noksan olan araştırmacılık ve konstrüktörlük vasıflarından iyi veya kötü istimalde bulunmalarını önleyecek kanunî bir müeyyide mevcut olmadığı gibi bunun için katî hududu çizmek de mümkün olamayacaktır.

5 — Bu hududu çizmek kabil olamadığına göre bu mektep mezunlarının karada çalışmaları halinde doğacak mahzurlar 4. maddede alâkası dolayısıyla kısmen izah edilmiştir. Bu şartlar dahilinde kendilerinin sırf işletme sanatının dışına çıkmaları büyük bir ihtimalle mümkündür. Bu takdirde doğrudan doğruya makina ve elektrik mühendisliği hizmeti yapmalarından başka bir yol kalmamaktadır. Nitekim tetkik ettiğimiz dosyada rastlanılan bu mektep mezunlarının müracaatlarında, kendilerinin bir Odaya kayıtlarını istemekte, aksi halde bulunduktan müesseselerin kendilerine mühendis muamelesi yapmadığından şikâyet etmektedirler. Münakalât Vekâletinin kendi verdiği diplomayı tanımamasına imkân olmadığına ve hususî şirketlerin mühendis diploması araması varit olamayacağına göre bu mektep mezunlarının şu anda bile karada ve hattâ resmî müesseselerde faaliyette buldukları neticesine varılabilir ki müracaat edenlerin adreslerinden de bu husus sarih olarak görülebilmektedir. Noksan olan Birliğimizce yapılacak tescildir.

6 — Yüksek Denizcilik Okulu Makina bölümü mezunlarının denizden uzaklaşmaları halinde doğacak mahzurları ifadeyi zait görüyoruz. Her şeyden evvel Deniz Ticaret filomuz kendisi için yetiştirilmekte olan ve mevzua vukufu şüphe götürmeyen işletmeci elemanlardan mahrum kalacaktır. Zira Gemi Adamları Talimatnamesi, bu mektep mezunlarının muayyen kademedede yaptıkları hizmete talip olan bir makina mühendisi için muayyen bir müddet stajı şart koşturmaktadır. Bu mektep mezunlarının denizden uzaklaşmaları halinde yerlerini dolduracak ve hakikaten feragat ve tahammül isteyen bu vazifeyi ifa edecek işletmeci personel yetiştirilmesi hususunun şimdiden alâkalı makamlara duyurulması gerektiği kanaatinde olduğumuzu bildiririz.

EK No : I SURET
T. C. MÜNAKALAT VEKALETİ
Lîm. ve Dz. İş. Da. Reisliği
Şube/Fen işleri Md. Sayı : F - 5/2-4 0234/860

25.1.1954

Özü : Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarının Mühendisliği Hk.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne

Demirtepe Fevzi Çakmak Sokak No : 20

Yenişehir — Ankara

K : 18.1.1955 tarih ve F-8/75 sayılı yazıya :

Yüksek Denizcilik Okulu 4915 sayılı kanunla teşekkül etmiş vekâletimize bağlı yüksek bir meslek ve ihtisas kuruluşudur. Tedris müddeti dört sene olan Yüksek Denizcilik Okulunun Makina Şubesi Amerika'nın Denizcilik Akademileri programlarına uygun bir program tatbik etmek suretiyle modern Denizciliğin icap ettirdiği bir tedris sistemini takip etmektedir.

Okulun makina şubesi öğrencileri mezuniyetlerini müteakip fiiliyatta kara tesislerine nazaran çok daha komplike olan gemi santrallerinin kara ile ihtilât etmeksizin haftalarca devam eden yolculuklarda her türlü arızalarının giderilmesi, iktisadî bir şekilde işletilmesi ve hüsnü muhafaza ile mükellef resen mesul vazifeler deruhte ettikleri hususu nazarı dikkate alınarak bu şube mezunlarına bu hususta merî mevzuat gereğince "Gemi Makinaları İşletme Mühendisi" unvanı verilebileceği neticesine varılmış ve bu sebeple okul yönetmeliğinin muaddel 18. maddesi ile kendilerine gördükleri tahsil seviye ve mahiyetiyle mütenasip olarak bu hak tanınmıştır. Mevzuatımızda hangi yüksek mektepleri bitirenlere mühendis denileceğine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak Türkiye hudutları dahilinde mühendislikle icrayı sanat edeceklerin durumu 3458 sayılı kanun ve bunun 6. maddesine tevfi kan hazırlanıp meriyete konan Mühendislik ve Mimarlık ruhsatnameleri hakkında Nizamname hükümleri dairesinde mütalâa edildiğine göre, ecnebi Denizcilik okullarından mezun olanların diplomalarının muadeletinin tespiti bu işle ilgili Vekâletimiz tarafından yapıla gelmekte olduğundan Vekâletimize bağlı Yüksek Denizcilik Okulunun Makina Şubesi mezunlarının durumları da buna göre yine Vekâletimizce tâyin ve tespit olunmuştur.

Mevzu bahis kanunun I. madde (a) fıkrası gereğince Mühendislik tahsili veren Türk Yüksek Okullarından verilen diplomalar Mühendislik sanatının Türkiye'de icrası için kâfi görülmektedir. Keza adı geçen nizamnamenin 5. madde A ve B paragrafı hükümlerine göre mektep programlarının muadeletini tetkik için teşkil olunacak heyetin ait olduğu Vekâlet tarafından intihap edileceğine nazaran ve aynı nizamnamenin 2. maddesinde tadat olunan Mühendislik kollarının isimlerinden sonra "...” gibi mühendislik şubelerini ve Mimarlığı gösteren unvanlardan birinin ibraz edilen vesikaların icaplarına göre dereceleri derç edilmek suretiyle verilir." denildiğine göre zikredilen kollardan daha başka Mühendislik kollarının olabileceği şüphesizdir. Verilecek diplomalar ibraz edilecek vesika yerine kaim olduğu cihetle ve bilhassa Yüksek Orman ve Yüksek Ziraat Mühendisliğinden sonra ahiren Fizik Mühendisliği gibi unvanların maruz esaslar dahilinde ait oldukları mektep tedris heyetlerinin karan üzerine talimatnamelerine konan kayıtla verildiği yapılan incelemeden anlaşılmalıdır. Aynı şekilde programları bu hakkı tanımış Amerikan Denizcilik Akademilerinin ders programlarına muadil olduğu okul tedrisat heyetince kabul edilen Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesinden mezun bulunanlara

"Gemi Makinaları İşletme Mühendisi" unvanı verilmesi Vekâletimizce uygun görülmüştür.
Malûmat husulünü saygılarımla rica ederim.

Münakalât Vekili
îmza

EK No : 2

T.C. MÜNAKALAT VEKALETİ

Hukuk Müşavirliği Şubesi

ANKARA 28.5.1955

Dosya No : 255-18 Kayıt No : 292-4799

Özü: Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının mühendislik unvanları Hk.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Umumî Kâtipliğine,
3.5.1955 F/8/581 Sayılı yazılarına K :

Odalar Birliği ikinci Umumî Heyet toplantısında Vekâletimize bağlı Yüksek Denizcilik Okulu Makina kısmı mezunlarının Oda kurmak üzere ibraz ettikleri diplomalar 3458 sayılı kanun ve buna müstenit nizamname muvacehesinde vazih görülmeyerek bu okul mezunlarının mühendislik unvanım haiz olup olmayacakları keyfiyetinin Nafia ve Maarif Vekâletlerince tavzih edilmesinden sonra bir Oda kurmalarına karar verildiği bildirilmektedir.

789 sayılı Maarif Vekâleti Teşkilât Kanununun 3. maddesi Maarif Vekâleti veya diğer bir Vekâlet tarafından açılmış veya lüzumuna göre açılacak mekteplerle bilûmum hususî mekteplerin derecelerinin tâyini Maarif Vekâletine aittir. Diğer Vekâletlere merbut orta tedrisat derecesindeki mekteplerin programları alâkadar Vekâletle Maarif Vekâleti tarafından müştereken yapılır. Yüksek tedrisat mekteplerinin programları Maarif Vekâletinin mütalâası alınmak şartıyla ait olduğu Vekâlet tarafından tanzim ve Maarif Vekâletince tescil olunur, hükmünü ihtiva etmektedir. Madde metninden anlaşılacağı veçhile Maarif Vekâleti bir mektebin derecesini tespitle mükelleftir. Vekâletimize bağlı olarak 4915 sayılı kanunla kurulan Yüksek Denizcilik Okulu lise tahsili üzerine 4 senelik yüksek tahsil veren bir mektep olup bu kanunun I. maddesinde yüksek mektep olduğu tasrih edilmiştir. Binaenaleyh bu hususta herhangi bir tereddüt ve ihtilâf bahis mevzuu olamaz. Mektep programları da sözü geçen madde gereğince usulüne uygun olarak hazırlanmış ve Maarif Vekâletince tescil kılınmıştır. Bu itibarla bu mevzuda 789 sayılı kanunun 3. maddesi ile tespit olunan esaslar dışında Maarif Vekâletine düşen herhangi bir mükellefiyet de mevcut değildir. Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki 3458 sayılı kanun ise Türkiye'de Mühendislik ve Mimarlık unvanı ile icrayı sanat etmek isteyenlerin I. maddeyi yazılı diploma veya ruhsatnameleri haiz olmalarını şart kılmıştır.

Mezkûr kanunun I. maddesinin a fıkrası "Mühendislik veya Mimarlık tahsilini gösteren Türk Yüksek Mekteplerinden verilen diplomalar" demektedir ki Vekâletimize bağlı Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi Teknik Okulu ve Amerika (U. S. Merchant Marine Cadat Corps) okulu programlarını tatbik etmek suretiyle mensuplarına mühendislik tahsili veren bir yüksek okuldur. Buradan yetişen bir talebe 10.000 beygir kuvvetini aşan esas ve yardımcı

makinelerle, pistonlu makina, dizel motoru, türbin, soğutma, ısıtma ve havalandırma tesisleri ve elektronik cihazları ile ve bunlarda zuhur edecek arızaları, karada her biri ayrı bir Mühendislik bölümü teşkil eden bu tesisleri ağır tabiat şartları içinde şahsen ve bizzat karşılamak mevkiindedir. Yüklendikleri bu ağır mesuliyet görmüş oldukları tahsille mütenasiptir.

Bütün ecnebi memleketlerde mühendis unvanına haiz bulunan bu branş için modern denizciliğin icap ettirdiği en ileri bir tedarik programını takip eden memleketimizde de Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği Deniz Ticaret Filomuz için en faydalı ve kıymetli bir meslek halinde taazzuv etmiş bulunmaktadır. Mevzuatımızda bu unvanın mutlaka bir kanuna istinat edeceğine dair bir kayıt da mevcut değildir. Esasen tatbikat bu ciheti teyit etmektedir. Yüksek Orman Mühendisliği, Yüksek Ziraat Mühendisliği, Fizik Mühendisliği unvanları, okul talimatnameleri ile verilmiş mühendislik branşlarıdır. Ecnebi Mühendis ve Mimar mekteplerinden mezun olanlara verilecek ruhsatnamelere dair olan nizamname ile mevzuun doğrudan doğruya bir alâkası yoktur. O nizamname memlekette halen mevcut olan veya ileride kabul edilecek olan Mühendislik branşları için alâkalı Vekaletlerce verilecek ruhsatnameleri derpiş etmiş bulunmaktadır. Mühendislik unvanının dar mânada alınarak yalnız konstrüktör olanlara inhisar ettirilmesi ise gerek 3458 sayılı kanun ve buna ait nizamnamenin ne metninin sarahatine ne de maksat ve ruhuna ve gerek tatbikattaki misallerine aykırı düşeceği tabiidir.

Şu izahatımızdan anlaşılacağı veçhile; bu konuda tamamen vazifeli ve salahiyyetli olan Vekâletimizce alınan karar tatbiki zarurî mukarrerat cümlesinden olup bu kararın bir diğer Vekaletin vazife ve salahiyyetine tedahül etmemesi hususunun önceden teemmül edildiğinin takdir buyurulacağı memuldur. Nitekim Nafia Vekâletinden bu mevzuda Odalar Birliğine yazılan yazı da bu hususu teyit eder. Yüksek Denizcilik Okulu Makina kısmı mezunlarına okul talimatnamesinde yapılan bir değişiklikle Gemi Makinaları İşletme Mühendisi unvanı ile verilen diplomalara istinaden Oda kurmak yolundaki taleplerinin Türk Mühendis ve Mimarlar Birliği Kanunu ve Talimatnamesi gereğince isafını rica ederim.

Münakalat Vekili

İmza

KR No, : 3

25.9.1956

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Yazı İşleri Müdürlüğü Sayı: 6493

Devlet Şûrası Reisliğine ANKARA

12 Aralık 1955 tarih ve 6198 sayılı yazılarınız karşılığıdır:ü

Yüksek Denizcilik Okulu Makina Bölümü mezunlarına mühendislik unvanı verilip verilmeyeceği hakkında üniversitemiz mütalâasına intikal etmiş bulunan karar dolayısıyla mesele Senatamızca tezekkür edildi. Durumun bîr Komisyona incelettirilmesini müteakip cereyan eden nihai müzakere neticesinde :

- 1 - Okula, lise mezunları arasından müsabaka imtihanı ile öğrenci seçilmesi,
- 2 - Okul müfredat programlarının mühendis unvanı alacakların haiz olduğu seviyede bulunması,
- 3 - Bu okulda yetişenlerin, mühendis tarifine uygun bîr formasyonda olmaları,

Nazarı dikkate alınarak Makina Bölümü mezunlarına Mühendis unvanının verilmesi, ancak diplomalarında Mühendis kelimesinin yanına parantez içersinde Gemi Makinaları İşletme Mühendisi ibaresinin kaydı oybirliğiyle kararlaştırıldı.

Ek No: 4
T. C. MAARİF VEKALETİ
260.02-1338 12.4.1957

Başvekâlet Yüksek Makamına;

Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununa istinaden Oda kurmak yolundaki talepleri karşısında Odalar Birliği Umumî Heyetinin ihzar eylediği tereddüdün izalesi için ve mezkûr okul makine şubesi mezunlarına Mühendislik unvanının verilmesi icap ettiği mülahazasıyla Münakalât Vekâletince Devlet Şûrasından istişarî mütalâa talep olunmuş ve Devlet Şûrası 3. Dairesinin 28 Kasım 1956 gün ve 206 sayılı kararıyla Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarına Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği unvanının verilmesinde kanuna aykırılık görülmediği cihetle bu programlara göre yetiştirilmiş bulunan makina şubesi mezunlarının 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununa istinaden Oda kurmalarının da tabî bulunduğuna ittifakla karar verilmiş ve mezkûr karar Devlet Şûrası Umumi Heyetinin 29 Kasım 1956 gün ve 531 sayılı kararıyla onanmış ve aynı kararda makina şubesi mezunlarına verilecek diplomalara mühendis kelimesinin yanında parantez içinde Gemi Makinaları İşletme Mühendisi ibaresinin de derci icap edeceği belirtilmiştir. Münakalât Vekâletince Devlet Şûrasından istişarî mütalâa talep edilmesi; Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarının 6235 sayılı kanuna göre bir Oda kurup kuramayacakları sebebinden neşet etmiş bulunmaktadır. Halbuki aynı Vekâletle Vekâletimiz arasında bu okul mezunlarına mühendislik unvanının verilip verilemeyeceğine dair uzun muhaberat yapılmış ve Vekâletimizce bu unvanın verilemeyeceği neticesine varılarak keyfiyet Münakalât Vekâletine bildirilmişti. Mezkûr Vekâlet Devlet Şûrasından istişarî mütalâa talep ederken Vekâletimizin noktai nazarını aksettirmeden, durumu tek cepheli olarak ve bir Oda kurulup kurulamayacağı noktasından Devlet Şûrasına intikal ettirmiş ve bahis konusu kararı istihsal eylemiştir.

Yüksek Devlet Şûrasının hâdiseyi, Vekâletimizin görüş zaviyesinden de tetkik ederek bir karara bağlanmasının uygun bulunacağı ve bu suretle iki vekâlet görüşünün karşılaştırılmasına imkân hasıl olacağı düşüncesinde bulunduğundan, tasvip buyurulduğu takdirde aşağıda maruz sebepler muvacehesinde Devlet Şûrasında yeniden istişarî karar alınması uygun görülmektedir.

Hâdisenin hülâsası :

Münakalât Vekâletiyle Vekâletimiz arasındaki noktai nazar ihtilâfı, Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesinden mezun olacıklara mühendislik unvanının verilip verilemeyeceği hususuna müteallik bulunmaktadır. Münakalât Vekâleti, bu okulun Makina şubesinden mezun olacıklara Mühendislik unvanının verilmesi tezini müdafaa etmesine mukabil, Vekâletimiz, işbu yazımızın hukukî bölüm kısmındaki mucip sebeplere dayanarak makina şubesi mezunlarına bu unvanın verilmesinin doğru olamayacağı Münakalât Vekâletine bildirmiştir, İki Vekâlet arasındaki bu

görüş ayrılığı 1950 yılından beri devam edegelmektedir. Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarına Mühendislik unvanının verilmesi mevzuu üzerinde Münakalât Vekâleti ile Vekâletimiz arasında muhaberat cereyan ederken, Vekâletimiz bu cihetten kati bir kanaate varmak gayesi ile mühendis yetiştiren bir yüksek okul olan İstanbul Teknik Okulu Müdürlüğünün mütalâasını 30.1.1951 gün ve 312 sayılı yazı ile sormuş ve mezkûr Okul Müdürlüğü Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının durumunu 19.3.1951 tarihinde toplanan bir kurula tetkik ettirerek hazırlanan raporu Vekâletimize tevdi eylemiştir. Bu kurul tetkikatını bilhassa iki nokta üzerinde teksif ederek :

A — Yüksek Denizcilik Okulu makina sınıfı müfredat programları ile Teknik Okulu Makina Şubesi programlarını beraberce incelemiş,

B — Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarına gemi makinaları işletme mühendisliği unvanının verilmesi teklifi üzerinde fikrini açık bir şekilde beyan ederek raporunu hazırlamıştır. Bu kurul, Teknik Okul ile Yüksek Denizcilik Okulunun programlarını mukayese ederken Yüksek Denizcilik Okulu müfredatında hidrostatik ve aerostatik, dalga ve titreşim hareketleriyle optik bahsine hiç yer verilmediğini, ayrıca laboratuvar saatinin tefrik edilmediğini, halbuki mühendislik formasyonu veren mektepler için kabul edilen esaslara uygun olarak, düzenlenmiş bir program içinde bu noksanlıkların da behemal telâfisinin zarurî bulunduğunu, okul programlarında eğri eksenli çubukların eğilme hesaplarına da yer verilmediği gibi, su türbönleri, takım tezgâhları, tertibat, demiryol makinaları ve su işletmeleri, motorlu taşıtlar, havacılık derslerinin gösterilmemekte olduğunu, pompa ve kompresörler bahsinde de konsrüktif esaslara temas edilmediğini, tasarı geometri dersinin tatbikata ayrılan zamanının da Teknik Okul programlarına göre çok az olduğunu ve binnetice mühendislik formasyonunu veren Teknik Okul müfredat programı ile mühendis yetiştirmek isteyen Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi programları arasında mühim farklar bulunduğunu tespit eylemiştir.

İşbu kurul, yukarıda beyan edilen ders noksanlıklarına dayanılarak mühendislik unvanının verilir verilmemesi hakkında bir karara varmanın yanlış olacağını, Yüksek Denizcilik Okulu lehine kaydedilecek hususatin da mevcut olduğunu, bununla beraber en uygun hal şeklinin, Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi talebelerinin noksan derslerini her türlü öğretim kolaylığına sahip olan İstanbul Teknik Okulunda görmek suretiyle gemi makinaları işletme mühendisliği unvanını alabileceklerini mütalâaten bildirmiştir. Vekâletimiz bu mütalâa yazısından da istifade etmek suretiyle Münakalât Vekâletine gönderdiği 22.1.1951 gün ve 1527 sayılı cevabî yazıda; Makina Şubesi mezunlarına durumlarına uygun düşen bir unvan verilmesinin çok yerinde olacağını Maarif Vekâletince de takdir edilmekte olduğunu, bununla beraber bu şube mezunlarına mutlaka mühendis unvanı verilmesi arzu edildiği takdirde bunların birer makina mühendisi gibi yetiştirilmek üzere noksan halan derslerini Teknik Okulda görmelerinin lüzumlu bulunduğunu veyahut Denizcilik Okulunda tam bir mühendislik formasyonu verecek programın uygulanması icap edeceğini, böyle bir programı esasen tatbik etmekte olan Teknik Okul mevcut iken ayrıca birçok külfet ve masrafa katlanılmayarak Maarif Vekâletince Münakalât Vekâletinin emirlerine amade bulunduğunu Teknik Okulundan istifade etmenin daha faydalı olacağını

bildirmiştir. Münakalât Vekâleti, Vekâletimizin bu husustaki görüşü üzerinde leh vealeyhte herhangi bir mütalâa dermeyan etmeksizin ve meseleyi yeniden vazedercesine Yüksek Denizcilik Okulu ders müfredat programlarının Birleşik Amerika'da mevcut dört yüksek denizcilik okulundan getirilen ve mezunlarına Bachelor of science derecesini veren müfredat programlarına mütenazır olarak yeniden hazırlanan bu programların Vekâletlerince matluba muvafık görüldüğünü bu bakımdan işbu programların 4915 sayılı kanunun dördüncü maddesi gereğince tespit ve tasvip olunmasını istemiştir.

Vekâletimiz 14.5.1952 gün ve 1219 sayılı ve bu yazıya eh 26.6.1952 gün ve 1388 sayılı yazılarla İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne müracaat ederek ilişik olarak gönderilen programların Denizcilik Okulu gayesine uygun olup olmadığı, mühendislik unvanı vermeğe müsait bir seviyede bulunup bulunmadığı, böyle bir program kabul edildiği takdirde, okulun bugünkü haliyle bu programı gereği gibi tatbik edip edemeyeceği, edemeyecekse ne gibi tedbirler alınması iktiza edeceği hakkındaki mütalâanın bildirilmesi talep olunmuştur. Vekâletimizin işbu yazısı üzerine Teknik Üniversite Rektörlüğü mevcut evrakı Makina Fakültesi Dekanlığına tevdi eylemiş ve mezkûr Dekanlıkça teşkil olunan Profesörler Kurulu durumu tezakkür ederek ve psikolojik, teknik ve tahsil sebeplerini etraflı bir şekilde tahlile tâbi tuttuktan sonra Yüksek Denizcilik Okulunun bugünkü programı ile Makina şubesinden mezun olacaklara mühendis unvanı verilemeyeceği gibi, iyi bir program seçip ona göre ders okutulacağı yolunda bir iddiada, bulunmanın da bu unvanın verilmesini temin edemeyeceğini, çünkü tahsilin, belirli ders ve projelerle bazı lâboratuar mesaisinden ibaret olmayıp bir tahsil müessesesinin iktidarının muhasalası olduğunu, Amerika'dan getirilen programa göre yetişenlere verilen Bachelor of Science unvanının hiçbir zaman mühendislik gibi bir meslek unvanı olmayıp bir kimsenin kolej derecesinde tahsil yaptığına delalet eden akademik bir unvan okluğunu. Yüksek Denizcilik Okulu raporundaki Amerikan kanununun maddesi okunursa bu unvanın yalnız makina zabitlerine değil, fakat güverte zabitlerine de verildiğinin görüleceğini, makina şubesi mezunlarına mühendis unvanının verilmesi isteniyorsa o zaman en doğru yolun zaten senelerden beri makina mühendisliği tahsili veren, gerek tedris heyetinin kıymet ve tecrübesi, gerek laboratuarların kifayeti bakımından uygun olan İstanbul Yıldız Teknik Okulunda bir Gemi Makineleri şubesi açmanın ve makina zabitini orada yetiştirmenin uygun olacağını ittifağa bildirmişlerdir.

Profesörler Kurulunun işbu 22 Kasım 1952 gün ve 2755 sayılı yazımızla Münakalât Vekâletine bildirilmiş ve alınan 27.11.1952 gün ve 4866 sayılı cevabî yazıda Teknik Üniversite mütalâası etraflı bir şekilde incelendikten sonra bu hususta bir karara varılacağı, ancak mezkûr okulun 1952 -1953 ders yılı tedrisatına başlamış olması dolayısıyla okul ders müfredat programlarının 4915 sayılı kanunun 4. maddesi gereğince bir işleme tâbi tutulması ve tedrisata başlanmış olması hesabıyla bu işlemin müstacelen yapılması talep olunmuştur. Vekâletimiz, ileri sürülen müstaceliyet durumunu dikkate alarak Yüksek Denizcilik Okulu programını Makina şubesinden mezun olacaklara mühendis unvanı verilmesi bahis konusu olmamak kaydı ile tescil eylemiş ve keyfiyeti Münakalât Vekâletine bildirmiştir. Esasen Münakalat Vekâleti de 1951 tarihli Yüksek Denizcilik Okulu Yönetmeliğinin ikinci sayfasına aynen (bu yönetmelik Ulaştırma Bakanlığının 23.1.1951 gün ve 1-3-10-437 sayılı emirleriyle yürürlüğe girmiş olup okula yatılı öğrenci alınması, makina sınıfına verilecek mühendislik unvanı, hizmetlilerin tâyin ve

görevlerine Okul Müdürlüğüne nihayet verilmesi hakkındaki hükümleri tatbik olunmayacaktır, ibaresini derç etmek suretiyle bu yönetmeliğin Mühendislik unvanına ait kısmının bir hüküm ifade etmeyeceğini kabul etmiş bulunmaktadır.

Hal böyle iken, bu defa Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununa istinaden bir Oda kurmak istemeleri üzerinedir ki, yazımızın baş kısmında tafsilen bildirildiği üzere Münakalât Vekâletince Devlet Şûrasından bahis mevzuu istişarî karar istihsal olunmuştur.

HUKUKİ GÖRÜŞÜMÜZ :

Evveleminde şu noktayı belirtmek yerinde olacaktır ki; Vekâletimiz Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesinden mezun olacılara mühendislik unvanının verilmeyeceğini mutlak olarak iddia etmemektedir. Vekâletimiz, şayet böyle bir unvanın verilmesi lâzım ise bu okul makina şubesi programlarının mühendislik unvanının verilmesine kâfi bulunmaması itibariyle bu programların kifayet seviyesine ulaştırılması ve okulun bütünü ile mühendis formasyonu verecek bir duruma getirilmesi iktiza eylediği ve mühendislik unvanının da Münakalat Vekâleti tarafından değil Vekâletimiz tarafından verilmesi gerektiği fikrindedir. Bu görüşümüzü böylece kaydettikten sonra hâdisenin hukukî bakımdan tahliline geçiyoruz :

1 — 789 sayılı kanunun 3. maddesi gereğince, diğer Vekâletler tarafından açılacak yüksek okulların müfredat programlarının tescili Maarif Vekâletine ait bir keyfiyettir. Bir programın tescilinde ise bu programın öğrencilere, okulun kuruluş gayesine uygun bir formasyon verip vermediği esas tutulmaktadır. Yüksek Denizcilik Okulu müfredat programlarının tescil ve kabulünde de bu esasa göre hareket edilmiş, program bu okul yönetmeliğinin 1. maddesinde belirtilen maksada göre iki ayrı yönden tetkike tâbi tutulmuştur.

- a) Ticaret Gemilerine bilgili kaptan yetiştirmek,
- b) Gemi İşletme Mühendisi yetiştirmek.

Programın (b) yönünden incelenmesi sırasında bu okul 3458 sayılı kanunun 1. maddesinin (c) bendi şümülü içerisinde mütalâa edilmiş ve bu programla bilgili denizci yetiştirilebileceği fakat mühendislik formasyonu verilemeyeceği kanaatine varıldığından, program mühendislik unvanı verilmesi bahis konusu olmamak kaydı ile kabul ve tescil olunmuştur. Nitekim programların tetkik ve tesciline mesnet teşkil eden Yüksek Denizcilik Okulunun 1951 tarihli yönetmeliğinin ikinci sahifesinde de mühendislik unvanının verilmeyeceği hususu bizzat Münakalât Vekâletince avzih edilmiş bulunmaktadır. Programın tesciline esas olan maksatlar dışında bir öğretim yapmak ve unvan vermek 789 sayılı kanunun 3. maddesi ile Maarif Vekâletine tanınmış olan salahiyetin ihlâli demek olur.

2 — Vekâletimizce Yüksek Denizcilik Okulunun program» gerek muhteva gerek tatbik şekli bakımından Teknik Okul Makina Mühendisliği programlarına uygun olmadığı kabul edilmektedir. Bir okulun programının, tahsilden istihsal olunan gayeye uygun olması lâzımdır. Vekâletimiz bu okul programının mühendislik unvanının itasına kâfi olmadığını belirtmekle ve bu unvanın verilmemesi kaydı ile programı tasdik etmiş olmakla kanunun kendisine tahmil eylediği vazifeyi yapmış bulunmaktadır. Her ne kadar Münakalât Vekâletince

Devlet Şûrasından istişarî mütalâa istenmesine dair talep yazısında Yüksek Denizcilik Okulu programının 789 sayılı kanununun 3. maddesine göre tescil edilmiş olduğu ve tescil işleminden başka Maarif Vekâletine düşen bir vazî olmadığı ileri sürülerek mühendislik unvanının verilip verilemeyeceği hususunda Vekâletimizin bir söz hakkı bulunamayacağı dermeyeran olunmak istenmişse de, Vekâletimizin bu mevzuda söz söylemek hakkı vardır. Ve bu hak kanuna müstenit bulunmaktadır. 789 sayılı kanunun 3. maddesi, Yüksek tedarisat mekteplerinin programlarının Maarif Vekâletinin mütalâası alınmak sortiyile ait olduğu Vekâlet tarafından tanzim ve Maarif Vekâletince tescil olunması hükmünü âmir bulunmaktadır. 4015 sayılı kanunun. 4. maddesi ise aynen Yüksek Denizcilik Okulu, Denizcilik Meslek okulları veya kurslarının kuruluşu, yürütülüşü; öğrenci kayıt ve kabul işleri ve sanatları hakkındaki hükümler, okullar için 789 sayılı kanunun 3. maddesi gereğince hareket edilmek üzere tüzükle belirtilir, demek suretiyle 789 sayılı kanunun, hazırlanacak tüzük için bir esas olacağı kabul edilmektedir. Bu hale göre Yüksek Denizcilik Okulunun kuruluşu, yürütülüşü, öğrenci kayıt ve kabul işleri ve sınavları hakkında bir TÜZÜK hazırlanması ve bu tüzüğün 789 sayılı kanunun 3 maddesine göre yapılması icap ettiği kanunun âmir hükmünden bulunmasına rağmen bugüne kadar bu tüzük hazırlanmamış ve yürürlüğe girmemiştir. Ortada henüz bir tüzük mevcut değilken Mûnakalât Vekâletinin resen hareket etmesi ve Vekâletimize mühendislik unvanı hususunda bir söz hakkını da tanımayacak şekilde mütalâa dermeyeran etmesi, 4915 sayılı kanunun 4. maddesine aykırı mahiyettedir. Vekâletimizce bu okul programı tetkik olunurken işbu programın mühendislik formasyonu vermesine kâfi olmadığı neticesine varılmıştır. Ancak Mûnakalât Vekâletinin 27.11.1952 günlü yazısında, makina şubesi mezunlarına mühendis unvanının verilmeyeceğine dair Teknik Üniversite mütalâasının inceleneceği. Bununla beraber okulun tedaris devresine girmiş olması dolayısıyla programın tasdik edilmesi temennisi ihzar edilmesi sebebiyle gerek Mûnakalât Vekâletinin ve gerekse okulun zor bir duruma düşmemelerini teminen işbu program mühendislik unvanının verilmesi bahis konusu olmamak kaydiyle tescil olunmuştur.

Bir okulun tedaris programlarının, o okuldan neşet edeceklerin iktisap edecekleri unvan ile çok sıkı bir alâkası vardır. Şayet bir okulun tedaris programı ile o okuldan neşet edenlere verilecek unvan arasında bir mûnasebet yoksa tedaris programı bu unvanın verilmesine gayri kâfi ise 789 sayılı kanuna müsteniden işbu programı tescil etmekle mükellef bulunan Maarif Vekâletinin bu noktayı dikkat nazarından uzak tutmasına da imkân 3roktur. Esasen Makina Fakültesi Profesörler Kurulu tarafından belirtildiği üzere, tahsil yalnız belirli ders ve projelerle bazı laboratuvar mesaisinden ibaret olmayıp bu tahsil müessesesinin iktidarının muhassalasıdır. Bu itibarla mühendislik tahsilli denince yalnız ders programını değil o ders programını tatbik edecek tedaris heyeti ile laboratuvarlarının kifayetini ve binnetice bu tedaris müessese sinin topyekun iktidarını dikkat nazarda tutmak lâzımdır. Bu itibarla Mûnakalât Vekâletinin bu hususa müteallik görüşü kanun hükümlerine aykırı bulunmakta ve programın tescilini esas olan maksatlar dışında bir öğretim yapmak ve unvan vermek 789 sayılı kanunun 3. maddesiyle Vekâletimize tanınmış olan salahiyetin ihlâli mahiyetinde tecelli etmektedir.

3 — Münakalât Vekâletinin istişarî mütalâaya mesnet olan yazılarında Yüksek Denizcilik Okulunun, Maarif Vekâletince tescil edilen programları gereğince Teknik Okul ve Amerika'da bu maksatla kurulan ve mezunlarına Engineer-Mühendis unvanı verilen okullar seviyesinde olan ve mühendislik tahsili veren bir okul olduğu iddia olunmuştur. Yüksek Denizcilik Okulunun mühendislik tahsili veren bir okul olduğu yukarıda maruz sebeplere göre Vekâletimizce kabul edilmemektedir.

Amerika'daki okulların durumuna gelince :

İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi Profesörler Kurulunun kararında belirtildiği üzere Engineer unvanı mühendislik unvanı sayılamaz. Anglo-Sakson memleketlerinde lokomotif makinistlerine de engineer dendiği gibi çarkçılara da aynı unvan verilmektedir. Hattâ köprü kuran veya tank kullanan erler dahi engineer kabul edilmektedir. Buna göre Anglo - Sakson memleketlerinde kullanılan Engineer tâbirinin memleketimizde mühendislik unvanına her zaman tekabül edemeyeceği aşikârdır. Şu hale nazaran Amerika'daki bir okulun mezunlarına Engineer -Mühendis unvanının verildiği mucip sebebiyle memleketimizde de bu okul mezunlarına aynı unvanın verilmesi noktai nazarı yukarıda yazılı sebepler karşısında şayanı kabul görülemez.

4 — 3458 sayılı kanun ve buna ait 11 Mayıs 1939 tarih ve 2/10941 sayılı kararname ile meriyete girmiş olan mühendislik ve mimarlık ruhsatnameleri hakkındaki nizamname ile Nafia Vekâletine verilmiş olan salahiyetler 4121 sayılı kanunun 1. maddesi ile Maarif Vekâletine devredilmiş bulunmaktadır. 3458 sayılı kanunun 6. maddesi bu kanunda yazılı ruhsatnamelerin verilmesi ve mektep programları muadeletlerinin tetkiki ve bu işlerle uğraşacak heyetin teşkili usulleri ve ruhsatnamelerden alınacak harç miktarları alâkalı Vekâletlerin mütalâaları alınarak Nafia Vekâletince hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur hükmünü taşımaktadır. 1939 tarih ve 2/10941 sayılı nizamnamenin 11. maddesi ise aynen 3458 numaralı kanunun 6. maddesi mucibince tanzim edilmiş ve Devlet Şûrasında da görüşülmüş olan işbu nizamnamenin hükümleri Resmî Gazetede basıldığı gününün ertesinden yürür şeklindedir. Burada calibi dikkat olan nokta işbu nizamnamenin 3458 sayılı kanunun 6. maddesinin bir kısmına inhisar ettirilmek suretiyle değil aynı maddenin bütün fıkralarına teşmil edilerek ısdar edilmiş olduğu sekilinde bir ifade taşımasındadır. Aksi halde işbu madde yukarıda yazılı olduğu surette olmayıp 3458 sayılı kanunun 6. maddesinin ruhsatname verilmesi, ruhsatnamelerden alınacak harç miktarları hususundaki fıkraları nazarda tutularak tanzim edilmiştir, şeklinde olması gerekirdi. Mezkûr nizamname bu şekilde bîr istisnai kaydı ihtiva etmeyip mutlak olarak 3458 sayılı kanunun 6. maddesi mucibince tanzim edildiği hükmünü taşıdığına göre mezkûr 6. maddedeki mektep programlarının muadeletlerinin tatbik ve tespitinin de 4121 sayılı kanuna müsteniden Maarif Vekâletine ait olması icap eder. Nitekim mezkûr kanunun yürürlüğe girdiği tarihten beri Nafia Vekâletine terettüp eden ruhsatname ve muadelete müteallik salahiyetler tamamıyla Vekâletimiz tarafından kullanılmaktadır. 3458 sayılı kanunun 6. maddesindeki (MUADELET) tâbirinin yabancı mühendis okullarıyla Türk mühendis okullarının birbirlerine muadil olup olmadığının tetkikine inhisar ettiğini kabule imkân yoktur. Zira, aynı kanunun 1. maddesinin (e) bendi memleket dahilindeki mühendis okullarının da muadeletlerini bahis mevzuu etmekte ve

dolayısıyla işbu muadelet dahi aynı kanunun 6. maddesi şümulüne girmektedir. Şu hale nazaran bu maddedeki muadeletin münhasıran yabancı mühendis mekteplerine tatbik edilmesi mümkün bulunmamakta ve Türk mektepleri arasındaki muadeletin de bu madde hükmüne göre tetkik edilmesi zarurî olmaktadır. Adı geçen nizamnamenin 3. maddesinde ifade edilen Elektro-Mekanik ihtisasları, elektrik, manika vesaire mühendisliği unvanına ait ruhsatnamelerin verilmesi ve yine aynı nizamnamenin 6. maddesinin (b) fıkrasında açıklanan ruhsatname isteyenlerin mezun oldukları mekteplerin ders programlarının Türk Yüksek Mühendis ve Mühendis Mektepleri programına muadil olup olmadıklarının tetkik ve tespiti salahiyeti Maarif Vekâletine intikal etmiş bulunmaktadır. Yabancı memleketlerdeki makina mühendisi yetiştiren okulların Türk Mühendis okullarına muadeletlerinin tespiti Maarif Vekâletine verilmiş bulunurken memleket içindeki okulların muadeletlerinin tespiti işinin aynı Vekâlet uhdesinde bulunmamasını icap ettirecek ne kanunî ve ne de mantıkî bir sebep mevcut olmasına imkân mutasavver değildir. Bu itibarla Türk Denizcilik Okulunun programı 3458 sayılı kanunun 1. maddesinin (c) bendi şümulü içinde mütalâa olunmuştur ki bu okulun mühendis mektepleri ile muadeletinin tespiti işinin de Vekâletimize ait olması kadar tabii bir hak olamaz. Hâdisenin en dikkate şayan tarafı, vekâletimizin bu kanunî hakkının kullanılması mez edilirken ne 3458 ve ne de 4121 sayılı kanunlar ile hattâ 1839 tarih TC 2/10941 sayılı nizamname ile kendilerine bir gûnâ salahiyyet ve hak tahmil edilmemiş bulunan Münakalât Vekâletinin bu hakkı kemali serbestti ile kullanarak ve 4915 sayılı kanunun 4. maddesinde dikkat nazara almayarak Yüksek Denizcilik Okulu ile mühendis mektepleri arasında bir muadelet mevcut olduğunu kabul etmiş olmasıdır. Nitekim 1939 tarihli ve 2/10941 sayılı nizamnamenin 3. maddesinde elektro mekanik mühendisliğinin ihtisasları elektrik, makina vesaire ruhsatnameleri 4121 sayılı kanuna göre Maarif Vekâleti tarafından verileceği hükmünü âmir olduğu gibi diğer mühendislik şubelerinin ruhsatnamelerinin iktisat, Ziraat Vekâletleri tarafından verileceği hükmünü taşımasına rağmen bu nizamnamede Münakalât Vekâletine verilmiş hiçbir hak ve vazife bulunmamaktadır.

5 — Yazımızın 4. maddesinde zikrettiğimiz veçhile 1939 tarihli nizamname 3458 sayılı kanunun 6. maddesinin bütün fıkralarını içine almak suretiyle kabul edilmiştir. Mezkûr kanunun 6. maddesi ile Nafia Vekâletine tahmil olunan mektep programları muadeletleri vesaire vazifeleri ise 4121 sayılı kanunun 1. maddesiyle Maarif Vekâletine devredilmiş bulunmaktadır. Kanunun bu mutlak hükmü karsısında mektep programlarımızın muadeletlerinin tetkiki vazifesinin de Vekâletimize ait olduğundan şüphe etmemek lâzım gelir. Mahaza hâdisemizde açık bir nokta bırakmamak amacıyla muadelet tespiti işini birbirine zıt iki zaviyeden münakaşa etmeyi yerinde buluyoruz.

a) Bir noktai nazara göre 1939 tarihli nizamname sarihtir. Ve esbabı mucibesı yukarıda yazılı olduğu üzere muadelet tespiti işi Maarif Vekâletine aittir.
b) Diğer bir görüşe göre mezkûr nizamnamede program muadeletlerinin tespitinin hangi Vekâlete ait olduğu hususunda sarih bir hüküm yoktur. Bu itibarla memleket dahilindeki bir öğrenim müessesesinin makina mühendisliği formasyonu veren bir okul olup olmadığı hususunda Maarif Vekâleti karar almağa salahiyyetli

değildir.

(a) bendindeki görüş kabul edildiği takdirde muadelet tespiti işinin Maarif Vekâletine ait olduğu tezahür eder. (b) bendindeki görüş hâkim olduğu takdirde ise muadelet tespiti işinin Mûnakaalât Vekâletine ait olduğu anlaşılabilir. Zira 3458 sayılı kanunun tatbikatına ait nizamnamede Mûnakaalât Vekâletine tahmil olunan hiçbir vazife mevcut değildir. Şu hale nazaran bu nizamnameye muadelet tespiti işinin hangi Vekâlete ait olduğunu tespit eden kesin bir hüküm konmadığı müddetçe ne Maarif Vekâletinin ve ne de Mûnakaalât Vekâletinin memleket içindeki okulların muadeletlerini tespite ve buna istinaden mühendislik unvanı vermeleri hakkında bir karar almağa salahiyetleri bulunmaması lazım gelir. Binaenaleyh her iki zaviyeden de durumunu mûnakaşa edersek Mûnakaalât Vekâletinin bu unvanın Verilmesi hususunda bir işlem yapmasına imkân olmadığı kendiliğinden tezahür etmiş olur.

HÜLASA :

Yukarıdan beri arz olunan sebeplere metni; Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarına mezkûr okulun halihazır durumuna ve Vekâletimizde tespit edilmiş müfredat programına göre mühendislik unvanı verilmesinin yerinde olmayacağı ve esasen bu unvanın verilmesi gerekip gerekmediği hususunun tetkik ve takdirini ise Mûnakaalât Vekâletine ait bir keyfiyet olmayıp yukarıda tahlil olunan kanun ve nizamname hükümleri gereğince ancak Maarif Vekâletinin salahiyetli bulunduğu hususundaki Vekâletimizin noktai nazarının uygun olmayacağına dair Devlet Şûrasına yeniden istişari mütalâa istihsal buyurulmasına yüksek müsaadelerini derin saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili

A. Önel

EK No : 5

Makina Fakültesi Dekanlığına

26.V.1952 tarifimde tarafımıza tevdi edilen, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi 362.04/1219 sayılı yazı ile ve bu yazıya ek yine aynı dairenin 328.105/1388 sayılı olup tarafımıza 16.VI.1952 tarihinde havale edilen yazıya cevaptır.

Durumun Hülâsası: Ulaştırma Bakanlığının talebi üzerine İ.T.Ü. Senatosu 19.9.1946 tarihli oturumunda bir karar alarak, bazı şartların tahakkuku ile Yüksek Denizcilik Okulu Makina kısmı mezunlarına Deniz Makina Mühendisi unvanının verilebileceği sonucuna varmış ve okulda teşkil edilen bir Komisyon mevzu bahis değişimleri yaparak neticeyi berayi tetkik İ.T.U. Rektörlüğüne göndermiştir. İ.T.Ü. Rektörlüğü bu hususta mütalâaları alınmak üzere Ord. Prof. Salih Murat Uzdilek ile Prof. E. V. Telfer'i görevlendirmiştir. Prof. Uzdilek mezunlara mühendislik unvanının verilebileceğini, Prof. Telfer ise verilemeyeceğini ileri sürmüşlerdir.

İşte yukarıdaki mübayenetin ortadan kaldırılması için toplanan Komisyonumuz; meseleyi bir kere daha başından sonuna kadar incelemiştir.

Durumun incelenmesi : Ulaştırma Bakanlığını sözü geçen kararı almağa sevk eden sebepler üç bakımdan mütalâa edilebilir.

a) Psikolojik sebep : Halen verilen uzak yol makina subayı unvanı ve halk

arasında ekseriya kullanılan Çarkçı tâbiri bu personelin yaptığı ve geçirdiği tahsille mütenasip görülmemektedir.

b) Teknik sebep : Bugün deniz ticaret filomuzdaki gemilerin çoğunun makina takati memleketimizin pek çok santrallerinden daha büyüktür. Daha küçük takattaki atasyonlar makinaların işletmesi bir veya bir kaç mühendis veya yüksek mühendise tevdi edildiğinden daha mühim bir durum arz eden gemi makinalarının da mühendisler tarafından işletilmesi bugün bir teknik zaruret halini almıştır.

c) Tahsil sebebi ; Gerek halen okulda tatbik edilen, gerekse mümasil Amerikan mekteplerinden alınan programların sağladığı imkânlar bu okul mezunlarına mühendis unvanını vermeğe müsait telakki edilmektedir.

Şimdi ileri sürülen sebepleri inceleyelim :

a) Memleketimizde unvanın büyük rolü vardır. Gerek Devlet mevzuatı, gerekse içtimaî, iş kıymeti ve iktidardan ziyade unvana göre tecelli eder. Bununla beraber diğer memleketlerde verilen "Engineer" mühendislik unvanı sayılmaz. Deniz Makina Mühendislerine "Marine Engineer" unvanı verilmesine mukabil Gemi Makina Zabıtalalarına "Engineer Officers" adı verilir. Halbuki Anglo-Sakson memleketlerinde lokomotif makinistinden orduda tank kullanan ve köprü kuran erlere kadar "Engineer" denir. Bu bakımdan çarkçı yahut uzak yol makina zabıtasının yabancı memleketlerdeki unvanı bizde doğrudan doğruya sebep teşkil etmez. Mamafih doğru dürüst makina söküp takamayanlara bile makinist denilirken yüksek, tahsil görmüş ve cidden önemli mesuliyetler yüklenmiş personele münasip bir unvan verilmesi, eğer bütün problem unvandan ibaret ise tabiidir.

b) Teknik sebep olarak yukarıda zikredilenler varittir. Fakat mühendislik makina subayı arasındaki esaslı fark birinin konstrüktör olmasına mukabil diğerinin mevcut makineyi usulüne göre kullanan olmasıdır. Hiç şüphe yok ki mühendis yani konstrüksiyonu yapan işletme iktidarına sahip olduğu halde makina zabıti için aksi bahis mevzuu olamaz. Konstrüktör olarak yetiştirilip de işletmeci olarak çalıştırmak faydadan hali olmamakla beraber lüzumu münakaşayı muciptir. Bugün mühendis unvanı olmadan dünya ticaret filosunu işleten makina zabıtası ortada dururken bizim belki de arızî olan durumumuzu öne sürüp kara tesislerini mesnet ittihaz ederek gemilerin mühendisler tarafından idaresini talep etmek makûl bir sebep sayılamaz.

c) Yüksek Denizcilik Okulunun bugünkü programı ile mezunlarına mühendis unvanı verilemeyeceği gibi iyi bir program seçip buna göre ders okutulacağına iddiası da yukarıdakini temin edemez. Çünkü tahsil, belirli ders ve projelerle bazı laboratuvar meselesi olmayıp bir tahsil müessesesinin iktidarının muhassalasıdır. Ayrıca Amerika'dan getirilen programa göre yetişenlere verilen Bachelor of Science unvanı hiçbir zaman mühendislik gibi bir meslek unvanı olmayıp bir kimsenin kolej derecesinde tahsil yaptığına delâlet eden akademik bir unvandır. Yüksek Denizcilik Okulu Raporundaki Amerikan Kanununun maddesi okunursa bu unvanın yalnız makina zabıtlarına değil fakat güverte zabıtlarına da verildiği görülür.

NETİCE :

Yüksek Denizcilik Okulu Merhum Hamit Naci tarafından o günün ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş ve zamanla tekâmül ederek bugünkü halini almış ve Devlete mal edilmiştir. Okulun gayesi gemi zabitanını yetiştirmektir. Bizde şimdiye kadar halcim olan zihniyet hem yetiştirenin hem de kullananın Devlet olması dolayısıyla bu okul mezunlarının mühendis unvanını almalarını bir ihtiyaç halinde ortaya koymuştur. Halbuki bu okulun yetiştirdiği talebelerin durumu Devlet mevzuatı önünde değil, beynelmilel kaideler muvacehesinde ele alınmalıdır. Bugün gem! sahipleri dünyanın her tarafında işe yarar adam aramaktadırlar. Eğer Yüksek Denizcilik Okulunun durumu bugünkü terakkiyata ayak uyduramamış ise diğer tâbirle yetiştirdiği elemanlar aranılan evsafa değilse mektebin iç bünyesindeki esas mefhumu kaybetmemek şartıyla değişiklikler yapmak icap eder. Yok sadece makina şubesi mezunlarına mühendis unvanının verilmesi isteniyorsa o zaman en doğru yol, zaten senelerden beri Makina Mühendisliği tahsili veren, gerek tedris heyetinin kıymet ve tecrübesi gerek laboratuvarlarının kifayeti bakımından uygun olan Yıldız Teknik Okulunda bir Gemi Makinaları Şubesi açmak ve Makina zabitanını orada yetiştirmektir. Bu Şubede gemi makinalarının gerektirdiği dersler ve laboratuvar mesaisi dışında bilhassa pratik çalışmaya da önem verilmesi ve bu çalışma tersane ve gemilerde sık sık münavebe ile yapılmalıdır. Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Prof. Fikret Narter
Prof. Muhittin Etingü
Prof. Ata Nutku

EK No. : 6

4337
Devlet Şûrası Yüksek Makamına
ANKARA

13.12.1955 tarihli 6198 sayılı yazınıza karşılıktır :

Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi mezunlarının Mühendislik unvanları hakkında 3. Dairece ittihaz olunan 28.11.1955 tarihli ve E 55/79 K 55/206 sayılı kararıyla bunda bahsi geçen Münakalât Vekâletinin 25 Temmuz 1955 tarihli yazısı sureti ve Yüksek Denizcilik Okulunun sınıflarına ait dört adet müfredat programı ilgisi dolayısıyla Makina Fakültesi'ne havale edilmiştir.

Durum mezkûr fakültenin Profesörler Kurulunda ilk önce alınan karara göre Gemi İnşaatı II Kürsüsü Ordinaryüslüğünün mütalâası alındıktan sonra tekrar Profesörler Kurulunun 4.1.1956 tarihli 222. toplantısında görüşülerek aşağıda yazılı hususların bildirilmesi karar altına alınmıştır. Mühendis tâbirinden maksat, bir makinayı imâl etme bilgisine sahip bir konstrüktör vasfıdır. Bu sebeple gemileri yürütmek, yani yapılmış bir makinayı kullanmak üzere mahdut teorik bilgi fakat fazla pratik kabiliyette olması gereken gemi makina subaylarının mühendislik vasfına yönetilmelerine ihtiyaç görülmektedir. İşletme Mühendisliği tâbiri ise, esasta mühendis olup bir fabrikada muayyen tezgâh ve işçi kapasitesiyle inşaat ve tamir işlerini en iyi şekilde yürüten kimseye verilir. Bu şekilde oradaki mühendis vasfı da

fabrikayı işleten yapıcı vasfı ifade etmektedir. Ayrıca gemi makinalarını işletmek için işletme mühendisliği adı ile bir meslek mevcut değildir. Bu husus evvelki raporda da belirtildiği gibi gemi makina subaylarına (Engineer) demekten galattır. Gemi Makinaları Yüksek Mühendisinin gemilerde makina subaylığı yapabilmesi inşa edeceği makinaların dizaynı bakımından faydalı olacağı mütalâa edilerek İtalya, İngiltere gibi bazı memleket bahriyelerinde gemi baş makinistliklerinin Üniversite mezunu Yüksek Gemi Makina Mühendislerine verildiği bir vakıadır. Fakat bunun aksine olarak Gemi Makina Mühendisliğinin muhakkak Üniversite tahsil derecesindeki bilgiye ihtiyaç göstermeyeceği bir hakikattir. Bu suretle Yüksek Denizcilik Okulunun gemileri yürütecek makina subayı yetiştirme gayesinden inhiraf ettirilmemesi yerinde olur. Bunlara rağmen gemi makamlarının tamir, bakım ve yenilerinin imâinde çalıştırılacak bilgili ve tecrübeli personele ihtiyaç gösteren müesseselerin temayüz etmiş öğrencileri seçerek Denizcilik Okulundan Teknik Üniversiteye ve Teknik Okullara daha yüksek tahsil yapmak için gönderildikleri vaki olmuştur.

Halen Teknik Okulların ve Robert Kolej'in makina kısmı mezunlarının Üniversitemize intibakını incelemekte olan Senatonun bu tetkiklerine Yüksek Denizcilik Okulunun durumunu da dahil etmesi derpiş olunmuştur. Keyfiyeti en derin saygılarımla arz ederim.

REKTÖR

EK No. : 7

Rektörlük Yüksek Makamına:

Münakalât Vekâletine bağlı Yüksek Denizcilik Okulu mezunlarına verilecek unvan meselesi hakkında Devlet Şurasına üniversitemize tevcih edilen sualler hakkında incelemeler yapmak üzere Senatoca teşkil edilmiş olan Komisyonumuzun toplanarak aşağıdaki hususlara ittifakla varmış olduğunu saygılarımızla bildiririz.

- 1) Bildiğimize göre mühendislik kolları arasında Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği unvanını veren bir kol yoktur.
- 2) Böyle bir mühendislik kolu mevcut olmadığına göre buna tekabül edecek müfredat programı tetkiki de şimdilik mevzu bahis olamaz ve bu okulun bu unvanı kullanmaması gerekir.

Devlet Şurasının suallerini bu suretle cevaplandırdıktan sonra durum ayrıca mütalâa edilerek aşağıdaki hususlar da tespit edilmiş bulunmaktadır.

- a) Bu mesele ilk defa Üniversitemize 1946 tarihinde Ulaştırma Bakanlığının talebi üzerine Eğitim Bakanlığı tarafından getirilmiş olup İ.T.Ü. Senatosunun 19.9.1946 tarihli oturumunda vermiş olduğu bir kararla Yüksek Denizcilik Okulunun Makina bölümü mezunlarının Gemi Makinaları Mühendisi olmaları şartlarını tespit etmiştir. Okulda teşkil edilmiş bir komisyon yapılacak tedrisat değişikliklerini tespit ederek tetkik için İ.T.Ü.'ye göndermiştir. Bu hususta mütalâası istenilmiş olan Ord. Prof. S. M. Uzdilek yapılmış değişikliklerle bu okul makina bölümü mezunlarına mühendis unvanı verilebileceğini, Prof. E. V. Teler ise böyle bir değişiklikle bu unvanın verilmesinin mümkün olamayacağını ileri sürmüşlerdir.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Dairesinin 362. C 4/1219 sayılı yazısıyla mevzu 16.6.1952 tarihinde tekrar tetkiki için İ.T.Ü.'ye getirilmiştir. Prof. M. Etingü, Prof. A. Nutku ve Prof. F. Narter'den müteşekkil Komisyon tarafından durum tekrar incelenmiş ve bu okulun makina bölümü mezunlarına mühendislik unvanı verilemeyeceği kanaatine bir defa daha varılmıştır. Son olarak, Münakalât Vekâletinin okul talimatnamesinin birinci maddesinde yapmış olduğu bir değişiklik üzerine bu okul makina bölümü mezunlarına gemi makinaları işletme mühendisi diploması verilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine 1 Nisan 1955 tarihinde müracaat eden işbu okul makina bölümü mezunlarının mühendislik durumu Birlik Umumî Heyetini tatmin etmemiş olduğundan alâkalı mercilerce durumun aydınlatılması kararı ile istekleri reddedilmiştir. Nitekim, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin Maarif Vekâletine yapmış olduğu müracaata verilen 31 Mart 1955 tarih ve 366/8 sayılı cevapta bu okul makina bölümü programlarının mühendislik tahsili verecek seviyede olmadığı Maarif Vekâletince bildirilmiştir. Aynı şekilde Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin 5 Şubat 1956 tarihli Umumî Heyet toplantısında bu okul mezunlarının müracaatı tekrar redde uğramış bulunmaktadır. Yüksek Denizcilik Okulu Makina Bölümü mezunlarının mühendislik unvanları için Münakalât Vekâletinin Devlet Şûrasından istişarî mütalaa talebi üzerine aynı mevzu tekrar Üniversitemize getirilmiş bulunmaktadır.

b) Mektebin kuruluş ve maksadı :

Hamit Naci Bey tarafından 1909 senesinde kurulmuş olan bu müessese Deniz Ticaret Filosu Kaptan ve o zamanki unvanı ile çarkçı yetiştiren iki talî ve iki alî sınıftan müteşekkil bir okul idi. Bilâhare Münakalât Vekâleti, Maarif Vekâleti ve yine Münakalât Vekâletine bağlanmış bu sıralarda bir istihaleye tâbi tutularak modern icapların istediği şekilde ticaret gemilerimize güverte ve makina subayı yetiştirmeğe gayretler sarf edilmiştir.

4915 sayılı kanunda bu okulun maksadı açıkça ifade edilmekte ve bu okulun bir meslek okulu olduğu zikredilmektedir. Bu kanunda sarahaten ifade edilmiş olduğu gibi programların tetkik ve tasdiki 789 sayılı kanuna göre Maarif Vekâletine ait bir keyfiyettir. Bu okul mezunları halen deniz hizmetlerinin belirli seneleri sonunda Münakalât Vekâleti tarafından imtihanlarla muhtelif derece ve unvanlar kazanmaktadırlar.

Bu mukayesede bilhassa şu nokta açıkça tebarüz etmiştir ki okulun makina bölümü programları gemilerin makinalarını işletecek personel için tatbikat kısmı nazarî bilgilerle aynı derecede kifayetli görülmemiştir. Nazarî bilgilerin yabancı benzer müesseselerinkilerle mukayesesi Yüksek Denizcilik Okulu'nun vermiş olduklarının gemi makina personeli için lüzumlu bilgileri temine yeter görülmektedir, İtalyan Deniz Akademisi ile Alman Denizcilik Okulunun nazarî bilgileri miktar itibariyle Y. Denizcilik Okulundan pek büyük farklar göstermektedir. U.S. Deniz Ticaret Akademisi programlarının nazarî dersleri miktarları Y. Denizcilik Okulu Makina Bölümü programları ile müşabih görülmüş ve Amerikan Deniz Akademisi ile Türk Deniz Harp Okulu programlarından gayet cüzi bir eksiklik müşahede edilmiştir. Yukarıda adları geçen okullardan mezun olanlar hiçbir zaman mühendislik unvanlarını kazanmamaktadırlar. Mühendis olmak için, İtalyan Deniz Akademisinden mezun olanların bir yıllık deniz hayatından sonra iki yıllık mühendislik tahsili görmeleri ve bu maksat için Mühendislik Okuluna girmeleri icap etmektedir. Amerikan Deniz Akademilerinden mezun olanların ayrıca yüksek mühendislik

tahsilleri için üç yıl M.İ.T.E. gitmeleri gerekmektedir.

Türkiye'de Deniz Kuvvetlerimize makina subayı yetiştiren Deniz Harp Okulu mezunlarının Y. Mühendislik tahsili için Teknik Üniversitemize girerek üç yıl ilâve tahsilleri Senatamızın 30 Haziran 1955 tarih ve 360 no'lu toplantı kararlarından olduğu hatırlanması faydalı bir husustur.

Ayrıca, yalnız başına programların mühendislik formasyonu veremeyeceği de aşikâr bir keyfiyettir. Tedris kadrosunun, laboratuvarların, tatbikatların ve nihayet asıl istikametlendirmenin bu yetiştirmede birinci derecede önemi olduğu göz önüne alınmalıdır.

c) Halen memleketimizdeki Deniz Ticaret Filosundaki makina personeli muhtelif kaynaklardan yetişmiştir. Bunlardan bir kısmı tamamen pratikten yağcılıktan gelmektedir. Diğer bir kısım, bahriyeden ayrılmış makina subaylarıdır. Hamit Naci Mektebinden yetişmiş makina subayları da epeyi bir yekûn tutmaktadır. Son kısım Y. Denizcilik Okulu Makina bölümü mezunları olan yeni nesildir. Deniz Ticaret Filosundaki gemilerin gerek tonaj ve gerek makina karakteristikleri bakımından gösterdiği inkişaf göz önünde tutularak bu makinaların iyi bir şekilde işletilmesi ve bakımını sağlayacak personelin hem miktar ve hem de kalite bakımından bugünkü ve müstakbel isteklere cevap verebilmesi lâzımdır.

Bu bakımdan temin edilmesi için, yani gemi makinalarının teknik vaziyeti yüksek memleketlerdeki kadar kifayetli bir şekilde işletilmesi ve bizzat gemi içinde lüzumlu tamiratın mükemmel başarılabilmesi için, yetişecek personelin memleketin hususiyetleri de bittabi göz önünde tutularak teorik ve pratik ne gibi bilgilerle teçhiz edilmeleri lâzım geldiğinin tâyini için bir komisyonun teşkilinin lüzumuna kani olduğumuzu saygılarımızla bildiririz.

Ord. Prof. S. M. Uzdilek
(İmzalamamıştır.)

Prof. Ata Nutku
İmza

Prof. Fikret Narter
İmza

Prof. Salim Palavan
İmza

Doçent Mustafa Bayram
(İmzada bulunmamıştır)

Doçent Kemal Kafalı
İmza

Doçent Mesud Savcı
İmza

İSTANBUL
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ MAKİNA FAKÜLTESİ

GEMİ İNŞAATŞ II KÜRSÜSÜ

EK No. : 8

3.1.1956

Makina Fakültesi Dekanlığına :

Yüksek Denizcilik Okulu Makina kısmı mezunlarına Münakalât Vekâletince verilmiş olan Gemi Makina İşletme Mühendisliği unvanının Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliğinde husule getirdiği tereddüdün izalesini temin için mezkûr Vekâlet tarafından Devlet Şûrasından istişari mütalâa talep edilmiş olup Devlet Şûrası da Üniversitemize yazdığı bir yazıya mezkûr okulun müfredat programını da ekleyerek mütalâamızı sormaktadır.

Yapmış olduğumuz inceleme neticesinde : Mezkûr okul için evvelce Ord. Prof. Salih Uzdilek ve Telfer tarafından verilmiş olan bir raporda Prof. Telfer'in bu fikre itiraz etmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bilâhare bu fikir mübâyenetini ortadan kaldırmak için kurulan ve Prof. Narte, Prof. Nutku ve Merhum Prof. Etingü'den müteşekkil Komisyonun verdiği raporda bu husus iyice incelenmiş olup bugünkü durumda bu mütalâa ve neticeleri aynen varid görmekteyiz. Devlet Şûrasının sorduğu Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği unvanıyla bir mühendislik kolu olup olmayacağı tarzındaki soruların cevabına gelince : Eski Raporda da belirtildiği gibi mühendis tâbirinden maksat, bir makinayı imâl etme bilgisine sahip bir konstrüktör vasfıdır. Bu sebeple gemileri yürütmek, yani yapılmış bir makinayı kullanmak üzere mahdut teorik bilgi fakat fazla pratik kabiliyette olması gereken gemi makina subaylarının mühendislik vasfına yöneltmelerine ihtiyaç görülmemektedir. İşletme Mühendisliği tâbiri ise, esasta mühendis olup bir fabrikada muayyen tezgâh ve işçi kapasitesiyle inşaat ve tamir işlerini iyi şekilde yürüten kimseye verilir. Bu şekilde oradaki mühendis vasfı da fabrikayı işleten yapıcı vasfı ifade etmektedir. Ayrıca gemi makinalarını işletmek için işletme mühendisliği adı ile meslek mevcut değildir. Bu husus evvelki raporda da belirtildiği gibi Gemi Makina Subaylarına "Engineer" demekten galattır. Gemi Makinaları Yüksek Mühendisinin gemilerde makina subaylığı yapabilmesi, inşa edeceği makinaların dizaynı bakımından faydalı olacağı mütalâa edilerek İtalya, İngiltere gibi bazı memleket bahriyelerinden gemi baş makinistlerinin Üniversite mezunu Yüksek Gemi Makina Mühendislerine verildiği bir vakiydir. Fakat bunun aksine olarak Gemi Makina Mühendisliğinin muhakkak Üniversite tahsil derecesindeki bilgiye ihtiyaç göstermeyeceği bir hakikattir. Bu suretle Yüksek Denizcilik Okulunun gemileri yürütecek makina subayı yetiştirme gayesinden inhiraf ettirilmemesi yerinde olur. Bunlara rağmen, Gemi Makinalarının tamir, bakım ve yenilerinin imâlinde çalıştırılacak bilgileri seçecek Denizcilik Okulu'ndan Teknik Üniversiteye ve Teknik Okullara daha, yüksek tahsil yapmak için gönderildikleri vaki olmuştur. Buna imkân vermek üzere bugünkü Kurulumuzun gündeminin birinci maddesinde bulunan diğer teknik okullar ve kolejlerden üniversitemize intibak şeklinin Yüksek Denizcilik Okulu içinde imkân dahiline alınmasının uygun olduğu kanaatinde bulunduğumuzu saygıyla bildiririm.

Prof. Ata Nutku

EK No : 9

Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi Mezunlarının Mühendislik

Unvanı hakkında Maarif Vekâletinin yeniden istişarî karar talebi üzerine, Devlet Şûrası I ve 3. Daire tarafından alınıp Umumî Heyete sevk edilecek olan kararın netice kısmı aşağıya alınmıştır.

T. C. DEVLET ŞÛRASI 1. ve 3. Daire

Tarih : 20.11.1957 Esas no : 57/109 Karar No : 57/134

NETİCE :

Maarif Vekâleti mütalâasının esası, Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesi müfredat programının kifayetsiz olduğu merkezindedir. Yukarıda tafsilen arz edildiği üzere bu mütalâa, kıymetini kaybetmiş eski raporlara istinat etmektedir. Halihazırda, programın kifayeti İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından kabul edilmiş ve makina şubesinden mezun olanlara mühendis unvanı verilmesi kararlaştırılmış bulunmaktadır. Hâdisenin hukukî veçhesinin de Maarif Vekâletinin mütalâasına tetabuk etmediği, yazımızın ikinci kısmında izah olunmuştur.

Bu sebeplerle, Üçüncü Daire tarafından ittihaz buyurulan 28.11.1956 tarih ve 55-79/55-206 sayılı karar ile mezkûr kararın tasdikine dair olan 29.11.1956 tarih ve 56-537/56-551 sayılı Umumî Heyet kararının hem vakiya hem kanuna ve hem de hukuk esaslarına tamamen uygun olduğu kanaatinde bulunduğumuzu saygı ile arz eylerim, diye bildirmiştir. Ayrıca her iki Vekâlet temsilcilerinin dinlenmelerine lüzum görülmüş, Maarif Vekâleti adına gelen Birinci Hukuk Müşaviri İsmail Hakkı Ülgen ve Talim ve Terbiye Heyeti âzası Sait Develi ile Münakalât Vekâleti adına gelen 3. Hukuk Müşaviri Numan Durman, Deniz Nakliyat Dairesi Fen Heyeti âzası Mustafa Nises ve Makina Uzmanı Mustafa Tekin taraflarından mevzu hakkında tafsilât alınmıştır.

Alınan bu izahata nazaran : 4915 sayılı kanunun neşrinden çok evvel Yüksek Deniz Ticaret Mektebi için Münakalât Vekâletince yapılan okul talimatnamesinin, 4915 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 1946 yılından 1950 yılı sonuna kadar da tatbik edildiği ve bu talimatnameye göre, yüksek dereceli olan bu mektebin kuruluş gaye ve maksadının ticaret gemilerine güverte ve makina zabiti yetiştirmek olduğu ve 1951 yılı bidayetinde de aynı Vekâletçe Yüksek Denizcilik Okulu Yönetmeliği namıyla yeni bir talimatname vücuda getirildiği ve bu Talimatnamenin bilinci maddesinde; okulun ticaret gemilerine bilgili ve karakterli kaptan ve gemi makineleri işletme mühendisi yetiştireceğinin tasrih kılındığı ve fakat makina şubesi mezunlarına bu talimatname ile tanınan gemi makinaları işletme mühendisliği unvanı hakkında okul müfredat programlarının bu seviyede bir tahsile kifayetli görülmemesi ve bu itibarla programlar hakkında Maarif Vekâletince muvafık mütalâa verilmemesi yüzünden bu talimatnamenin başına, "Bu yönetmelik Ulaştırma Vekâletinin 23.1.1951 günlü ve M. 1/3-10-437 sayılı emirleriyle yürürlüğe girmiş olup okula yatılı öğrenci alınması, makina sınıfına verilecek mühendislik unvanı hizmetlerinin tâyin ve görevlerine okul müdürlüğünce nihayet verilmesi hakkındaki hükümlerinin tatbik edilmeyeceği" suretinde bir hüküm konulduğu ve Maarif Vekâletince de bu programların makina şubesinden mezun olacaklara mezun mühendis unvanı verilmesi bahis konusu olmamak kaydıyla kabul ve tescil edildiği, şu kadar ki Münakalât Vekâletince makina şubesi mezunlarına verilecek unvan hakkındaki bu takyidin programlarda herhangi bir değişiklik yapılmaksızın bilâhare resen kaldırılarak 1954 yılından itibaren okuldan mezun olanların diplomalarına, gemi makinaları işletme mühendisi kaydının düşürüldüğü ve 4915 sayılı

kanunun emrettiği nizamnamenin de hazırlanmasına başlandığı anlaşılmıştır.

Gereği konuşulup düşünüldü : Yüksek Denizcilik Okulundan, gemi makinaları işletme mühendis unvanı ile diploma alınış bulunan mezunların, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Kanununa istinaden Oda kurmak yolundaki talepleri karşısında Odalar Birliği Umumî Heyetince hasıl olan tereddüde binaen bunların Oda kurmalarının mümkün bulunup bulunmadığı yönünden evvelce Münakalât Vekâleti tarafından vaki olan istişari mütalâa talebi üzerine Devlet Şûrasından verilmiş olup gün ve sayısı Vekâlet tezkeresinde açıklanan mütalâa ile, diplomalarındaki unvana uygun olarak, İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosunun müspet mütalâasına, müsteniden, mühendis seviyesinde görülen bu mezunların her ne kadar bir Oda teşkil edebilecekleri neticesine varılmış ise de okulun halihazır durumuna ve Maarif Vekâletince müseccel müfredat programına göre bunlara Mühendis unvanı verilmesinin yerinde olmayacağı ve esasen böyle bir unvanın verilmesi gerekip gerekmeyeceği hususunun tetkik ve takdirinin Münakalât Vekâletine ait bir keyfiyet olmayıp Maarif Vekâletinin salahiyeti cümlesinden bulunduğu cihetle bu iki mevzuu üzerinde Maarif Vekâletinin görüşünün uygun olacağına dair bu Vekâlet tarafından ayrıca istişari mütalâa istenilmiş bulunmaktadır.

Devlet Şûrası Kanununun 13. maddesinin C bendinde zikredilmiş olduğu veçhile hâdis, idari makamlar arasında tahaddüs eden bir vazife ve salahiyet ihtilâfı karakterini arz etmekte ve bu itibarla evveleminde mühendislik unvanını vermeye yetkili idarî makamını tâyin ve tespiti gerekmektedir. Bir gemi makinasını işletmek maksadıyla yetiştirilecek elemanlara lüzumlu olan nazarî ve amelî bilgilerin neden ibaret bulunduğu keyfiyeti fiivaki Maarif Vekâletinin de söz hakkına sahip bulunduğu okul müfredat programıyla alâkalı bir mevzuu olmakla beraber bu gaye ve maksat ve okul mezunlarına verilecek unvan, aslen o okulun statüsüyle taayyün eder. Maarif Vekâletine bağlı unvan, aslen o okulun statüsüyle taayyün eder. Maarif Vekâletine bağlı bulunan Yüksek Denizcilik Okulunun statüsü de 4915 sayılı kanun ile bu kanunun dördüncü maddesiyle yapılması emredilen nizamnamedir. Mezkûr maddede, Yüksek Denizcilik Okulunun kuruluş ve yürütülüşünün, öğrenci kayıt ve kabul işlerinin ve sınavlar hakkındaki hükümlerinin 789 sayılı kanunun üçüncü maddesi gereğince hareket edilmek üzere bir tüzükle belirtileceği muharrer ise de bu nizamname henüz yürürlüğe konmamış olmakla beraber bu hususta gerekli çalışmalara başlandığı anlaşılmıştır.

Ancak, Münakalât Vekâleti temsilcilerinin de belirttiği üzere bu okulun, Yüksek Deniz Ticaret Mektebi unvanı ile faaliyette bulunduğu sırada salahiyetli idarî makamın tasvibiyle meriyete konulmuş bulunan sözü geçen talimatnamesi, 4195 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraları da tatbik görmüştür. Gerçekten bu kanunun birinci maddesiyle Ulaştırma Vekâletine bağlı bulunan Yüksek Deniz Ticaret Mektebi ilga edilmiş olmayıp sadece adı Yüksek Denizcilik Okulu olarak değiştirilmiş ve Yüksek Deniz Ticaret Mektebi Talimatnamesinin de uygulanmasına devam olunmuştur. Şu hale göre, mektep talimatnamesi fiilen Yüksek Denizcilik Okulunun ila statüsü olarak devam edegelmiş ve bilâhare yeniden vücuda getirilen bir talimatname ile bu Okulun ticaret gemilerine bilgili ve karakterli kaptan ve gemi makinaları işletme mühendisi yetiştireceği kabul olunmuştur. Her ne kadar okulun makina kolu mezunlarına Münakalât Vekâletince bir müddet bu unvan tevcih edilmemiş ise de bu statü üzerinde salahiyetli makam tarafından alınan bir kararla son okul talimatnamesinin birinci maddesi hükmünün olduğu gibi tatbiki cihetine gidilmiş ve fakat kanuna aykırı olarak program mevzuunda

Maarif Vekâletinin tasvibi alınmamış ve Maarif Vekâleti ile tevcih edilen unvana uygun bir program üzerinde mutabık kalınmamıştır. Filhakika gerek 4915 sayılı kanunun dördüncü maddesinin 789 sayılı kanunun 3. maddesine yaptığı atfa ve gerekse doğrudan doğruya Maarif Teşkilâtına taallük eden işbu kanunun 3. maddesindeki sarahate nazaran, diğer Vekâletlere bağlı bulunan yüksek okullar hakkında Maarif Vekâletinin, münhasıran program üzerinde okulun kuruluş maksadını temin edip etmediği noktasından tetkikat yaparak mütalâa vermesi ve tescil yapması kanunî hak ve vazifesi cümlesindedir.

Okul mezunlarına bu suretle Mühendislik unvanı verilmesinin ne dereceye kadar muvafık olacağı meselesine gelince : Maarif Vekâletince okulun Müfredat programları üzerinde 1952 yılında tetkikat yapılırken bu noktadan İstanbul Teknik Okulu ile İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi Dekanlığından alınan mütalâalarda, bu okulun makina kolu mezunlarına mühendis unvanı tevcih edilebilmesi için okul müfredat programlarının kifayetli bulunmadığı neticesine varılmış ise de bu kanaate vasıl olunurken, makina mühendisliği ile gemi makinaları işletme mühendisliği arasında esaslı bir mahiyet farkının mevcudiyetinin her nedense gözden uzak tutulduğu; Münakalât Vekâletinin talep ettiği istişarî mütalâa konusunun halli için Devlet Şûrası tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi'nden istenilen ve Senatoca ittifakla verilen muhtelif tarihli mütalâadan da anlaşılmıştır. Filhakika Senatoca yapılan nihai tetkikat neticesinde; okula lise mezunları arasında müsabaka imtihanı ile öğrenci seçilmesi, okul müfredat programlarının mühendis unvanı alacakların haiz olduğu bir seviyede bulunması, bu okuldan yetişenlerin mühendis tarifine uygun bir formasyonda olmaları nazarı dikkate alınarak makina bölümü mezunlarına mühendis unvanının verilmesi, ancak diplomalarında mühendis kelimesinin yanına parantez içinde Gemi Makinaları İşletme Mühendisi ibaresinin konulması karar altına alınmıştır.

Bundan başka, ilim ve tekniğin süratli olarak inkişaf kaydettiği bir devirde okul programlarının zaman zaman tadil görmesinde tabiî olmak lâzım gelir. Binaenaleyh İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosu gibi bu sahada en yüksek ve en salahiyetli bir ilim müessesesinden bu konu hakkındaki mütalâasına, şu veya bu sebeple hasıl olan tereddüde binaen itibar edilmemesi isabetli görülemeyeceği cihetle Maarif Vekâletince de mezkûr okulun makina şubesi mezunlarına mühendislik unvanı tanınmasının muvafık olacağına 20.11.1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

3.D. Reisi

C. Yorulmaz

Aza

R. Üngör

V. Tönük

C. O. Berkman

R. Göksu

A. Yazar

Ş. Gilisralıoğlu

Y. Aytar

Ş. Esmerer

A. Kürşad

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİNCE RESMÎ VE HUSUSÎ MÜESSESELERE YAPILACAK HİZMET TALİMATNAMESİ

1 — 6235 sayılı kanunla kurulmuş bulunan ve âmme hizmetlerine yarar bir teşekkül olan T.M.M.O. Birliği, 6235 sayılı kanunun 2. maddesinde yazılı ve Resmî

Daire ve Müesseselerce talep vukuunda ve ücreti karşılığında yapılacak hizmetleri bu talimatname hükümleri gereğince ifa eder.

HİZMETLER :

2 — Resmî Daire ve Müesseseler tarafından T.M.M.O. Birliğinden talep edilecek

fennî mevzuat ve rapor tanzimi ile ilgili hizmetler şunlardır :

- a) Fennî şartnamelerin, normlar ve standartların, can ve mal emniyetini sağlayacak mevzuatın hazırlanması,
- b) Memleket çapında yapılacak müsabaka veya ihale şartnamelerinin hazırlanması, tekliflerin incelenmesi,
- c) Memleket çapındaki varlık ve eserlerle ilgili olarak ilmi ve fennî tetkiklerde bulunulması,
- d) Memlekete ithal edilecek makina, âlet ve teçhizatın memleket şartlarına uygunluğu bakımından evsafının ve fennî şartlarının tâyin ve tespiti,
- e) Memlekette mevcut tesis, âlet, teknik vasıta ve imkânlardan ve teknik personelden azami derecede faydalanmak üzere metotlar etüt edilmesi, tavsiyelerde bulunulması,
- f) Teknik eğitim ve öğretimle ilgili etütlerde bulunulması ve mütalâa verilmesi,
- g) Yerli ve yabancı uzmanlar tarafından Hükümete verilen raporların tetkik edilmesi,
- h) Birbirinden farklı fikirler ihtiva eden raporların tetkiki ve mütalâa verilmesi,
- i) İhtilaflı işlerde ekspertiz raporu hazırlanması,
- k) Mevzuat ve teşkilâtlanma hakkında etütler yapılması ve mütalâa verilmesi,

3 — Âmme nizamına taallûk eden hizmetler şunlardır :

- a) Müteahhitlik için ehliyet vesikası verilmesi ve müteahhitlere ait sicillerin tutulması,
- b) Yardımcı teknik elemanlara ruhsatiye verilmesi,
- c) Yardımcı Teknik elemanlar için meslekî kurslar açılması,
- d) Muayene ve kontrol laboratuvarları tesisi, rapor verilmesi ve istihsal ve

imalâtın normlara uygunluğunun kontrolü,

e) Malzeme ve işçilik rayiçlerinin tespiti,

f) Mühendislik ve mimarlıkla ilgili malzeme ve teçhizatın tahsis ve tevzii işleri,

g) Sınai tesis ve istihsalin çalışma ve kapasitelerinin tetkik ve tespiti işleri,

h) Teknik Terim Enstitüsü kurulması,

i) Teknik öğretim Araştırma Enstitüsü kurulması,

4 — Mütéhassıs elemanlar vasıtasıyla yapılacak hizmetler şunlardır :

a) Teknik anlaşmazlıklarda hakemlik için namzet göstermek,

b) Jüri üyeliği ve bilirkişilik için namzet göstermek,

c) İlmi heyetlere mütéhassıs vermek,

d) Malzeme tahsis ve tevzii ile ilgili komisyonlara mütéhassıs vermek,

ÜCRETLER:

5 — Yapılacak hizmet için müracaat eden müesseseye bir keşif verilir ve hizmetin ifasından sonra kesin hesap çıkarılır. Hizmet bedeli aşağıdaki şekilde tespit edilir.

a) Sarf edilen emek karşılığı ücret,

b) İdarî masraflar,

c) Sair masraflar,

d) Buluş hakkı,

Bunların toplamına % 25 Birlik ve Oda hissesi ilâve edilir.

6 — 2. maddede sayılan hizmetlerin ücreti 5. madde mucibince tespit edilir.

7 — 3. maddede sayılan hizmetler, teşkilâtlanmak ve teşkilât kadroları dahilinde hizmetliler istihdam etmek ve bütün bunlar için gelir kaynağı bulmak kaydıyla ifa olunur.

8 — 4. maddede sayılan hizmetler için iş veren müesseselerce Birlik ve Odalara ayrıca bir ücret ödenmez.

9 — Ücretin tespitinde tarifler :

a) Emek : Belirli konu için Birlik ve Odalarda fiilen çalışanların çalışma müddeti saat olarak tespit edilir. Saat ücreti olarak her bir mütéhassısa brüt

15 lira esas alınır.

b) İdare masrafları : İdare Heyetleri, Umumi Kâtiplik, Büro, personel, kira, normal, kırtasiye, ısıtma ve aydınlatma, P.T.T. masrafları karşılığı olarak, emek için taallûk eden masrafın % 50 si alınır.

c) Diğer masraflar : Konu için özel olarak yapılan; deneme, baskı, resim, harita, müşavere ücreti gibi masraflar ayrıca alınır.

d) Buluş hakkı : Herhangi bir etüt ve raporun tavsiye ettiği hususlarda normal mühendislik ve mimarlık bilgisinin aksettirilmegi halinde buluş hakkı olarak bir ücret talep edilmez. Bunun dışında buluş ve sistem tavsiye dolayısıyla memlekete veya müesseseye tahsilen bir menfaat sağlanması halinde, bunun karşılığı olarak Birlik idare Heyetince takdir edilecek ücret alınır.

e) Keşif bedeli ile tespit edilen meblâğın % 30'u avans olarak ödenir.

10 — Hizmet karşılığı olarak tespit edilecek ücret, müesseselerin bütçelerinde ilgili fasıldan ödenir.

11 — Ücret, hizmetin Odadan istenmesi halinde Oda, Birlikten istenmesi halinde Birlik tarafından tahsil edilir.

12 — 11. maddede yazılı ücret tarifesi Birlik idare Heyetinin teklifi ve Nafia Vekâletinin tasdiki ile değiştirilebilir.

UMUMÎ HÜKÜMLER :

13 — Hizmet isteyen müessese müracaatını, konunun bir Odayı ilgilendirmesi halinde ilgili ihtisas Odasına, birden fazla Odayı ilgilendiriyorsa veya takdir edilmeyen hallerde Birliğe yapar.

14 — Birlik, araştırma ve etütlerinde Devlete ait öğretim ve araştırma müesseselerinde mevcut doküman, personel ve laboratuvarından faydalanır.

SON HÜKÜMLER :

15 — Bu talimatname hükümlerini T.M.M.O. Birliği idare Heyeti yürütür.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ YARDIMCI ORGANLAR İÇTÜZÜĞÜ

A. KAVRAMLAR

I — Komisyonlar :

Madde I — T.M.M.O.B. İdare Heyetine yardımcı organlar olarak muayyen mevzuların incelenmesi için Komisyonlar kurulur. Komisyonlar İdare Heyetinin çalışmalarını kolaylaştırmak üzere çalışmalar yapar ve istişari kararlar verirler. Vazifelerini bitirince dağılırlar.

II — Daimî Encümenler :

Madde 2 — Devamlılık arz eden konularla meşgul olmak üzere, her yıl Birlik Umumî Heyetinin vereceği umumî veya tahsisi yetkiye dayanan Birlik idare Heyeti kararları ile kurulurlar. Daimî Encümenler Umumî Kâtime bağlı olup ondan aldıkları direktif dahilinde çalışırlar.

B. KURULUŞ

I — Kurucu Organlar :

Madde 3 — Komisyonlar¹ idare Heyetinin kararıyla kurulur. Komisyonun üye adedini idare Heyeti tâyin eder. Aksi kararlaşmadıkça her Odadan bir temsilci iştirakiyle teşkil olunur. İdare Heyeti, kararında sarih olarak mevzuu ve çalışma müddetini tâyin eder. Komisyon, incelenecek mevzuun önem ve şümulüne göre Birliğe bağlı bütün Odaların veya sadece mevzu ile ilgili Odaların temsilcileri ile teşkil edilebileceği gibi, resen tâyin suretiyle mütehassis elemanlardan da kurulabilir.

Madde 4 — Daimî Encümenlerin kuruluşu, âza adedi ve bunlara verilecek ücretler Umumî Kâtibin teklifi üzerine idare Heyetince kararlaştırılır. Encümende çalışacakları Umumî Kâtip tâyin eder.

II — Üyeler :

Madde 5 — Yardımcı organları üyelerinin mühendis ve mimar olması asıldır. Kurucu organ ihtiyaç halinde aksine karar verebilir.

Madde 6 — Odalar yardımcı organlar için kendilerinden istenen temsilcileri asıl miktar kadar yedeği ile birlikte en kısa zamanda seçerek bildirirler.

Madde 7 — Umumi Kâtip Komisyonların tabîi üyesidir.

Madde 8 — Odalar Birliği idare Heyeti üyeleri, Oda Başkan ve Umumî Kâtipleri yardımcı organ çalışmalarında müşahit olarak bulunabilirler. Rey sahibi değildirler. Komisyon karar vermedikçe müzakerelere iştirak edemezler.

Madde 9 — Yardımcı organ fikir ve çalışmalarından faydalanmak üzere lüzum görürlerse dışarıdan başka şahısların geçici olarak komisyona iştirakine karar verebilirler. Bu kadarlar uygun görülürse Umumî Kâtip tarafından icra edilir. Yardımcı organın bünyesindeki değişiklikler kurucu organlar tarafından kararlaştırılır.

III — Oda Görüşleri :

Madde 10 — Yardımcı organların mevzularıyla ilgili Oda görüşleri, Odalar tarafından Umumî Kâtiplik kanalıyla yardımcı organa aksettirilir.

C. İŞ BÖLÜMÜ

Madde 11 — Yardımcı organlar ilk toplantılarında kendi aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçerler. Yardımcı organın Raportörü Komisyon üyelerinden olmayabilir. Raportör Komisyonun isteği ile Umumî Kâtip tarafından da temin edilebilir.

Madde 12 — Başkan, toplantıların verimli olması için konuşmaların usulüyle devam etmesini sağlamakla vazifelidir.

Madde 13 — Başkan vekili, Başkan olmadığı zaman toplantıları idare eder; diğer zamanlarda Komisyonun bir üyesi olarak çalışır.

Madde 14 — Raportör, yardımcı organın müzakerelerinin özet halinde tutanağını tutar, yardımcı organın kararlarını yazar, raporlarını hazırlar ve gereği yapılmak üzere Umumî Kâtime verir. Aksine karar verilmedikçe doküman toplama ve dokümanları inceleme faaliyeti raportör tarafından ifa edilir. Raportör yardımcı organın sözcüsüdür. Aksine karar verilmedikçe kurucu organla teması raportör idare eder. Kurucu organlara Komisyon görüşünü Raportör izah eder.

Madde 15 — Daimî Encümenlerin çalışmalarına ait usuller Umumî Kâtiplikçe vaz olunur.

D. TOPLANTILAR

I — Toplantı Tarihi ve Nisabı :

Madde 16 — Yardımcı organlar ekseriyetle toplanırlar. Acele hallerde, toplantının adedine bakılmaksızın gelenlerle yapılması istenebilir.

Madde 17 — İlk toplantı tarihi Umumî Kâtip ve müteakip toplantı tarihleri her toplantı sonunda Komisyon tarafından tespit edilir. Acele hallerde toplantı tarihi öne alınabilir.

II — Devam :

Madde 18 — Komisyona seçilenlerin toplantılara katılmaları esastır. Mazereti dolayısıyla toplantıda bulunamayacak olan üyeler Umumî Kâtipliğe yazı ile veya şifahen bilgi verirler. Üst üste iki toplantıda bulunamayan üyelerin yerine yedeği asil olarak çalışır ve durum kendilerini seçen organa bildirilir.

III — Gizlilik :

Madde 19 — Yardımcı organ toplantılarının gizli olması kurucu organ tarafından kararlaştırılabilir. Bu takdirde toplantılara yalnız üyeler ve kurucu organın katılmasına karar verdiği şahıslar katılır. Gizlilik kararı kaldırılmadıkça toplantıya katılanlar müzakereler hakkında kurucu organdan başkasına bilgi veremezler.

IV — Umumî Kâtibin görevleri :

Madde 20 — Umumî Kâtip Komisyon çalışmalarının verimli olması için gerekli bütün kolaylıkları gösterir.

E. ÇALIŞMA USULÜ

Madde 21 — İlk toplantı gündemi Umumî Kâtip tarafından hazırlanır. Bu hususla ilgili olan ve müzakereler bakımından bilinmesi faydalı doküman ve yazışmalarla birlikte toplantıdan en az iki gün önce üyelere, aksi kararlaştırılmadıkça Odalara bildirilir. Müteakip toplantı gündemleri aksi kararlaştırılmadıkça raportör tarafından hazırlanır.

Madde 22 — Gündem toplantı başında Umumî Kâtibin teklifiyle veya ekseriyetle alınacak kararlar değiştirilebilir.

Madde 23 — Kararlar mevcudun ekseriyetiyle verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın bulunduğu taraf ekseriyette sayılır. Ancak bir sonraki toplantıda bir üye bu şekilde verilen kararın tekrar müzakere edilmesini teklif ederse ekseriyetin kararı ile müzakerelere tekrar başlanır. Kurucu organlar mevzuun yeniden müzakeresini her zaman talep edebilirler.

Madde 24 — Yardımcı organlar çalışmalarını kolaylaştırmak, incelemeler yaptırmak üzere Komitelere ayrılmağa karar verebilir.

Madde 25 — Yardımcı organlar yazışmalarını Umumî Kâtip vasıtasıyla ve onun imzası altında yaparlar.

Madde 26 — Yardımcı organlar raporunu imzalayarak kurucu organa sunulmak üzere Umumî Kâtibe verir.

F. MALİ HÜKÜMLER

Madde 27 — Komisyon üyeleri asgarî iki azamî dört saat süren toplantılar için huzur hakkı alırlar. Huzur hakkı bütçe dahilinde kalmak üzere Birlik İdare Heyetince tespit edilir.

Madde 28 — Toplantılar dört saatten fazla devam edemez; zaruret halinde aynı günde iki toplantı yapılabilir.

Madde 29 — Toplantı cetveli raportör tarafından tanzim edilir.

Madde 30 — Komisyon toplantılarına başka şehirlerden katılan üyenin yol masrafları kendisini seçen organ tarafından ödenir. Toplantıda ekseriyet sağlanmadığı takdirde de dışarıdan gelenlerin yol masrafları aynen ödenir.

Madde 31 — Daimî Encümen üyelerine aylık veya gündelik esasına göre ödenecek ücret bütçe dahilinde kalmak üzere ve mesaisi ile mütenasip olarak Birlik İdare Heyetince tespit edilir.

Madde 32 — Raportörlere organın üyelerine verilen hakkı huzurdan ayrıca bir tazminat verilir. Tâyin eden veya seçen organ aksine karar vermezse bu hakkı huzurların bir mislidir.

Madde 33 — Yardımcı organlar Komitelere ayrılmışsa Komite toplantılarına da normal toplantılar gibi ödeme yapılır.

G. UMUMÎ HÜKÜMLER

Madde 34 — Birlik âmme hizmeti Talimatnamesine göre yapılacak komisyon çalışmaları da bu talimatname hükümlerine tâbidir.

Madde 35 — Birliğe etüdü tevdi edilen konunun hangi Oda veya Odaları ilgilendirdiği Birlik idare Heyeti tarafından tespit ve tâyin edilir. Acil hallerde Birlik Umumî Kâtibi ilgili gördüğü idare Heyeti azaları ve Odaların Umumî Kâtipleri ile temas ederek konuyu ilgili Oda veya Odalara intikal ettirir ve bilâhare ilk fırsatta vaziyeti idare Heyetine bildirir.

Madde 36 — İlgili Oda veya Odalara aksettirilmiş olan konu :

- a — Tek bir Odayı alâkadar ettiği takdirde bu Oda uygun gördüğü tarzda yaptıracağı etüt neticesinde tanzim edeceği nihai raporu Birliğe gönderir.
- b — Birkaç Odayı alâkadar etmesi halinde, bu Odalara konu izah edilerek mütehasis delege istenir. Mezkûr Odalardan gönderilecek delege veya delegelerden müteşekkil Komisyon lüzumlu göreceği bütün incelemelerini yapar ve gerekli raporu Birliğe tevdi eder.

Madde 37 — Birliğe alâkalı tek Oda tarafından veya Odalararası kurulan komisyon tarafından tevdi edilen raporda görüş farkları mevcut olursa Birlik idare Heyeti bu görüşleri tevhit üzere bir rapor hazırlar ve bu raporda muhtelif görüşleri belirterek hâkim fikrin tercih sebeplerini izah eder.

Madde 38 — Birlik ve Odalar tarafından ücreti karşılığında yapılan hizmetlerde; tespit edilen ücretlere % 20 Birlik hissesi ilâve edilir ve bu Birliğin hesabına geçirilir. Geriye kalan meblağdan Odalar ayrıca % 20 Birlik hissesi ödemezler.

H. SON HÜKÜMLER

Madde 39 — Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Umumî Hey'eti sayılı toplantısında kabul edilen bu iç yönetmeliği Birlik Umumî Kâtipliği Birlik idare Heyeti yürütür.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ MEMUR VE HİZMETLİLERİ TALİMATNAMESİ

I — UMUMÎ HÜKÜMLER :
Talimatnamenin şumulü :

Madde I — Bu Talimatname hükümleri, 6235 sayılı kanunla kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bu Birliğe dahil Odalarda çalışan memur ve hizmetliler hakkında uygulanır. Seçimle gelen Birlik ve Oda Umumî Kâtiplerini ve Muhasip azalarını şumulüne almaz.

Bu Talimatnamede, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği kısaca Birlik ve Birliğe dahil Odalar da kısaca Oda adıyla anılırlar.

Memur ve hizmetlilerin tarifi :

Madde 2 — Birlik ve Odalarda çalıştırılanlar; Memur ve hizmetli olmak üzere iki kısma ayrılırlar.

a — Birlik ve Odaların kanun ve talimatnamelerinde gösterilen hizmetlerinde daha ziyade fikren çalışanlara memur denir. Müşavirler, müdürler, şefler, raportörler, sekreterler ve daktilolar gibi.

b — Birlik ve Odaların müteferrik hizmetlerinde daha ziyade bedenen çalıştırılan kimselere hizmetli denir. Müvezzi, odacı, kapıcı gibi.

Memur ve Hizmetli olabilme şartları :

Madde 3 — Birlik ve Odalara memur ve hizmetli olabilmek için aşağıda yazılı vasıfları haiz olmak şarttır :

1 — T.C. tabiyetinden olmak,

2 — Amme haklarından mahrum bulunmamak,

3 — İyi ahlâk sahibi bulunmak, haysiyet ve namusu muhil bir suç ile ağır hapis veya bir sene hapsi müstelzim kasti bir hükümle mahkûm bulunmamak,

4 — Sarî hastalıklara müptelâ olmamak veya vazifesini muntazam ifaya mâni olabilecek bedenî veya aklî arıza veya hastalıklarla malûl bulunmamak.

5 — Fiili askerlik hizmetini yapmış olmak veya askerlikle ilgili bulunmamak.

6 — 18 yaşından küçük olmamak.

7 — En aşağı orta mektep mezunu olmak ve herhalde tâyin edilecek memuriyette kifayetli bir tahsil seviyesinde bulunmak. (Hizmetliler için okur yazar olmak.)

8 - Vazifeleri, para tahsilatı, veznedarlık ve mutemetlikle ilgili olanların, Birlik veya Odalarca istenilecek miktar ve teminatı imiz kefaleti vermiş olmak.

Gerekli Belgeler :

Madde 4 — Birliğe veya Odalara memur ve hizmetli olarak girmek isteyenler 3. maddede yazılı şartları ispat edici belgeleri veya tasdikli suretlerini, tercümei hal beyannamelerine eklemeğe mecburdurlar. Zaruri ahvalde Umumî Kâtipler, bu belgelerin veya tasdikli suretlerinin bir aya kadar Birlik ve Odalara verilmesi için bir müddet tâyin ederek ilgiliyi vazifeye başlatabilirler.

Tecrübe Devresi :

Madde 5 — 4. madde mucibince memuriyete kabul olunanlar iki aya kadar bir tecrübe devresi geçirirler. Bu devre içinde muvaffakiyet göstermeyenlerin vazifelerine 15 gün önce yazılı olarak haber verilmek şartıyla 4. maddedeki işe alan yetkili merci tarafından son verilir. Bu gibiler Birlik veya Odalardan hiçbir hak iddiasında bulunamazlar.

BÖLÜM II

Tâyinler :

Madde 6 — Birlik ve Odalara intisap edecek memur ve hizmetlilerin;

- a — Birlik ve Odalarda vazife alacak Müdür ve Şefler Umumî Kâtiplerinin teklifi üzerine idare Heyetlerinin kararları ile,
b — Diğer memur ve hizmetliler Müdür ve Şeflerin teklifleri ve Umumî Kâtiplerin olurları ile tâyin muameleleri tekemmül ettirilir.

İmtihanlar :

Madde 7 — Memur ve hizmetlilerin tâyininde tahsil durumlarına göre umumî bilgilerini belirtecek bir imtihan yapılır. Bu imtihanlar daha ziyade bir test şeklinde olur.

BÖLÜM III

MEMURLARIN VAZİFE VE SALAHİYETLERİ

Müdür ve Şeflerin vazifeleri :

Madde 8 — Müdür ve şefler kendilerine verilmiş olan servislerin düzenle çalışmasından, bütün muamelelerinden, işlerin memurlara dağıtılıp zamanında nihayetlenmesinden sorumludurlar.

Memurların Vazifeleri :

Madde 9 — Memur ve hizmetliler işleriyle ilgili kanun, nizamname, talimatname ve emirleri bilmek ve vazifelerini onlara göre ifa. etmekle ve ayrıca vazifelerinin ifası sırasında bir birlerine yardımla mükelleftirler. Kanun, nizamname, talimatname, emir ve kararlarda sarahat olmayan ahvalde, memur ve hizmetli mafevkine başvurarak alacağı emre göre iş yapar.

Diğer bir vazifeye vekâlet :

Madde 10 — Sağlık izni, yıllık izin, askerlik gibi sebeplerle münhal olan vazifelerde lüzumu halinde memurlardan biri bu talimatnamenin 6. maddesinde yazılı tâyine yetkili mercilerin emriyle vekil olarak çalıştırılabilir; ve mazeretli memurun 1/3 ücretini alır.

Memurların Birlik dışı faaliyetleri :

Madde 11 — Müşavirler, avukatlar, doktorlar ve mühendisler veya günün muayyen saatlerinde çalışmak üzere mukaveleli olarak alınan memurlar müstesna diğer memurlar mesai saatlerinde Birlik veya Oda dışında vazife kabul edemezler.

BÖLÜM IV

ÜCRETLER, YOLLUKLAR, İKRAMİYELER, YARDIMLAR, ASKERLİK, İŞTEN AYRILMA, NAKİLLER

Aylık ödeme zamanı :

Madde 12 — Birlik ve Odalarda çalışan memur ve hizmetlilerin aylık ücretleri işledikten sonra ödenir. Bütün ücretler bürüttür.

Yolluklar ve Gündelikler :

Madde 13 — Birlik ve Odalarda vazife gören memur ve hizmetlilere vazife seyahatlerinde yolluk ve gündelikler aylık ücretleri üzerinden ve ilişik cetvele göre ödenir. Harcırah tahakkukunda resmî daire ve müesseselerde tatbik olunan usuller caridir.

İkramiye :

Madde 14 — Birlik ve Odalar memur ve hizmetlilerinden başarı gösterenlere; Birlik ve Odalar Umumî Heyetleri kararıyla tâyin edilecek miktar veya nispette ikramiye verilebilir. İkramiyelerin yıl içindeki ödenme zamanlarını Birlik ve Oda idare Heyetleri tespit eder.

Doğum ve ölüm yardımları :

Madde 15 — Birlik ve Odalarda çalışan memur ve hizmetlilere tayinlerindeki usule göre doğum ve ölüm yardımları yapılabilir.

a — Doğum yardımları: Memur ve hizmetlilerin müddetinde çocuğunun doğması,

b — Ölüm yardımları: Memur ve hizmetlilerin kanunen bakmakla mükellef olduğu usûl ve fûrundan birinin veya eşinin ölümü; hallerinde iki yüz lira olmak üzere yapılır.

ASKERLİK :

Madde 16 — Muvazzaflık haricinde silâh altına alınanların askerî rütbelere göre almakta oldukları maaşlar Birlikten almış oldukları aylık veya ücretten eksik ise farkı Birlik tarafından ödenir. Askerî rütbeleri bulunmayanlara ihtiyat askerlikleri süresince memur ve hizmetlinin ailesinin malî durumu göz önünde bulundurularak, Umumî Kâtibin talebi ve idare Heyetinin tasvibiyle her ay aylık ücretinin belirli bir nispeti kadar yardım yapılabilir.

İşten çıkarma ve çıkma :

Madde 17 — İşini ve vazifesini terk etmek isteyen memur ve hizmetlilerin istifa etmeleri caizdir. Ancak istifalarının kabulü için on beş gün beklemek mecburiyetindedirler. Kadro tensikatı veya idarî düşüncelerle memur ve hizmetlilerin geçmiş beher tam yıllık hizmetlerine mukabil on beş günlük ihbar tazminatı ödenerek işten çıkarılmaları mümkündür. Burada altı aydan fazla çalışmalar tam yıl kabul edilir. Ve eksikler göz önüne alınmaz, işten çıkarmağa karar verme yetkisi 6. maddede yazılı mercilere aittir.

Nakiller :

Madde 18 — Birlik ve Odalar arasında memur ve hizmetli nakilleri kendisini çalıştıran Birlik veya Odanın muvafakatının alınması şartıyla mümkündür. Bu

suretle nakledilen memur veya hizmetlinin evvelce çalıştığı yerdeki hizmetleri, hak ve menfaatleri zayi olmaz. Bu hak ve menfaatler hizmete alan Birlik veya Oda tarafından yerine getirilir. Çalıştıran Birliğin veya Odanın muvafakati alınmadan yapılacak tâyinlerde memur veya hizmetliye eski hizmetleri göz önüne alınarak bir menfaat sağlanamaz.

Sigorta :

Madde 19 — Birlik ve Odalar kadrosuna dahil daimî memurlar ihtiyarlık, ölüm, kaza ve maluliyet hallerine karşı sigorta ettirilir. Sigorta ücreti Birlik veya Oda ile sigortalı arasında yarı yarıya ödenir.

BÖLÜM V.

TERFİLER VE DİSİPLİN CEZALARI

Terfi şartları ve yetkili merciler :

Madde 20 — Memur ve hizmetlilerin aylık ve ücretlerinin arttırılması için,

- a — Kadronun müsait bulunması,
- b — Ehliyet, Liyakat ve hareketleri hakkında üst derecelerin müspet mütalaalarının alınmış bulunması,
- c — Aynı derecede asgarî iki sene hizmet etmiş bulunması veya yetkili merciinin fevkalâdeden terviç etmiş olması lâzımdır. Terfiler memur ve hizmetlinin aylık durumuna göre altıncı maddede yazılı mercilerce yapılır. Terfide nazara alınacak kıstaslar :

Madde 21 — İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinden birini öğrenenlerle memurlardan fevkalâde ehliyetli görülenler aynı derecede idare Heyeti tarafından iki takdirname almışlarsa tercihen terfi ettirilirlir.

Disiplin cezaları:

Madde 22 — Birlik ve Odalar memur ve hizmetlileri hakkında tatbik edilecek disiplin cezaları şunlardır :

- a — İkaz : Görülen bir kusurun tashihi için memur ve hizmetliye şifahi bir tavsiyedir.
- b — İhtar : Memur ve hizmetlinin vazifesine veya sıfatına yakışmayan hareketlerinin tekrarlanmaması veya tashihi gerektiğinin yazılı olarak ilgiliye tebliğidir.
- c — Ücret kesilmesi : ihtar cezası alanların aynı sene içinde ikinci bir ihtarını mucip hareketleri halinde memur ve hizmetlinin aylık veya ücretinin üç günden yedi güne kadar cezaen kesilmesidir.
- d — İşe son verme : Memur ve hizmetlinin istihdamına mâni fiillerinden dolayı bir daha Birlik ve Oda hizmetinde kullanılmamak üzere işinden çıkarılmasıdır.

İşe son verme cezası şartları :

Madde 23 — Birlik memur ve hizmetlileri aşağıda yazılı sebeplerden dolayı

işten çıkarılabilir.

1 — Bu talimatnamenin 3. maddesi mucibince memurlarda aranan vasıflardan birini kaybetmek.

2 — Yüz kızartıcı bir cürümden dolayı en az üç ay hapse mahkûm olmak,

3 — Âmirlerinin kanun ve talimatname hükümlerine uygun emir ve talimatlarına fiilen veya söz veya yazı ile karşı gelmek.

4 — İşinde kifayetsizliği maddî delillerle sabit olmak,

5 — Bir ayda beş ve bir yılda cem'an on beş gün fazla mazeretsiz veya mezuniyetsiz vazifeye devam etmemek.

BÖLÜM VI

İzinler :

Madde 24 — Memur ve hizmetlilere yıllık ve sağlık olmak üzere iki türlü izin verilir. Bir yıllık çalışma müddetinden sonra dinlenmek için verilen izinlere yıllık izin; Birlik veya Odaların kabul edecekleri doktor veya hastane raporu ile belirtilecek hastalıklardan dolayı verilen izinlere de sağlık izni denir.

Yıllık izinler :

Madde 25 — Yıllık izin memur ve hizmetliler için yol hariç on beş gündür.

Yıllık

izinler memur ve hizmetlilerin ayrılmalarında mahzur görülmeyen zamanlarda verilir, işlememiş yılların izinlerinden mahsubu yapılmak üzere mühim mazereti olan memurlara yedi günü geçmemek üzere idarî izin verilebilir.

Sağlık izinleri :

Madde 26 — Sağlık izinleri devamlı olarak iki aydan fazla olamaz.

İzin verecek merciler :

Madde 27 — Yıllık ve sağlık izinlerini verme yetkisi bu talimatnamenin 6. maddesindeki mercilere aittir. 25. maddede belirtilen mahallerdeki idarî izni, Birlik ve Oda Umumî Kâtipleri vermeye yetkilidirler. Şu kadar ki bu suretle verilecek izinler senede iki defadan fazla olamaz.

BÖLÜM VII

MEMURLARIN SİCİLLERİ

Siciller :

Madde 28 — Her memur ve hizmetli için bir sicil tutulur, ve zincirleme sırası ile birer sicil numarası verilir. Birlikten ve Odalardan ayrılanların sicil numarası başkasına verilmez. Bunlar tekrar Birliğe ve Odalara dönüşlerinde eski sicil numaralarını alırlar. Memur ve hizmetlilerin sicilleri, sicil karnelerine yazılmak suretiyle muamele görür. Bu karneler memur ve hizmetlinin :

a — Fotoğrafını,

b — Adını, soyadını, baba ve anasının adını, doğduğu yer ve tarihini, nüfusla

kayıtlı bulunduğu mahalli,
c — Evli, dul ve bekâr olduğunu,
d — Tahsil derecesini, yabancı dil bilip bilmediğini,
e — Nafakası üzerine olan aile efradını,
f — Aldığı mükâfat ve cezaların sebeplerini,
g — Evvelce çalıştığı yerleri,
h — Askerlik durumunu,
i — ikametgâh adresini,
j — Eserlerini,
k — Sağlık durumunu,
l — Amirlerce verilen yıllık teskiye varakalarını ihtiva eder.

Sicil karnelerine işlenecek vukuat, memurların verdikleri belgelerden tercüme hal beyannamesine dayanan bilgilerden vazifeye alınma yer değiştirme, terfi, tecziye ve hastalık gibi muamelelerden ibarettir. Sicil karne ve dosyaları âmiri tarafından saklanır. Karneler, Umumî Kâtibin malûmatı olmadan îdare Heyeti azaları dışında hiç kimseye gösterilmez.

BÖLÜM VIII

SON HÜKÜMLER

Son hükümler:

Madde 29 — Özel sözleşmelerle hizmete alınanlar sözleşme hükümleri dışındaki hususlarda bu yönetmelik hükümlerine tabidirler.

Madde 30 — Birlik ve Odalarda halen hizmete alınmış veya ileride hizmete alınacak memur ve hizmetliler bu talimatname hükümlerini aynen kabul etmiş sayılırlar.

Madde 31 — Bu talimatname Birlik Umumî Heyetince kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

BÖLÜM IX

Geçici hükümler :

Madde 32 — İşbu talimatnamenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra azamî bir ay içinde bütün Birlik ve Oda memur ve hizmetlilerine talimatnamenin icap ettirdiği bütün hususlar yerine getirilmelidir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Dördüncü Devre

İDARE HEYETİ ÇALIŞMA RAPORU EKİ

MALÎ RAPOR

Birliğimizin malî durumu her geçen sene içinde biraz daha gelişmektedir. Filhakika 1955 senesinin 33.000 lirası teberru olan 115.568 liralık gelirine mukabil 184.527.22 liralık bir gideri ve aynı şekilde 1956

senesinde de 60.000 lirası teberru olmak üzere 169.337.33 liralık gelire mukabil 180.363.79 liralık bir gider olmuştur. Bu sene İdare Heyetince teberru kabul edilmemesi uygun görülmüş ve buna rağmen 227.274.80 liralık gelir ve 193.431.32 liralık gider mevzubahistir. Bu devre için borçlarımıza bir ilâve olmamış ve bir miktar da azalmıştır. Görülüyor ki 1955 ile 1957 seneleri arasında % 6,8 masraf artışına mukabil teberrular göz önüne alınmadığından gelirden % 177 bir artış vardır. Birliğin malî durumundaki bu gelişme şüphesiz Odalardaki gelişmeden ileri gelmektedir. Yakın bir zamanda malî sıkıntıların giderileceği ve ancak gayelerin tahakkuku için malî kudretimizin ileride daha da arttırılması gerekeceği aşikârdır. Üyelerinden yaptığı tahsilatın % 20 Birlik hissesini ödememiş bulunan bazı Odaların artık kuruluş sarsıntılarını geçirdiklerini ve borçlarını ödeyerek, Birliğinde birikmiş borçlarının ödenmelerine imkân vereceklerini ve Birliğin herhangi bir icrai tatbikata tevessülüne sebebiyet vermeyeceklerini ümit etmekteyiz.

I — Umumî Heyetimize sunulan gelir bütçesi; Odaların bütçelerinde yer alan % 20 Birlik hisseleri ile, tahakkuk eden alacaklarımız, neşriyat ve istişarî hizmet karşılığı gelirlerdir. Bunlar 1957 senesindeki gelirlerimize göre göz önüne alınmıştır. Birlik gayrimenkul fonu, bazı Odaların bütçelerinde kabul ettikleri miktar ile, bunun için temin edilecek diğer gelirler olup, miktarı Birliğe tahsis edilen arsa bedeli olarak düşünülmüştür. Gayri melhuz gelirler henüz tahakkuk etmemiş ilân gelirleri ile 1958 senesinde Odaların bütçelerinde gösterilmeyen 957'den müdevver ve kayda alınamayan alacaklarımızın takriben %50'si olarak göz önüne alınmıştır.

II — Gider bütçesinde, 1956 ve 1957 yılları fiilî giderleri ile gelirlerimizdeki inkişaf göz önünde tutulmuştur :

1) İş hacmindeki ve gelirden artışı rağmen kadrolarda % 5 bir artış kabul edilmiştir. Ayrıca kadroların hazırlanmasında az fakat kalifiye eleman kullanılması hususu esas alınmıştır. Bununla beraber Devlet Dairelerinde çalışanların yılda 17 ilâ 20 arasında maaş aldıklarını göz önüne alırsak kadrolarımız % 30 nispetinde düşüktür.

2) Huzur haklarından yalnız komisyonlar için geçen seneye nazaran 10.000 lira bir artış kabul edilmiştir. Bu suretle meslekî konularda daha çok faaliyette bulunulmasına imkân verilmiştir.

3) Murakıp ücretleri geçen senekinin aynı kabul edilmiştir.

4) Tetkik ve istişare masrafları geçen seneye nazaran ve tatbikata uygun olarak 32.000 lira daha düşük tutulmuştur. Bu masraflarda, gerek Birlik işleri için, gerekse Birliğin ücret mukabilinde yapacağı hizmetlerde, kadro dışı elemanlara ve müesseselere ödenecek ücretler göz önüne alınmıştır.

5) İdare masrafları eski yılların giderlerine uygun olarak ve her hangi bir artış göz önüne alınmadan kabul edilmiştir.

6) Neşriyat masrafları : 1957 senesinde neşriyat getir ve giderleri mukayese edilmiş, üyelerden herhangi bir talepte bulunmadan bunun büyük bir kısmının karşılanabileceği anlaşılmıştır. Birlik Gazetesi 3000 üyemizin abone olması

halinde ve cüzi bir ilân geliri ile kendini finanse edebilecek durumdadır. Meslektaşların daha fazla abone olması ile ayrıca fiyatının da düşürülmesi mümkündür. Neşriyat giderlerinde az gelir getiren ve fakat Birliği tanıtmakla ilgili broşür ve teknik kitaplar gibi neşriyatla, gazetenin mevzu bahis olabilecek açığını karşılamak üzere geçen sene olduğu gibi bu sene de neşriyata 9.000 liralık bir yardım kabul edilmiştir.

7) Çalışma raporumuzda da ifade edildiği gibi Birlik Kütüphanesi kurulması zaruridir. Ancak kitap ve kitaplık temininde rastladığımız kolaylıklar göz önüne alınarak şimdilik bu faslın açılması ve fakat karşılığın sembolik olarak 1 lira konulması uygun görülmüştür.

8) Demirbaş ve mefruşat için geçen sene olduğu gibi bu sene de 5.000 lira konulmuştur, imkân zukur ettiğinde bununla adres ve hesap makinaları ile sair ihtiyaçların karşılanması mümkün olacaktır,

9) Meslekî teşekküllere üye olma fonu olarak geçen seneki gibi 2.000 lira konulmuştur. Bunun 1.500 lirası Federation Europeenne D'Association Nationales d'ingeneurs'ün yıllık aidatıdır.

10) Birliğimizin malî durumu herhangi bir yardımda bulunmaya müsait olmadığından karşılığı 1 lira olarak konulmuştur.

11) Birlik gayrimenkulu için 140.000 lira konulmuştur. Bu, mevcut arsanın alımı ve gayrimenkul için zarurî diğer giderleri karşılamak içindir.

12) Umumî Heyet masrafları için geçen seneye nazaran 2.000 lira eksiği ile fiili masraflar göz önüne alınarak 8.000 lira konulmuştur,

13) Gayri melhuz masraf olarak, fasıllara ithalinde zorluk çekilen masrafları karşılamak üzere cüz'i bir miktar konulmuştur.

14) Borçlarımız : Bu sene borçlarımızda az da olsa bir azalma olmuş ve aynen 1958 yılı içinde bir miktar borcumuz ödenmiştir. Borçlarımızın senelerden beri ödenememiş olması Birliğimizin prestiji bakımından da üzücü olmaktadır. İdare Heyeti üyelerine bu yıl da huzur hakkı ödenmemiş ancak eski borçların tasfiyesi tercih edilmiştir. Bununla beraber Birlik Komisyonlarının verimli çalışabilmesi için hakkı huzurların ödenmesine itina edilmesini de ayrıca zikretmek gerekir.

Birlik ve Odaların geniş bütçelerine rağmen malî yönden sıkıntıda olmalarının, müşterek işlerde gerekli işbirliğinin yeteri derecede sağlanamaması ve dolayısıyla masrafların artması büyük bir rol oynamaktadır. Müşterek işler meydanında matbu evrak ve kırtasiyenin normlaştırılması ve müşterek mubayaası, kitap masraflarının asgariye indirilerek müşterek bir teknik kütüphane tesisi yönüne gidilmesi, neşriyatta işbirliğinin sağlanması ve bilhassa müşterek bir tahsil ve takip servisi ihdası alınacak tedbirlerin en önemlisidir. Birçok Odalarımızın ayrı ayrı hukuk müşavirlerine sahip olmaları, her birinin birer muhasebe servisine ihtiyaç duymaları, muhasebe sistemlerimizde farklı metotların tatbikine ve dolayısıyla yanlışlıklara ve ayrıca masrafların artmasına da sebep olmaktadır. Müşterek işlerde malî bakımdan gerekli tasarrufun yapılarak, bunu üyelerimizin hikmetine arz etmek alınacak

âcil tedbirler arasındadır.

1958 GELİR BÜTÇESİ

1 - Odaların tahakkuk edecek 1958 yılı gelirlerinin % 20'leri:

Elektrik Mühendisleri Odası	23.750	
Gemi Mühendisleri Odası	5.000	
Harita ve K. Mühendisleri Odası	2.478.40	
inşaat Mühendisleri Odası	94.600	
Kimya Mühendisleri Odası	15.000	
Maden Mühendisleri Odası	16.557.28	
Makina Mühendisleri Odası	38.980	
Mimarlar Odası	25.000	
Orman Mühendisleri Odası	10.000	
Ziraat Mühendisleri Odası	8.281	
		329.646.68

2 - Odalarca yapılacak fevkalâde yardımlar		1
3 - Birlik Gazetesi ve Diğer neşriyat		53.000
4 - Yardım ve bağışlar		1
5 - Sair Mütferrik Gelirler		
a — İstişari hizmet karşılığı	20.000	
b — İştiraklerimiz	1	
c — Banka mevduat faizleri	150	
d — Birlik gayrimenkul fonu	120.000	
e — Gayri melhuz gelirler	15.869.11	
		156.020.1i

6 - Alacaklarımız :

a — Odalardan tahsil edilecek alacaklar	50.705.99	
b — Tahsil edilecek sair alacaklar	625.22	
		51.331.21
		500.000

1958-1959 DEVRESİ KADRO AYLIKLARI

A — Memur Kadrosu :

Adet	Memuriyet Unvanı	Kadro Maaşı
1	Birlik Umumî Kâtibi	3000
1	Muamelât Şefi	875
1	Hukuk Müşaviri	500
1	Muhasebeci	625
1	Muamelât ve Kütüphane memuru	625
1	Evrak Memuru	475
1	Daktilo ve Arşiv Memuru	400
1	Daktilo	350
		6.850

B — Hizmetliler :

1	Müvezzi	300
---	---------	-----

1	Odacı	200	
		500	
12 X 7350 =			88.200
	Umumî Kâtip Vekili için	1.500	
	Memur ve Hizmetliler		
	için tahsisat	3.850	
	Memurlar için		
	sigorta tazminatı	1.350	
	Üstün gayret göstereceklere		
	Verilecek ikramiye	1.500	8.200
			96.400

Birlik Gazetesi ve diğer neşriyat memur kadrosu

I Basın ve Yayın sekreteri	750		
I Abone ve İlan Memuru	400		
1 Memur	300		
(12 X 1.450)		17.400	
İkramiye	1.450		
Sigorta	600		
			2.050
			19.450

1958 YILI GİDER BÜTÇESİ

1 — Memur ve Hizmetliler		96.400	
2 — Huzur hakları :			
a — İdare Heyeti (Beher toplantı			
için 250 lira hesabıyla)	10.000		
b — Y. Haysiyet Divanı (Beher toplantı			
için 250 lira hesabıyla)	1.500		
c — Komisyon huzur hakları	20.000	31.500	
3 — Murakıplar ücretleri		1.800	
(aylık 50 lira hesabıyla)			
4 — Tetkik ve İstişare :			
a — Birlik istişare masrafı	3.000		
b — İstişarî hizmet mukabili ücret	15.000	18.000	
5 — İdare Masrafları :			
a — Kira (12 X 1200)	14.000		
b — Kırtasiye ve matbua	8.000		
c — P.T.T.	3.500		
d — Tenvir	500		
e — Kitap ve abone	2.500		
f — Tercümeler	1.500		

g — Banka giderleri	100	
h — Vergi, resim ve harçlar	100	
i — Dâva ve icra masraflar	500	
k — Temsil	4.000	
l — Yolluklar	7.500	
m — Çeşitli masraflar	5.000	
6 — Neşriyat masrafları :		
a) Birlik gazetesi ve diğer neşriyat	53.000	
b) Neşriyata yardım	9.000	62.000
7 — Birlik Kütüphanesi		1
8 — Demirbaş ve mefruşat		5.000
9 — Meslekî teşekküllere üye olma fonu		2.000
10 - Yardımlar		1
11 - Birlik gayrimenkul fonu		140.000
12 - Umumî Heyet masrafları		8.000
13 - Gayrimelhuz masraflar		1.573.48
14 - Borçlar :		
a) Meslekî teşekküllere	7.050	
b) İstihkaktan alacaklılar	59.164.81	
c) Birlik Müteşebbis Heyeti	9.630	
d) Eşhas	9.802.16	
e) Ödenecek vergiler	2.477.55	88.124.52
		500.000

NOT :

- 1 — Bu bütçe 1.1.1958 tarihinden 31.12.1958 tarihine kadar caridir.
- 2 — Fasil ve maddeler arasında ilâve edilecek fasılın tutarının yüzde yirmi beşinden fazla olmamak üzere münakale İdare Heyeti karan ile mümkündür.
- 3 — Bütçe dahilinde İdare Heyeti karan İle veya İdare Heyetinin verdiği salahiyyette masraf yapılır.
- 4 — İdare Heyeti hesap yılı kapanış tarihi olan 31 Aralık'tan itibaren yeni yıl Umumî Heyet toplantısına kadar geçen zamanda kongre masraflarına ilâveten her ay için geçmiş senenin bir aylık vasati masrafı kadar masraf yapmağa veya müddet içinde yapılan tediyeleri de kabule yetkilidir.

5 — Memurlar için aylık sigorta ücreti, maaşı 550 ve yukarı olanlar için 50 ve aşağısı için 25 lira olup bunun yarısı Birlik tarafından ödenir.

6 — Gelir fazlası Odalara yardım ve Birlik için gayrimenkul fonuna tahsis edilecektir.

7 — Bütün aylıklar ve hakkı huzurlar bürüttür.

8 — Neşriyat kadroları Neşriyat giderlerine dahildir.

T.M.M.O. Birliği 31.12.1957 sonu kati mizanı

Hesap İsmi	Yekûn Borç	Alacak	Bakiye Borç	Alacak
I— Kasa	205.871.24	204.004.40	1.866.84	
II— Gelirler	311.433.12	311.433.12		
III— Giderler	203.015.87	203.015.87		
IV— M. Alacaklılar	62.944.24	151.068.76	88.124.52	
V— M. Borçlular	194.109.40	142.778.19	51.331.21	
VI— Bankalar				
A/C (263)	10.623.99		10.623.99	
Bankalar				
A/C (257)	1.099.00	971.55	127.45	
Bankalar				
A/C (107)	173.802.10	166.870.20	6.931.90	
VII— Demirbaş	18.092.70	18.092.70		
VIII— Neşriyat	3.952.76	3.952.76		
IX — Avans	1.051.10	1.051.10		
X— Devredilen Mas	62.711.01	45.467.88	17.243.13	
XI— İkraz Ala.	9.816.96	9.816.96		
YEKÛN	1.258.523.49	1.258.523.49	88.124.52	88.124.52

T.M.M.O. Birliği 31.12.1957 sonu bilançosu

AKTİF

Hesap İsmi	Lira Kr.
Kasa	1.866.84
M. Borçlular	51.331.21
Bankalar A/C (263)	10.623.99

Bankalar A/C (267)127.45
Bankalar A/C (107)6.931.90
Devredilen Mas. 17.243.13

Yekûn 88.124.

PASİF

M. Alacaklılar 88.124.52

MURAKİPLAR HEYETİ RAPORU

Ankara; 17.1.1958

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Umumî Heyetine;
Heyetimiz Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin 1.1.1957 —
31.12.1957 tarihleri arasındaki faaliyet devresine ait hesaplarım ve bunlara ait
bilûmum muamelelerini müteaddit defalar ve muhtelif tarihlerde tetkik ederek
raporlarını Birlik İdare Heyetine takdim etmiş ve son defa yaptığı toplantılarda
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Talimatnamesini 43. maddesinin (a)
fıkrası gereğince Birliğin hesapları ve bu hesaplara ait muameleleridir daha
tetkik ve kontrol edilmiş ve ayrıca İdare Heyetince hazırlanan yeni yıl bütçesi
ve personel kadrosu da 43. maddenin (b) fıkrası gereğince mütalâa ve tetkik
edilerek varılan neticeler aşağıda arz edilmiştir.

1 — Birlik hesaplarının tetkikinden sarfiyatın maksada uygun ve hesaplarının
muntazam olduğu hazırlanan mizan, bilanço ve bunlara, müteallik muavin
dökümlerin kayıtlara mutabık ve uygun bulunduğu görülmüştür.

2 — Aşağıdaki cetvelde görüleceği veçhile gelir bütçesinin muhtelif
maddelerinden cem'an 173.592.43 TL. sı tahsilat yapılabilmıştır ki bu miktar
tahmini gelirin ancak % 37'si civarında olup tahakkuk ile tahsilat arasında
nispet % 78 civarındadır.

1957 GELİR BÜTÇESİ TAHAKKUK VE TAHSİL MUKAYESESİ

Fasıl	B. Tahmini	Tahakkuk	Tahsil
A — Odaların tahakkuk eden 957 yılı gelirleri % 20'si	204.000	149.087.67	111.436.49
B — Odalarca yapılacak fevkalâde yardım	1		
C — Neşriyat gelirleri	44.105	20.868.17	20.868.17
D - Yardım ve bağış	12.600		

E - Sair müteferrik G.

a)955-956 yıllarında
Odalarca yapılmış tahsilattan
% 20 Birlik hissesi
alacağı

46.794 39.247.77 26.287.77

b) Gayrimenkul
için Odalardan

100.000

c) İstişarî hizmet
karşılığı ücret

62.500 15.000 15.000

YEKUN 470.000 224.203.61
173.592.43

(A Faslıının dökümü)

ODALARIN 957 YILI BÜTÇE TASARI GELİRLERİNİN TAHMİN, TAHAKKUK VE TAHSİL MUKAYESESİ

Odalar	B.Tahmini	Tahakkuk	Tahsil
Elektrik M. Odası	19.840	22.096.01	1.074.88
Gemi M. Odası	5.016.20	2.532.56	1.169.44
Harita M. Odası	1.635	1.722.11	1.816.92
İnşaat M. Odası	77.000	56.430.40	56.396.51
Kimya M. Odası	7.446.73	2.100	2.100
Maden M. Odası	8.452	15.953.30	15.544.44
Makina M. Odası	23.240	27.061.96	24.151.83
Mimarlar Odası	41.450.63	10.019.32	
Orman M. Odası	9.000	5.063.07	5.000
Ziraat M. Odası	10.919.44	6.288.94	4.182.47

Odalar	Tahmin-Tahk. Farkı	Tahmin-tahsil farkı	Tahakkuk-tahsil farkı
Elektrik M. Odası	2.256.01	18.765.12	21.021.13
Gemi M. Odası	-2.663.64	3.846.76	1.183.12
Harita M. Odası	87.11	181.92	94.81
İnşaat M. Odası	-20.569.60	20.603.49	33.89
Kimya M. Odası	-5.346.73	5.346.73	
Maden M. Odası	7.501.30	7.092.44	408.86
Makina M. Odası	3.821.96	911.83	2.910.13
Mimarlar Odası	-31.431.31	41.450.63	10.019.32
Orman M. Odası	-3.936.93	4.000	63.07
Ziraat M. Odası	-4.630.50	6.736.97	2.106.47

Not:

Elektrik, Kasım 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Gemi, Ekim 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Harita, Aralık 1957'ye kadar tahakkuk eden
 İnşaat, Kasım 1957' ye kadar tahakkuk eden
 Kimya, tahsilatlarını bildirmediler.
 Maden, Kasım 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Makine, Aralık 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Mimarlar, Ağustos 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Orman, Kasım 1957'ye kadar tahakkuk eden
 Ziraat, Aralık 1957'ye kadar tahakkuk eden

ODALAR 955 - 956 YILI BORÇLARI TAHAKKUK VE TAHSİL MUKAYESESİ

Odalar	B.Tahmini	Tahakkuk	Tahsil
Elektrik M. Odası	4.893.95	5.925.12	5.925.12
Gemi M. Odası		1.718.89	1.718.89
Harita M. Odası	589.92	56	56
İnşaat M. Odası	17.301.62	12.245.69	12.245.69
Kimya M. Odası	5.000	2.100	2.100
Maden M. Odası	1.539.19	1.047.43	1.047.43
Makina M. Odası	1.090.06	439.07	439.07
Mimarlar Odası	16.279.26	17.509.43	4.549.43
Orman M. Odası		361.58	361.58
Ziraat M. Odası			

Odalar	Tahmin-tahk. Farkı	Tahmin-Tahsil farkı	Tahakkuk-Tahsil farkı
Elektrik M. Odası	1.331.17	1.331.17	
Gemi M. Odası	1.718.89	1.718.89	
Harita M. Odası	-589.36		589.36
İnşaat M. Odası	-5.055.93		5.055.93
Kimya M. Odası	-2.900		2.900
Maden M. Odası	-491.76		491.76
Makina M. Odası	-750.99		750.99
Mimarlar Odası	1.230.17		11.729.83 –
12.960			
Orman M. Odası	361.58	361.58	
Ziraat M. Odası			

1957 GİDER BÜTÇESİ TAHSİSAT VE SARFIYAT MUKAYESESİ

Hesap ismi	Bütçe Tahsisatı	Tahakkuk	Sarfiyat	Tahs-Sarf farkı	farkı
1 — Kadro aylıkları	91.325	87.087.13	87.087.13	4.237.87	
2 — Huzur hakları					

a) İdare Heyeti	10.000	5.700	5.700	4.300
b) Komisyon	10.000	7.200	7.200	2.800
c) Haysiyet Divanı	1.500			1.500
3 — Murakıp Ücretleri	1.800	1.800	1.800	
4 — Tetkik ve istişare				
a) İstişare	10.000	176.48	176.48	9.823.52
b) Hizmet mukabili ücret	40.000			40.000
5 — İdare Masrafları				
a) Kira	14.400	14.400	14.400	
b) Kırtasiye, matbaa	7.200	7.193.52	7.193.52	6.48
c) P.T.T.	4.200	2.932.56	2.932.56	1.267.44
d) Tenvir, teshin	1.200	333.50	333.50	866.50
e) Kitap ve abone	2.500	773.30	773.30	1.726.70
f) Temsil masrafları	5.000	4.622.99	4.622.99	377.01
g) Yolluklar	6.000	539.83	539.83	5.460.17
h) Çeşitli masraflar	5.000	4.517.92	4.517.92	482.08
6 - Neşriyat Masrafları				
a) Neş. ve mecmuaya yrd.	8.999.14			8.999.14
b) Mecmua neşir mas.	44.105	32.333.35	32.333.35	11.771.65
7 — Demirbaşlar	5.000	728.60	728.60	4.721.40
8 — Meslekî teşekküllere üye olma fonu	2.000			2.000
9 — Türk Standartları Enstitüsüne tahsis			1	
10 — Yardımlar				
a) Odalara	1			1
b) Azalara	1			1
11 — Birlik Gayrimenkul fonu	100.000			100.000
12 — Umumî Heyet masrafları	10.000	5.328.04	5.328.04	4.671.96
YEKUN		380.232.14	174.667.22	175.667.22
				204.564.92
Giderlere intikal ettirilen 1956'dan devreden demirbaş		17.764.10		
Giderler Yekûnu	380.232.14	193.431.32	175.667.22	204.564.92

Hesap ismi	Bütçe Tahakkuk Tahsisatı	Sarfiyat	Tahs-Sar. farkı	Tahk-Sarf. farkı
13 — Borçlar				
a) Meslekî teşekküllere	9.816.96	9.816.96	2.766.96	7.050
b) Tahakkuk edip tediye edilmeyen istihkalar	47.341.42	64.953.83	5.789.02	
59.164.81				
c) Birlik Müteşebbis Heyet ücretleri	10.500	10.500	870	
9630				
d) Eşhas borçları	10.897.78	13.044.36	12.242.20	
802.16				
e) Kira	10.000	24.000	15.000	
9.000				
f) Vergi Dairesi	1.211.70	2.477.55		
2.477.55				
Borçlar Yekûnu	89.767.86	124.792.70	36.668.18	
88.124.52				
Giderler Yekûnu	380.232.14	193.431.32	175.667.22	204.564.92
Umumî Yekûn	470.000	381.224.02	212.335.40	204.564.92
88.124.52				

Cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı veçhile Birliğimiz 1958 yılına 88.124.52 TL'si borçlu olarak girmiştir. Bu durum Birliğimizin malî durumu bakımından ehemmiyetle üzerinde durulmağa değer bir mevzudur.

a) Aynı cümleden olarak Oda idare Heyetlerinin % 20 olarak taahhüt ettikleri miktarın behemehal tahsil ve tahsil edilenin de % 20'sinin Birliğe tediyesi hususunda daha titizlikle hareket edilerek Birliğe ait % 20 hisselerin ödenmesinin temini için talimatnamenin 100. maddesi gereğince hareket edilmesi zaruridir.

b) Birliğin borçlarından müteşebbis heyete ait olanlarla mesleki teşekküllere ait olan ve cem'an büyük bir yekûn tutmayan meblâğın ilk fırsatta ödenmesi lüzumlu görülmektedir.

c) Gerek muhasebe kayıtlarının intizam ve doğruluğu ve gerekse geçmiş senelere nazaran yapılmış tahsilat durumu bakımından Umumi Kâtipliğin mesaisi takdire şayan görülmüştür.

3 — 1958 yılına ait bütçe teklifi hakkındaki düşüncemiz.

a) Gelir :

Odaların bir kısmı 1958 bütçelerini tanzim ederken gayrimenkul fonu olarak karşılık koymamış olmaları dolayısıyla Odalardan tahsili düşünülen bu gelirin tahsili mümkün görülmemektedir.

b) Gider :

Fasıllar ve maddelere konan gider miktarları Birliğin mevcut iş hacmine ve ihtiyaçlara göre uygun görülmüştür. Bu rapor Umumî Heyete arz edilmek üzere tarafımızdan tanzim edilmiştir.

Murakıp
Mesut Gün
Ömer Özen
Tahsin Armay

BİRLİK İDARİ HEYETİ TEKLİFLERİ

A — KOMİSYONLAR

No. 1 : Mevzuat Komisyonu.

- a — Yardımcı Organlar İctüzüğü,
- b — Memurlar Talimatnamesi,
- c — Birlik Talimatnamesi,
- d — Oda Talimatnameleri.

No. 2 : Ücret Tarifeleri Komisyonu.

- a — Odaların Asgarî Ücret Tarifeleri.
- b — Birliğin İstişarî Hizmet Talimatnamesi.

No. 3 : Bütçe ve % 0.5'ler Komisyonu,

No. 4 : İmar Vekâleti Kuruluş Kanununu İnceleme Komisyonu.

B — BİRLİK TALİMATNAMESİNDE TEKLİF EDİLEN DEĞİŞİKLİKLER

Maddenin Eski Şekli :

Madde 5 :Birliğin senelik Umumî Hey'eti her yıl Odaların Umumî Hey'etlerince seçilecek delegelerden bu seçimin ilanı ile teşekkül eder ve Şubat ayının son Pazartesi günü Odalardan gelen delegelerle toplantıya başlar.

Maddenin Yeni Şekli :

Madde 5 : Birliğin senelik Umumî Hey'eti her yıl Odaların Umumî Hey'etlerince seçilecek delegelerden bu seçimin ilanı ile teşekkül eder. Ve Ocak ayının son Pazartesi günü Odalardan gelen delegelerle toplantıya başlar.

ESBABI MUCİBESİ

Birlik Talimatnamesinin 5. maddesi Birlik Umumi Heyetinin Ocak ayının son pazartesi günü toplanmasını âmir bulunmaktadır. Odalar Umumî Heyetlerinin toplantı neticeleri tam ve salim bir şekilde istihsal edilmeden Birlik Umumî Heyetinin toplantı yapması muamelaatın selâmeti itibarı ile birtakım aksaklıklara ve eksikliklere yol açmaktadır. Bu mülâhazalardır ki Birlik Umumî Heyeti toplantılarının Şubat ayına alınması uygun bulunmuş ve talimatnamenin mezkûr 5. maddesi buna göre değiştirilmiştir. Bu mülâhaza ile Talimatnamenin 17 (g) maddesinde değişiklik yapılarak Umumî Kâtibi iki sene müddetle seçmek.

Maddenin Eski Şekli: (Kaldırılacak) Madde 25 : Odalardan herhangi birinin

İdare Heyeti yedekler de bitmek suretiyle boşalırsa Oda Umumî Heyetini fevkalâde toplantıya çağırarak.

Maddenin Yeni Şekli : (İlâve) Madde 25 (p) : Odaların kanun, talimatname ve sırasıyla Birlik ve Oda Umumi Heyeti kararlarına aykırı kararlarını iptal etmek.

Madde 25 (ö) : Lüzumu halinde Birlik Umumi Hey'etini toplantıya çağırarak.

Madde 25 (ö) : Birlik İdare Heyeti üyelerinin mürettep sayısının 2/3'ünün müspet oyu ile lüzumu halinde Birlik veya Oda Umumî Heyetlerini toplantıya çağırarak.

ESBABI MUCİBESİ

Talimatnamenin 25 (p) maddesinde : Odalardan herhangi birinin idare Heyeti yedekler de bitmesi suretiyle boşalırsa Oda Umumî Heyetimin Birlik İdare Heyetince fevkalâde toplantıya çağırılabilmesi derpiş edilmişse de fevkalâde toplantı için yalnız İdare Heyetinin inhilaline intizar edilmesi kâfi bulunmamıştır. Bu itibarla, Oda İdare Heyetinin toplantılarını yapmaması, devamsızlık göstermeleri, Oda işlerinin selâmetle yürütülmesini felce uğratması gibi hallerde Oda Umumî Heyetlerinin fevkalâde toplantıya çağırılmasında faide mülâhaza edilmektedir.

Esasen 6235 sayılı kanunun 6. maddesi; Birlik idare Heyetine Odaların çalışmalarını kontrol ve teshil etmek yetkisini bahşeylediği gibi talimatnamenin 25 (b) maddesi de bu kanun hükmünü teyit ederek Birlik İdare Heyetine Odaların çalışmalarını kontrol ve koordine etmek ve icabında bu çalıştırılmaları kolaylaştırmak ve tanzim etmek yetkisini bahşeylemiştir. Binaenaleyh Birlik İdare Heyetine kanunen tanınan bu hakkın tam bir kâmil bir şekilde kullanılabilmesi için Birlik İdare Heyetinin icabı halinde Oda Umumî Heyetini fevkalâde toplantıya çağırabilmesi muhakkak ki faydeli olacaktır. Bu düşünceyledir ki Birlik Talimatnamesinin 25 (ö) maddesinde bir değişiklik yapılarak Birlik İdare Heyetinin mürettep sayısının 2/3'ünün müspet oyu ile lüzumu halinde Birlik veya Oda Umumî Heyetlerini toplantıya çağırılabilmesi sağlanmak istenmiştir. Yine kanunun 6. maddesi ile talimatnamenin 25 (b) maddesinde yazılı salâhiyetlerine tevfikan Birlik idare Heyetinin, Odalar üzerindeki kontrol ve murakabe salâhiyetini kullanabilmesinin tabii bir neticesi olarak Oda İdare Heyetince kanun, talimatname ve kongre kararlarına aykırı bir şekilde alınacak kararları iptal edebilmesi düşünülmüştür.

Maddenin Eski Şekli : Madde 25 (1) : Birlik Umumi Hey'etine sunulmak üzere yıllık çalışma raporunu ve geçen yıl kati hesaplarını, yeni yıl gelir ve gider bütçelerini hazırlamak, muvakkat ve daimî ücretliler kadrolarını, umumî kâtibin ve murakıpların ücretlerini ve idare Heyeti ile Yüksek Haysiyet Dîvanı âzalarının huzur haklarını Umumî Hey'eti teklif için tespit etmek, bunları murakıplar raporu ile birlikte Birlik azalan sayısına yetecek miktarda teksir etmek ve Aralık ayı sonuna kadar bütün odalara göndermek.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 25 (1) : Birlik Umumî Heyetine sunulmak üzere yıllık çalışma raporunu ve geçen yıl katî hesaplarını yeni yıl gelir ve gider bütçelerini hazırlamak; muvakkat ve daimî ücretliler kadroların, Umumî Kâtibin, ve murakıpların ücretlerini ve İdare Heyeti ile Yüksek Haysiyet Divanı

âzalarının huzur haklarını Umumî Heyete teklif için tespit etmek, bunları Murakıplar Raporu ile birlikte Birlik Umumî Heyetine katılacak asil ve yedek delegelere toplantıdan 15 gün evvel göndermek.

ESBABI MUCİBESİ : Çalışma raporunun, malî raporun ve bütçenin bütün Birlik üyelerine gönderilmesi büyük masrafları mucip olmakta ve aynı zamanda tatbikatta ve bilhassa üye adreslerinin sıhhatli bir şekilde temininde büyük güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu mülâhazalarla, daha çok Umumî Heyet müzakereleri için lüzumlu olan bu rapor ve dokümanların sadece Umumî Heyete katılacak asil ve yedek delegelere gönderilmesinde hem gaye temin edilmiş ve hem de masraflardan büyük tasarruf sağlanmış olacaktır.

Maddenin Eski Şekli : Madde 25 (m) : Birlik Umumi Heyetinin toplantı yerini, saatini ve gündemini tespit ile Aralık ayı sonuna kadar Odalara bildirmek; ayrıca Oda merkezi bulunan yerlerde de birer gazete ile ilân etmek ve toplantı için gerekli bütün formaliteleri tamamlamak.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 25 (m): Birlik Umumî Heyetinin toplantı yerini, saatini ve gündemini tespit ile toplantıdan 15 gün evvel Odalara bildirmek; ayrıca Oda merkezi bulunan yerlerde de birer gazete ile 15 gün evvel ilân etmek ve toplantı için gerekli bütün formaliteleri tamamlamak.

ESBABI MUCİBESİ : Üyelerimizin değişik gazeteler okuması sebebiyle; Umumî Heyet toplantı gün ve mahalleri zamanında öğrenilmemektedir. Bunu temin bakımından toplantı gün ve mahallerinin Birliğin gazetesinde de neşri hususunun ve toplantıların ilân müddeti olarak 15 günlük bir evveliyatın madde 25 (m) fıkrasına ilâvesinde fayda mülâhaza edilmiştir.

Maddenin Eski Şekli : Madde 42 : Murakıplar Heyeti, Umumi Heyet tarafından seçilen (3) asil ve (3) yedek azadan mürekkeptir.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 42 : Murakıplar Heyeti, Umumî Heyet tarafından seçilen (3) asil ve (3) yedek azadan mürekkeptir. Üç ayda bir yapılacak murakebede bulunmayan asil üye istifa etmiş sayılır ve yerine yedek murakıp davet edilir.

ESBABI MUCİBESİ : Mezkûr madde metninde; 3 ayda bir Birlik hesaplarının kontrolünü yapan Murakıplar Heyetinden mazereti olanların yerine kimin ve nasıl iştirak edeceği belirtilmediğinden, bu hususun tavzihinde faide mülâhaza edilmiştir.

Maddenin Eski Şekli : 57 — Oda senelik Umumî Hey'eti her yıl Ocak ayının ikinci Pazartesi günü Odaya kayıtlı azaların toplantıda hazır bulunanları ile çalışmaya başlar. Şubeleri olan Odaların Umumi Hey'eti de, merkez ve şubelerin ayrı toplantı yaparak, kayıtlı âzalarının belirli bir nispeti dahilinde seçtikleri delegelerin toplantıda hazır bulunanları ile çalışmaya başlar.

Maddenin Yeni Şekli : 57 — Odaların senelik Umumî Hey'et toplantıları her yıl Ocak ayında Odaya kayıtlı azaların toplantıda hazır bulunanları ile çalışmaya başlar ve Ocak ayının ilk üçüncü haftası sonunda bütün Odalar Umumî Heyet toplantılarını bitirmiş olurlar. Birlik Umumî Heyetine gidecek

mevzular, bütçe delege ve namzet listeleri en geç Ocak ayı sonuna kadar Birliğe intikal ettirilir. Şubeleri olan Odaların Umumî Hey'eti asgari şart olarak şubelerin belirli bir nispet dahilinde seçecekleri delegelerin toplantıya gönderilmesiyle çalışmaya başlayabilir. Ancak şubelerde kayıtlı aslî âza delege seçilmiş olmasalar dahi Oda Umumi Heyet toplantısına katılmaya ve oy kullanmaya yetkilidirler.

ESBABI MUCİBESİ : Talimatnamenin 57. maddesinde şubeleri olan Odaların delege usulü ile Umumî Heyet toplantılarını yapabilecekleri derpiş edilmiştir. Talimatnamenin bu hükmü kanunun 6. maddesinde konulan ana kaide ile çatışmaktadır. Kanun, Oda Umumî Heyetinin Odaya, kayıtlı aslî azalardan teşekkül etmesini âmirdir. Delege usulünde kanunun bu âmir hükmü sarsılmakta bulunduğu cihetle mezkûr 57. maddenin yeni seklindeki ifadeye göre tadilinde faide mülâhaza edilmiştir.

Maddenin Eski Şekli : Madde 97 : Oda Murakıplar Hey'eti (3) asil ve (3) yedek azadan terekküp eder. Ve Oda Umumî Hey'eti tarafından seçilir.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 97 : Oda Murakıpları Hey'eti (3) asıl ve (3) yedek azadan terettüp eder ve Oda Umumî Heyeti tarafından seçilir. Üç ayda bir yapılacak murakabede bulunmayan asıl üye istifa etmiş sayılır ve yerine yedek murakıp davet edilir.

Esbabı Mucibesi : Madde 42'nin aynı.

Maddenin Eski Şekli : Madde 100 : Her türlü Oda aidatı ile diğer para cezalarını tebliğ tarihinden itibaren (30) gün içinde mensup oldukları Odaya ödemeyenler hakkında icra ve iflâs Kanunu hükümlerine göre takibat yapılır. (44). maddenin a fıkrasındaki gelirin tahsili de bu madde hükmüne tâbidir.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 100 : Azalar yıllık aidatlarını her yılın I. ve 7. ayları sonuna kadar olmak üzere 2 müsavi taksitle ödemek zorundadırlar. Bir taksidini ödemeyen azanın bir yıllık diğer taksitleri muacceliyet kesp eder. Her türlü Oda aidatını zamanında ve diğer para cezalarını tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde mensup oldukları Odaya ödemeyenler hakkında icra ve iflâs Kanunu hükümlerine göre takibat yapılır. 44. maddenin (a) fıkrasındaki gelirin tahsili de bu madde hükmüne tâbidir.

Adreslerini değiştiren üyeler, yeni adreslerini tebligata salih bir şekilde ve en geç on beş gün zarfında bağlı buldukları Odalara bildirmekle mükelleftirler.

ESBABI MUCİBESİ : Odalarımızın hayatiyetini muhafaza ve faaliyetlerini idame edebilmesi hiç şüphesiz ki gelirlerinin muntazam bir şekilde toplanması ve üyeleri ile irtibatlarının kesilmesi ile mümkündür.

Bu mevzuun halli ile;

a — Adreslerini değiştiren üyelerin hiç olmazsa adres değişikliklerini Odalarına bildirmek mükellefiyetinde tutulmaları,

b — Âza aidatlarının muayyen zamanlarda ve azayı sıkmayacak ve fakat kırtasiyeciliği de artırmayacak taksitler halinde ödenmesin tanzim edilmesi ile mümkün bulunmuştur.

Bu düşünceledir ki Talimatnamenin 100. maddesi yukarıda zikredilen maksadı tahakkuk ettirecek şekilde tadile tâbi tutulmuştur.

Maddenin Eski Şekli : Madde 102 : Rey pusulalarına en çok asil ve yedekler mecmuu kadar isim yazılır. Asil ve yedekler aldıkları rey sayısına göre sıralanır. Reylerde eşitlik olursa bunlar arasında yeniden seçim yapılır.

Maddenin Yeni Şekli : Madde 102 : Rey pusulalarına en çok asil mecmuu kadar isim yazılır. Asil ve yedekler rey sayısına göre sıralanır. Reylerde eşitlik olursa bunlar arasında yeniden seçim yapılır.

ESBABI MUCİBESİ : Rey pusulalarına en çok asil ve yedek mecmuu kadar isim yazılır, hükmüne herkesin eksiksiz olarak riayeti halinde asil ve yedek tefrikinde mahdut oyların rolü büyük olmakta ve seçimden istenilen gaye temin edilememektedir. Bu mahzurun önlenmesi bakımından maddenin yukarıdaki yeni şekle göre değiştirilmesinde faide mülâhaza edilmiştir.

C — DİĞER TEKLİFLER

1 — 3458 ve 6235 sayılı kanunların kül halinde incelenmesi ve birleştirilmesi için bir ilmî heyet tarafından çalışmalar yapılması, yeni kanun tasarısı ve gerekçesinin hazırlanarak VI Umumî Heyete getirilmesi.

2 — Tahsilatta müştereklik sağlamak üzere yeni idare Heyetinin sistemi etüt etmesi ve Odaların muvafakati ile tatbikata geçilmesi.

3 — Çalışma raporundaki diğer tekliflerin karara bağlanması.